

2015-04-09

Tid Torsdag den 16 april 2015, kl. 19:00

Plats Daglig verksamhet, Hallunda torg 1, 145 01 Norsborg

Ärenden

Justering

- 1 Informationspunkt – Samordningsförbundet och START-projektet
- 2 Informationspunkt – Rapport Botkyrka Vuxenutbildning
- 3 Yttrande över motion – Inför UngDrive i Botkyrka kommun (M)
- 4 Svar på remiss – Förslag till flerårsplan 2016-2019
- 5 Tilläggsäskande feriepraktikverksamheten 2015
- 6 Ekonomisk prognos 2015
- 7 Personuppgiftsombud enligt personuppgiftslagen
- 8 Delegationsbeslut

Gruppmötena börjar kl.18:00.

Anmäl eventuellt förhinder till Emma Jacobsson på telefon 08-530 615 23 eller emma.jacobsson@botkyrka.se.

Välkomna!

Marcus Ekman (S)
Arbetsmarknads- och vuxenutbildnings-
nämndens ordförande

Emma Jacobsson
Nämndsekreterare

Informationspunkt – Samordningsförbundet och START-projektet (AVUX/2015:36)

Beslut

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden har tagit del av informationen.

Ledningskonsulterna

**KONSULTER - FORSKARE ▼ FÖLJEFORSKNING - UTVÄRDERING
PROCESSER - RESULTAT - LÄRANDE**

START – en metod för samordnat stöd till arbete och studier

Slutrapport från följeforskningen av projektet START

2015-01-30

Innehåll

1 Följeforskningsuppdraget och delrapporternas huvudresultat	3
1.1 Vårt uppdrag.....	3
1.2 Delrapporternas huvudresultat.....	3
1.3 Slutrapportens disposition	4
2 Inriktning av och arbetssätt i slutetappen.....	5
2.1 Så här har arbetet i slutetappen inriktats	5
2.2 Arbetssätt och metoder som vi har använt i slutetappen.....	5
3 Start, stöd till arbete, syfte och vad som händer efter projekttiden	7
3.1 Syfte, mål, organisation och arbetssätt.....	7
3.1.1 Syfte, mål och organisation	7
3.1.2 Arbetssätt i förhållande till deltagarna	7
3.2 Hur kommer verksamheten att utformas under 2015?.....	8
3.2.1 Mål för 2015	9
4 Start når de flesta av de kvantitativa målen	10
4.1 Antal deltagare i praktik, arbete eller studier	10
4.2 Deltagarnas försörjningsformer	10
4.3 Deltagarna och deras bakgrund	11
4.4 Kostnaden för Starts insatser	12
5 Handläggare på de samverkande myndigheterna och arbetsgivare är nöjda med Start och de resultat som Start har uppnått.....	13
5.1 Få oväntade resultat och effekter	13
5.2 Samverkan och informationsspridning kvarstår	13
5.3 Handläggning och utslussning till praktik och arbete	14
5.3.1 Starts intagningsstopp bromsar upp	14
5.3.2 Oförändrad handläggning och uppskattad flexibilitet	14
5.3.3 Övergång från praktik till anställning – men vad händer sedan?.....	15
6 Start når de kvalitativa målen och utvecklingsmålen.....	16
6.1 Starts verksamhet ger mervärden för deltagare och samverkande myndigheter.....	16
6.2 Metoderna fungerar och är effektiva.....	17
6.3 Samverkan med och mellan deltagande myndigheter	18
6.4 Kontakterna med arbetsgivarna har utvecklats	19
6.5 Flera positiva och några oväntade negativa resultat har uppstått	20
6.6 Behovet av Starts insatser fortsatt stort men behöver kvantifieras	21

6.7 Fortsatt utvecklingsarbete behövs 2015	21
7 Slutsatser och rekommendationer	23
7.1 Slutsatser	23
7.2 Rekommendationer.....	24

Bilaga 1: Intervjuguider

Bilaga 2: Hur står sig Starts arbetsmetoder i förhållande till aktuell forskning?

I separat dokument:

Bilaga 3: Träffbildsanalysen, delrapport 1

Bilaga 4: Måluppfyllelse- och effektanalysen, delrapport 2

1 Följeforskningsuppdraget och delrapporternas huvudresultat

1.1 Vårt uppdrag

Projektet Stöd Till Arbete (Start) syftar till att göra det möjligt för individer med autism, lindrig utvecklingsstörning eller hjärnsador som förvärvats i vuxen ålder att komma in på arbetsmarknaden eller studera. Samordningsförbundet Huddinge, Botkyrka, Salem (Samordningsförbundet) gav i mitten av 2013 Ledningskonsulterna och Oxford Research i uppdrag att utvärdera Start¹. Uppdraget har pågått från augusti 2013 till januari 2015 och har haft formen av följeforskning. Det har inneburit att vi löpande har analyserat och avrapporterat hur Start och dess resultat har utvecklats. Följeforskningens resultat har successivt redovisats för Samordningsförbundet och dessutom har vi sammanfattat dem i två delrapporter. Uppdraget har också inneburit att vi har bidragit till lärandet, d.v.s. har medverkat i arbetet med att ta till vara de arbetsätt och metoder som Start utvecklat och arbetat med. Bland annat har vi deltagit i spridningsseminarier och möten med samverkande myndigheter och med Samordningsförbundets styrelse där följeforskningens resultat och våra slutsatser av dessa har redovisats

Arbetet i följeforskningen har etappindelats. Vi inledde med en träffbildsanalys som genomfördes hösten 2013. Den andra etappen som genomfördes första halvåret 2014 bestod av måluppfyllelse- och effektanalyser. Slutetappen har pågått under hösten 2014 och har inriktats mot att följa upp resultatet av analyserna i de två delrapporterna. Vi har bland annat studerat hur verksamheten och dess resultat har utvecklats i slutfasen av Start och om de tidigare redovisade goda resultaten har hållit i sig. Som en del i detta har vi fördjupat måluppfyllelse- och effektanalyserna liksom analysen av hur Start har genomfört verksamheten.

1.2 Delrapporternas huvudresultat

I träffbildsanalysen som avrapporterades i delrapport 1² studerade vi om den genomförda verksamheten hade förutsättningar att leda till att förväntade resultat nås och om genomförandet är organiserat så att det understödde måluppfyllelse. Vi studerade möjligheterna att nå såväl målen för deltagarna som målen att testa arbetsmetoder. En ytterligare del i träffbildsanalysen var att studera arbetet med att förankra projektet hos de samverkande myndigheterna.

Träffbildsanalysen visade att det fanns en samsyn hos de samverkande myndigheterna kring Starts syfte och mål. Den visade också att Start genomförs på det sätt som angetts i projektplanen, inklusive att testa och utveckla Supported Employment-metoden (SE-metoden) för målgruppen. Analysen visade också att resultaten låg i linje med de förväntade särskilt när det gäller vad som händer med deltagarna. Visserligen uttryckte samtidigt några deltagare en besvikelse att de inte nått ända fram till ett arbete.

Träffbildsanalysen i etapp 1 pekade mot att Start hade goda förutsättningar att nå sina syften och mål. Organisationen hade utformats och verksamheten fått den inriktning som framgick av projektplanen. Start använde och testade vidare de arbetsätt och metoder som lagts fast och också gjort nödvändiga anpassningar av den längs vägen.

¹ Utvärderingsgruppen har bestått av Henry Tham, Ledningskonsulterna, projektledare, Emilia Johansson, Oxford Research och Eva Wittbom, Stockholms universitet

² Start stöd till arbete?, Ledningskonsulterna, 2013-12-13

Avrapporteringen i delrapport 2³ koncentrerades på måluppfyllelse- och effektanalyser. Vi genomförde båda dessa två typer av analyser redan våren 2014 eftersom vi ansåg att resultaten av analyserna behövdes som ett underlag för beslut om vad som skulle hända med Starts verksamhet efter årsskiftet 2014/2015. För att följeforskningen skulle kunna vara del av underlaget i det arbetet bedömde vi att dess slutsatser om förutsättningarna att permanenta verksamheten behövde finnas tillgängliga vid halvårsskiftet 2014.

Analyserna i etapp 2 visade att resultaten på deltagarnivå låg väl i linje med de uppsatta målen. Start skulle därmed kunna nå sina mål om andel deltagare i arbete eller studier, samt andel som haft minst tre månaders praktik. Dessa analyser visade också att de mål som satts upp för samarbete med arbetsgivare uppnås. De visade vidare att de resultat som Start har uppnått är bra i förhållande till förutsättningarna och också bättre än vad som kan uppnås för målgruppen med andra program.

Det var enligt dessa analyser bland annat tre faktorer som förklarade de goda resultaten. En faktor var det sätt Start använt sig av SE-metoden, en annan var SE-handledarnas kunskaper om och engagemang för målgruppen. En tredje var god resurstillgång som gjort det möjligt att arbeta med de första två faktorerna. Alla faktorer behövs för att nå goda resultat. Arbetssätt och metoder är resurskrävande men menar man allvar med att personer ur målgruppen ska komma i arbete eller studier krävs det insatser som är mer resurskrävande än insatser för personer som står närmare arbetsmarknaden.

Vår slutsats av måluppfyllelse- och effektanalyserna i etapp 2 blev att de arbetssätt och metoder som Start har utvecklat och använt fungerar väl i förhållande till sina syften. De pekade vidare mot att det är möjligt att permanenta verksamheten och det finns ett stort behov av att det sker. Vi förordade därför att Starts verksamhet skulle permanentas efter projekttidens slut vid årsskiftet 2014/2015.

1.3 Slutrapportens disposition

I kapitel 2 redovisar vi inriktningen och arbetssättet vi använt oss av i slutetappen. Kapitel 3 är en redovisning av Starts syfte, mål och arbetssätt. I kapitlet finns också en redovisning av hur Starts verksamhet utformas under 2015. Våra iakttagelser sammanfattar vi i tre kapitel, där kapitel 4 redovisar de kvantitativa resultaten och kapitel 5 de samverkande myndigheternas och arbetsgivarnas uppfattning av vilka resultat som Start har nått. I kapitel 6 sammanfattar vi de kvalitativa resultaten. Kapitel 7 innehåller våra slutsatser från hela följeforskningsuppdraget och rekommendationer för det fortsatta arbetet med Start från och med 2015.

³ Från Start till målet arbete eller studier, Ledningskonsulterna, 2014-08-26

2 Inriktning av och arbetssätt i slutetappen

2.1 Så här har arbetet i slutetappen inriktats

I slutetappen har vi efter överenskommelser med Samordningsförbundet och Start koncentrerat arbetsinsatserna till att studera om måluppfyllelse och effekter fortsätter att utvecklas i enlighet med vad vi har redovisat i delrapporterna. Vi har också studerat om genomförandet fortsatt att utvecklas som vi tidigare redovisat. Det innebär att vi har lagt stor tyngd vid att följa upp att våra slutsatser från tidigare etapper håller "hela vägen ut". Vi har vidare medverkat i de lärandeinsatser där Samordningsförbundet velat att vi skulle bidra med diskussionsunderlag.

2.2 Arbetssätt och metoder som vi har använt i slutetappen

Vi har i slutetappen arbetat med i huvudsak de metoder och arbetssätt vi använt oss av i de två tidigare etapperna. Det innebär att vi har använt oss av intervjuer, dokumentstudier och datasammanställningar. Valet av metoder och arbetssätt har styrts av de analyser vi har genomfört och som i förväg förankrats hos Samordningsförbundet och Start. Intervjuguiden har också stämts av med Samordningsförbundet och Start.

Intervjuerna har genomförts som uppföljande intervjuer med de personer vi intervjuat under tidigare etapper. Avsikten har varit att diskutera om Starts resultat och verksamhet på något sätt har förändrats sedan vi intervjuade dem under tidigare etapper. Genom att gå tillbaka till dem vi intervjuat tidigare blir det möjligt att se om eventuella avvikelser i svaren mot dem vi fått i tidigare etapper beror på att förändringar har skett i Start, hur verksamheten bedrivs eller i dess resultat och inte på att vi har intervjuat olika personer.

Vi har vidare kompletterat intervjuerna med frågor som aktualiserades i samband med presentationen av delrapport 2. Frågorna till arbetsgivare koncentrerades till eventuella skillnader mellan kontakterna med Arbetsförmedlingen (Af) och kontakterna med arbetsförmedlaren inom Start. Det har också handlat om huruvida övergången från praktik till anställning skiljer sig åt mellan Start och andra program inom till exempel Af. Frågorna till de offentliga företrädarna berörde Starts eventuella bidrag till förbättrat samarbete mellan kommunerna och huruvida Start inneburit fördelar i myndigheternas arbete.

Vi har denna gång genomfört intervjuerna utifrån och in. Det innebär att vi började med de uppföljande intervjuerna med arbetsgivare. Därefter gick vi vidare till handläggarna vid de samverkande myndigheterna. Intervjuerna med arbetsgivare och handläggare sammanställdes och analyserades. Analyserna har sedan legat till grund för de avslutande intervjuerna med projektledning, projektgrupp och styrgrupp inom Start.

Vi har tagit del av den dokumentation som Start och Samordningsförbundet samlar in angående Starts kvantitativa resultat. För att möjliggöra jämförelse över tid har motsvarande aktuell utfallsdata samlats in som inför delrapport 2. Avstämningssdag för data var den 30 november 2014. De data vi har utnyttjat kommer från Starts egna uppföljningar av deltagarna och från Sektorövergripande system för uppföljning av samverkan och finansiell samverkan inom rehabiliteringsområdet (SUS).

För att fördjupa den kvalitativa effektanalys vi gjorde inför delrapport 2 har vi jämfört framgångsfaktorer enligt aktuell forskning med att använda SE-metoden på målgrupper som liknar

Starts⁴ med hur Start utformat SE-metoden. Avsikten var att se i vilken mån Starts utformning överensstämmer med framgångsfaktorer som forskningen pekar på. Vi har också följt upp den effektanalys vi gjorde i etapp 2.

Resultaten har analyserats och kopplats ihop med de slutsatser vi drog i etapp 1 och 2. Analysernas resultat och preliminära slutsatser har förankrats hos Start och Samordningsförbundet. Efter det skrevs och överlämnades slutrapporten till Samordningsförbundet. Därefter deltar vi under tiden fram till och med februari i eventuell lärandeinsats som Samordningsförbundet vill att vi deltar i.

Vi har under slutetappen hållit löpande kontakt med Start och Samordningsförbundet och med dem kontinuerligt redovisat och diskuterat vad vi kommit fram till. Bland annat har vi redovisat de preliminära resultaten vid Starts styrgrupp och för Samordningsförbundet styrelse.

⁴ Gustafsson, Johanna, Supported Employment i en svensk kontext: förutsättningar när personer med funktionsnedsättningar når, får och behåller ett arbete, Örebro universitet, 2014

3 Start, stöd till arbete, syfte och vad som händer efter projektiden

I detta kapitel redovisar vi Starts syfte, mål, målgrupp och arbetssätt. Vi redovisar också vad som händer med verksamheten efter projektidens slut.

3.1 Syfte, mål, organisation och arbetssätt

Start syftar till att samordna arbetsfrämjande insatser och stöd till individer med autism, lindrig utvecklingsstörning eller hjärnsador som förvärvats i vuxen ålder. Denna grupp av individer har svårt att nå sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden med hjälp av de insatser som finns hos bland annat Af, Försäkringskassan (FK), kommuner och Landstinget. Start utvecklar metoder för att möjliggöra sysselsättning, egen försörjning och bättre hälsa för denna grupp individer.

3.1.1 Syfte, mål och organisation

Det övergripande målet är att den aktuella målgruppen ska kunna få och behålla arbete eller gå till studier, och därmed öka möjligheten till bättre hälsa och egen försörjning. Start ska bland annat pröva, vidareutveckla och dokumentera fungerade metoder inom ramen för Supported Employment (SE), samt utveckla effektiva metoder för arbetet med att stödja deltagarna så att dessa efter insatsen ska kunna få och behålla ett arbete eller hitta lämplig yrkesutbildning. Vidare ska Start upparbeta kontakt med arbetsgivare där subventionerade anställningsformer kan bli möjliga.

Starts målgrupp är kvinnor och män i ålder 16-64 år som uppvisar sådana begränsningar att de har svårigheter att nå sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden. Unga mellan 18-29 år och personer som riskerar att bli "utförsäkrade" prioriteras eftersom dessa grupper löper stor risk att permanent hamna utanför arbetsmarknaden. De personer som blir aktuella för Start ska ha en fastslagen funktionsnedsättning på grund av begåvningsmässiga begränsningar och/eller autism eller förvärvade hjärnsador. Personen kan även vara inskriven vid Af och ha generella inlärningssvårigheter, alternativt tillhöra LSS personkrets 1 eller 2.

Daglig verksamhet inom Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen i Botkyrka kommun (AVUX) har varit projektägare och Af Botkyrka Salem, FK Huddinge, Habiliteringscenter i Tullinge samt socialförvaltningen och vård- och omsorgsförvaltningen i Botkyrka kommun har varit delägare. Start har haft en styrgrupp bestående av en representant från beställaren Samordningsförbundet samt representanter från alla delägare. Styrgruppens uppdrag har varit att utvärdera möjligheterna till implementering av insatsen och dess metodik. Projektgruppen har bestått av fyra personer: projektledaren, två SE-handledare och en arbetsförmedlare.

3.1.2 Arbetssätt i förhållande till deltagarna

Arbetet med deltagarna omfattar följande moment. Det börjar med att Start efter det att man fått en remiss från någon av de samverkande myndigheterna kallar remittenten och deltagaren till ett informationsmöte. Därefter görs en bedömning av om Start är en lämplig insats för deltagaren. En viktig faktor i bedömningen är om deltagaren har hög motivation och vilja att få ett arbete. Blir inskrivning aktuell kallas deltagaren till möte för inskrivning och intervju.

Efter inskrivning påbörjar SE-handledare kartläggning av lämpliga aktiviteter för deltagaren med utgångspunkt från dennes förutsättningar och behov. Målet är att deltagaren påbörjat praktik, studier eller anställning inom sex månader efter det att kartläggning påbörjats. Med utgångspunkt i kartläggningen letar SE-handledaren och deltagaren fram lämplig arbetsplats eller utbildning. I arbetet med att få fram arbetsplatser deltar arbetsförmedlaren.

Praktik-, anställnings- eller studietiden inleds med ett nätverksmöte mellan Start, deltagaren och den ansvarige hos arbetsgivaren/utbildningsanordnaren där förutsättningarna och ramarna läggs fast för de insatser deltagaren ska genomgå inom ramen för medverkan i Start. Start har haft ambitionen att deltagaren inte ska ha längre praktik än vad som är nödvändigt för att arbetsgivaren ska kunna avgöra om en anställning är möjlig. I flera fall har deltagaren anställts efter ca 3 månaders praktik. Praktiktiden ska inte pågå längre än tolv månader utan att övergå till anställning. Det kan dock bli aktuellt med flera praktikperioder hos olika arbetsgivare, vilka då sammanlagt kan överskrida tolv månader. Under praktiktiden genomförs nätverksmöten, antalet beror på hur deltagarens och arbetsgivarens behov av stöd och uppföljning ser ut.

Blir övergång till anställning aktuell är arbetsförmedlaren ansvarig för kontakt med arbetsgivare samt administrationen kring anställningen. Vid anställning kvarstår deltagaren i Start och uppföljningsansvar utarbetas mellan Start och Af. Även vid övergång till studier kvarstår deltagaren i Start för att underlätta uppföljning.

Avslut av en deltagare i Start bör övervägas om denne inte påbörjat praktik efter sex månader och likaså om subventionerad anställning inte nåtts inom arton månader. Avslut kan även ske tidigare om det blir tydligt att deltagaren inte är redo för anställning eller om deltagaren nått anställning och rutiner för fortsatt stöd utarbetats. Avslut sker mellan deltagaren, SE-handledaren och deltagarens professionella nätverk av stödpersoner från bland annat olika myndigheter. Vid det mötet arbetas fram vilka insatser deltagaren ska erbjudas och en handlingsplan upprättas.

3.2 Hur kommer verksamheten att utformas under 2015?

Start går 2015 över från en projekt- till en verksamhetsfas som delfinansieras av Botkyrka kommun, Samordningsförbundet och Af Botkyrka Salem. Aktiviteter och verksamhet fortsätter under 2015 enligt de metoder som utarbetades under projektiden. Verksamheten är fortsatt öppen för boende i Botkyrka, Huddinge och Salem genom delfinansiering av Samordningsförbundet.

Ägandet av insatsen flyttas under 2015 över från Daglig Verksamhet till enheten Vägledning och Kompetens Botkyrka inom AVUX och Af Botkyrka Salem. Delprojektägare är övriga parter i Samordningsförbundet.

Jämfört med projektiden utökas resurserna med ytterligare en SE-handledare. En större arbetsgrupp förväntas leda till bättre kontinuitet, dynamik och kompetens. Rollfördelningen inom Start är den samma som under projektiden med den förändringen att man får mer arbetsterapeutresurser för att i högre grad än under projektiden kunna göra bedömningar, förskriva hjälpmedel och bistå vid eventuella anpassningar på deltagarnas arbetsplatser.

Start beräknas kunna ta emot minst 15 nya deltagare under 2015 vilket innebär ca 5 nya deltagare/arbetskonsulent/år. Platserna i Start viktas mellan kommunerna baserat på parternas finansiering av verksamheten. Det innebär att ca 70 % av platserna riktas till Botkyrkabor och ca 30 % till boende i Huddinge och Salem. Under projektiden har ca 60 % av platserna gått till Botkyrkabor och ca 40 % till övriga.

Beslutet om Start är ettårigt, dvs avser bara 2015.

3.2.1 Mål för 2015

Starts mål för 2015 är i huvudsak oförändrade jämfört med projektiden, men några justeringar har gjorts bland annat till följd av utökade resurser och av erfarenheter från projektiden. Dessutom minskas behovet av utvecklingsinsatser något vilket förväntas innebära mer tid åt deltagare:

- Minst 80 % av deltagarna har genomfört praktik om minst 3 månader
- Minst 35 % har anställning eller studerar efter deltagande i Start
- Minst 20 % behåller sin anställning i 12 månader
- Minst 80 % av deltagarna är nöjda med det stöd de får av Start.

Start ska dessutom under 2015:

- Ta emot 15 nya personer
- Undersöka möjligheterna till studie- och yrkesvägledning anpassad för målgruppen
- Fortsätta utveckla metoder och möjligheter till finansiering av ett långsiktigt stöd efter anställning
- Kartlägga behov av Starts insatser i Botkyrka, Huddinge och Salem för att ta fram en plan för fortsatt stöd till målgruppen
- Undersöka och dokumentera behov av arbetsterapeutiska insatser för deltagarna.

4 Start når de flesta av de kvantitativa målen

I delrapport 2 redovisade vi att Start var på väg att uppnå alla utom ett av de kvantitativa målen. Vi har under slutetappen följt upp hur de kvantitativa resultaten har utvecklats till och med den 30 november 2014. Uppföljningen visar att trenden håller i sig och att Start når de kvantitativa målen med fortfarande ett undantag nämligen antalet deltagare.

4.1 Antal deltagare i praktik, arbete eller studier

Antalet deltagare som gått till arbete eller studier uppgick den 30 november 2014 till 20 personer, vilket kan jämföras med målet att tolv individer skulle gått till arbete eller studier. I månadskiftet november/december 2014 var det ca 83 %, mot målet 80 %, av deltagarna som har genomfört praktik, arbetat eller studerat tre månader eller mer. Det innebär att detta mål nås. Antal i arbete, studier eller andra åtgärder framgår av tabell 4.1.1

Tabell 4.1.1: Antal deltagare som till och med den 30 november 2014 avslutats mot arbete, studier eller annan åtgärd

Orsak	Arbete	Studier	Daglig verksamhet	Annan rehabilitering
Antal	17	3	6	10

Källa: Sammanställning deltagare i Start

Några av de personer som gått till arbete eller studier har återgått till Start endera på grund av att deras arbetsplatser lagts ner eller på grund av att de hoppat av arbetet. Den 30 november 2014 var tio personer kvar i arbete. Tre personer har fått sluta då deras arbetsplats lagts ner eller på grund av andra ekonomiska problem på arbetsplatsen och fyra eftersom de hade så stora svårigheter att de inte kunde behålla sitt arbete. Det innebär att 13 personer är kvar i arbete eller studier och att Start därmed når målet även om vi räknar bort dem som fått sluta sitt arbete.

Av de 20 personer som arbetat eller studerat är 14 fortfarande inskrivna i Start för stöd och hjälp av SE-handledarna. Studier har i två fall varit studier inom vuxenutbildning för personer med utvecklingsstörning mm och i ett fall den kommunala vuxenutbildningen och senare högskola. Ingen av de som studerat är i november 2014 inskriven för fortsatt stöd av Start.

4.2 Deltagarnas försörjningsformer

Med hjälp av data från Starts uppföljning har vi per 30 november 2014 vi följt upp vilka försörjningsformer deltagarna hade vid tidpunkten då de började respektive när de slutade i insatser i Start. Försörjningsformerna framgår av tabell 4.1.2.

Tabell 4.1.2: Försörjningsform som deltagarna har före respektive efter deltagandet i insatser i Start

Försörjningsform	Lön	Studie-medel	Försörjningsstöd	Sjuk-ersättning	Aktivitets-ersättning	Aktivitetsstöd	A-kassa	Annat
Före Start	0	0	10	1	10	15	1	1
Efter Start	17	1	8	1	9	5	1	3

De vanligaste försörjningsformerna vid inskrivningen var aktivitetsstöd, försörjningsstöd och aktivitetsersättning. Efter det att deltagaren slutat i Start dominerar lön som försörjningsform. För

det mesta rör det sig om anställning med någon form av lönesubvention. De flesta offentliga försörjningsformer har minskat. Antalet personer med offentliga försörjningsstöd har dock inte minskat lika mycket som antalet med lön ökar. Det beror på att flera personer som arbetar eller studerar gör det på deltid. Dessa personer kombinerar lön vanligen med aktivitetsersättning eller försörjningsstöd. Flera personer har under tiden de deltagit i Start dessutom bytt offentlig försörjningsform. Det vanligaste har varit att personer gått från aktivitetsstöd och i viss mån också från försörjningsstöd till aktivitetsersättning.

4.3 Deltagarna och deras bakgrund

Start har till och med november 2014 haft 35 deltagare. Det innebär att Start inte når upp till målet 40 deltagare. Detta förklaras av att Start haft intagningsstopp sedan våren/sommaren 2014. Intagningsstoppet beror på att ett stort antal deltagare som gått ut i arbete har behövt gå tillbaka till Start för nya insatser eller så har de blivit kvar i arbete men med fortsatt stöd från Start. Mer resurser än som förutsattes har behövt läggas ner på dessa personer. Stoppet beror också på att Start inte fick klart besked förrän i slutet av hösten 2014 om att verksamheten skulle fortsätta efter årsskiftet 2014/2015. I väntan på besked om att verksamheten skulle fortsätta beslutade styrgruppen våren 2014 att inte ta in nya deltagare eftersom dessa inte skulle hinna gå klart alla stegen och kunna komma ut i arbete före årsskiftet då Starts projekttid var över.

Vi har också följt upp deltagarna och hur de förhåller sig till den för Start definierade målgruppen. Vi har följt upp ett antal variabler som kön, ålder och diagnoser. Dessutom har vi följt upp remitterande myndighet och hemort. Underlaget är hämtat från sammanställningar från Start och från SUS, båda per 30 november 2014.

Av de 35 som deltagit/deltar i Start är alla inom det prioriterade åldersintervallet 18 – 29 år utom två som är över 30 år. Dessa två togs in tidigt under projekttiden, före beslutet att prioritera åldersintervallet 18 – 29 år. Skälet till att åldersintervallet prioriterades var att försöka undvika att personerna hamnar permanent utanför arbetsmarknaden. Tanken med projektet var att fånga upp unga med aktivitetsersättning och erbjuda dem samordnat stöd för att öka deras möjligheter att få arbete. Många av dessa personer deltog nämligen inte i några rehabiliteringsinsatser och hamnade då i en svår situation då de fyllde 30 år och inte längre hade rätt till aktivitetsersättning.

Genomsnittsåldern för deltagarna är 24 – 25 år. Av deltagarna är 42 % kvinnor och 58 % män, 36 % har grundskola medan 64 % har gymnasium. Det är en större andel av kvinnorna, 73 %, än männen, 57 %, som har gymnasium inklusive sargymnasium.

Starts deltagare har i genomsnitt varit i behov av offentlig försörjning 3 – 4 år innan de skrevs in i Start. I tabell 4.1.3 – 4.1.5 redovisar vi vilka diagnoser personer som varit i kontakt med Start har, vilka myndigheter som har remitterat dem och vilken kommun de är bosatta i. Myndigheterna har remitterat fler personer än som Start har tagit in som deltagare. I tabellerna redovisas både de som remitterats som de som tagits in som deltagare.

Tabell 4.1.3: Diagnos hos remitterade och deltagare

Diagnos	Autism och autism-liknande tillstånd	Generella inlärningssvårigheter /utvecklingsstörning	Hjärnskador i vuxen ålder
Remitterade	20	34	0
Deltagare	15	20	0

Tabell 4.1.4: Myndigheter som har remitterat deltagare till Start

Myndighet	Af	FK	Kommun	Hab/SLL	Projekt
Remitterade	25	8	6	12	3
Deltagare	14	4	6	10	1

Tabell 4.1.5: Deltagare och remitterade fördelade på kommun de är bosatta i

Bosatt i kommun	Botkyrka	Huddinge	Salem
Remitterade	34	19	1
Deltagare	21	13	1

Den som varit utan egen försörjning längst har varit det i tio år eller mer, medan de som varit kortast hade haft offentlig försörjning i högst ett år. Deltagare som slutat i Start har i genomsnitt varit inskrivna i 375 dagar, dvs ca 13 månader. Den som varit inskriven kortast tid innan avslut var inskriven i fyra månader och den som varit inskriven längst hade varit inskriven i 24 månader.

Deltagarna kommer sålunda från den målgrupp Start är inriktad mot, utom vuxna med förvärvade hjärnskador, och från det åldersintervall som har prioriterats. De deltagare som remitterats från Af har i hög grad varit föremål för samordnad handläggning med FK och deltagare som Habiliteringscenter Tullinge har remitterat har genomgående försörjning från FK eller kommunerna. De innebär att FK och kommunerna i högre grad är involverade än som framgår av tabell 4.1.4. Majoriteten av remitterade och deltagare kommer från Botkyrka kommun, av dem som är bosatta i de två andra kommunerna har huvuddelen remitterats av Habiliteringscentrum men också av FK.

4.4 Kostnaden för Starts insatser

Kostnaden för en plats i Start, exklusive kostnader för deltagarens försörjning, har beräknats och uppgår till ca 12 tkr per deltagare och månad. Detta kan jämföras med att en plats i daglig verksamhet beräknas uppgå till 12 – 14 tkr per person och månad. Daglig verksamhet är ett vanligt alternativ till att skrivas in i Start, mindre vanligt är att personen inte deltar i någon åtgärd alls. Till detta bör läggas att skatteintäkterna ökar för dem som kommer i arbete genom att lönen är högre än alternativa försörjningsformer. Dessutom bör den offentliga kostnaden minska eftersom delar av lönen täcks via lönesubvention från det offentliga.

5 Handläggare på de samverkande myndigheterna och arbetsgivare är nöjda med Start och de resultat som Start har uppnått

I delrapporterna har en i huvudsak mycket positiv bild av Start förmedlats av de intervjuade handläggarna och arbetsgivarna. Den positiva bilden bekräftas i slutetappens uppföljande intervjuer med samma handläggare och arbetsgivare som intervjuats tidigare under följeforskningen.

5.1 Få oväntade resultat och effekter

Handläggare och arbetsgivare med aktiva deltagare i Start har haft fortsatta kontakter med Start sedan vi intervjuade dem våren 2014 under arbetet med delrapport 2. De anger att den positiva bilden av Start och samarbetet med Start består. Start presterar i enlighet med de intervjuades förväntningar. Samtidigt har det uppstått några oväntade resultat och effekter.

Det mest positiva oväntade resultatet är att Starts kartläggningar för att avgöra i vilken mån en person har arbetsförmåga håller så god kvalitet att de kan användas även hos andra myndigheter. Kartläggningarna kan avgöra om en deltagare har kapacitet eller förmåga att kunna (eller att vilja) arbeta, eller om deltagaren passar bättre för (ofta) kommunala insatser, exempelvis daglig verksamhet. Dessa resonemang bekräftar att Start har en målgrupp som ofta hamnar mellan kommunal verksamhet och Afs insatser.

5.2 Samverkan och informationspridning kvarstår

Samarbetsformerna mellan Start och myndigheter respektive arbetsgivare består. Precis som tidigare har de handläggare som har remitterat deltagare till Start löpande tagit emot information av SE-handledarna om deltagarens utveckling och om eventuella förändringar under praktikperioden. Däremot har Start inte tillmötesgått handläggarnas önskan om att få information om att deltagare fått arbete och vad som händer med deltagaren därefter. Start har heller inte tillmötesgått önskan om att få information om vad som händer deltagare som av annan orsak avslutats i Start. Bara en av de handläggare vars deltagare i Start avslutat sin praktik eller övergått i anställning vet vad deltagaren har för sysselsättning idag.

Enligt handläggarna har få formella former för erfarenhetsutbyten mellan myndigheter utvecklats som en följd av Start. Trots detta noterade flera av handläggarna att Start verkat som smörjmedel i relationerna mellan myndigheter. Exempelvis för två handläggare vid Af oberoende av varandra fram att Start förenklar kontakten mellan Af och kommunen. En av dem beskrev att Starts målgrupp omfattar personer som annars hamnar mellan stolarna hos kommunen och Af. Personerna står för långt ifrån arbete för att kunna hanteras på lämpligt sätt av Af men inte så långt från arbete att de passar för kommunala verksamheter (främst daglig verksamhet).

Resultaten indikerar att formerna för erfarenhetsutbyte mellan myndigheterna främst sker på individuell basis mellan handläggare och SE-handledare, snarare än mellan Start och myndigheterna.

Efter avslutad praktik som inte lett till anställning, eller efter att anställningen har upphört, har kontakten mellan arbetsgivare och Start upphört. De arbetsgivare hos vilka praktik lett till anställning anger att deras kontakt med Start är densamma som förut men att den har glesats ut. Arbetsgivarna beskriver att utglesningen hänger samman med ett minskat behov av stöd hos både deltagaren och arbetsgivaren. Samtidigt understryker en av arbetsgivarna att Start fortfarande erbjuder stöd till arbetsgivaren om så skulle behövas.

5.3 Handläggning och utslussning till praktik och arbete

I likhet med vad som kommit fram tidigare uppskattar såväl handläggare från samverkande myndigheter som arbetsgivare Start's rutiner och system för handläggning. I delrapport 2 lyfte vi bland annat fram framförallt tre faktorer som förklarar Start's goda resultat:

1. Start's arbetssätt där SE-metoden används på ett anpassat sätt och SE-handledarna stöttar enskilda deltagare och arbetsgivare
2. SE-handledarnas goda kunskap om målgruppen och möjligheterna att se till individernas hela livssituation
3. Tillgången till resurser som möjliggjort individualisering av stödet.

De intervjuade bedömer fortfarande att dessa faktorer är viktiga förklaringar till Start's goda resultat.

5.3.1 Start's intagningsstopp bromsar upp

Start's intagningsstopp och osäkra framtid under hösten 2014 har bromsat upp arbetet hos de samverkande myndigheterna och de enskilda handläggarna eftersom de inte kunnat remittera till Start. Med undantag för två handläggare beskrev de vi intervjuat att intagningsstoppet framförallt påverkar den palett av insatser de har tillgänglig för att hjälpa målgruppen. Handläggare uppfattade sig bli utelämnade till andra myndigheter vars insatser inte riktigt passar för målgruppen. Detta gör att de blivit tvungna att prioritera mellan sina klienter för att lyfta fram de allra mest utsatta till Start. Prioriteringen indikerar att fler personer i målgruppen skulle kunna remitteras till Start men aldrig lyfts fram av handläggarna, som istället väljer att kontakta Start bara för de klienter som är i särskilt stort behov av stöd från Start. Intagningsstoppet har tvingat handläggarna att försöka hitta alternativa vägar för att hjälpa målgruppen.

Intagningsstoppet påverkar även arbetsgivarna, även om deras medvetenhet om stoppet är betydligt lägre än hos handläggarna. Nästan alla handläggare har varit medvetna om att Start har haft stora begränsningar i att ta in ny deltagare. Trots att majoriteten av arbetsgivarna kan tänka sig, eller till och med vill, ta emot fler personer från Start på praktik har de inte blivit kontaktade sedan sin senaste praktikant. De har heller inte informerats om Start's intagningsstopp under hösten 2014.

5.3.2 Oförändrad handläggning och uppskattad flexibilitet

Såväl handläggare som arbetsgivare betonade, som vi tidigare nämnt, att Start's arbetssätt fungerar och att SE-handledarnas goda kunskap om målgruppen bidrar till goda resultat. SE-handledarna ansågs ha blivit säkrare i sina avgöranden om vilka deltagare de ska skriva in i verksamheten. Flera handläggare bekräftade att Start fortfarande tar ett bättre helhetsgrepp på individen än Afs har möjlighet att göra. En handläggare beskrev att Start visserligen ibland tagit lång tid på sig att få personer ut i praktik men att man uppvisar betydande flexibilitet när praktiken väl kommit igång.

De flesta arbetsgivare var positiva till att ta emot fler personer på praktik, under förutsättning att personen passar för arbetsplatsen. Svårigheterna att bedöma en persons prestation under den korta praktikperioden kvarstår dock. Under den korta praktikperioden är det också svårt att inkludera personen i planeringen på arbetsplatsen på ett sätt som möjliggör utveckling för praktikanten.

Start's arbetssätt skiljer sig från Afs genom att Start håller tätare kontakter med arbetsgivarna. Ett par av handläggarna har ifrågasatt hur personberoende Start's verksamhet är och menar att det finns några oklarheter i rollfördelningen mellan Afs arbetsförmedlare och medarbetarna i Start. En

arbetsförmedlare exemplifierade detta med att det ibland har varit oklart vem som ska vara handläggare i ett ärende men också upplevt sig ha fått påtryckningar om att fatta beslut snabbare än vad som är möjligt om man ska följa Afs handläggningsrutiner. Ibland har handläggningen till och med stridit mot praxis hos myndigheten. Arbetsförmedlaren vänder sig mot att hen förväntades stå som handläggare i ett ärende där hen anser att beslut inte fattats på rätt sätt.

5.3.3 Övergång från praktik till anställning – men vad händer sedan?

Arbetsgivarna betonade att kontakten mellan arbetsgivare och myndighet eller kommun alltid är personberoende. Det viktigaste, betonade en arbetsgivare, är att alltid ha en bestämd kontaktperson på respektive myndighet. Av de arbetsgivare som intervjuats har fem valt att anställa en eller flera personer från Start som de tidigare haft hos sig på praktik. Alla beskrev att övergången från praktik till anställning har gått smidigt och fungerat väl. För en av arbetsgivarna var det ett visst glapp mellan det att en person avslutade sin praktik och att denne fick en anställning. Arbetsgivarna beskrev att de fortsatt har kontakt med samma SE-handledare även efter det att personen har blivit anställd.

Övergången från praktik till anställning har gått till på liknande sätt för alla arbetsgivare. Den berörda SE-handledaren har kommit ut till arbetsplatsen och skött det avtalsmässiga tillsammans med Starts arbetsförmedlare. När deltagaren gått över från praktik till anställning glesas kontakten med SE-handledaren ut. Arbetsgivarna beskrev att SE-handledarna är lyhörda och hör sig noga för vad som fungerar väl eller mindre väl på respektive arbetsplats. En arbetsgivare var besviken på Starts kunskapsnivå i avtalsfrågor, då hen inte upplevt sig ha fått fullständiga svar i frågor som rör LAS och därefter råkat ut för problem i samband med förhandlingar om uppsägningar. Detta är dock arbetsgivarens enda kritik mot Start eftersom SE-handledarnas arbete och Starts arbets sätt i övrigt uppfattas som behovsdrivet och kompetent.

För flera av de arbetsgivare som har intervjuats börjar de tidsbegränsade anställningarna som praktiken resulterat i att gå mot sitt slut, då flera av anställningarna tar slut vid årsskiftet 2014/2015. Samtliga arbetsgivare ville behålla sina anställda deltagare men för flera av dem kvarstår vid tidpunkten för intervjuerna (början av november 2014) fortfarande frågetecken kring de ekonomiska förutsättningarna att ha dem kvar som anställda. De tidsbegränsade anställningarna börjar vara på väg att upphöra och flera deltagare står därmed med osäker sysselsättning och försörjning för 2015.

6 Start når de kvalitativa målen och utvecklingsmålen

I detta kapitel sammanfattar vi de kvalitativa resultaten rörande bland annat metodutveckling, samverkan och arbetsgivarkontakterna. Vi jämför de uppnådda resultaten inom dessa områden med motsvarande kvalitativa mål. Det bygger på datainsamlingen under slutetappen inklusive intervjuer med Starts projektmedarbetare, styrgrupp och Samordningsförbundet. Dessutom har vi tagit in resultaten från intervjuer med arbetsgivare och med handläggare vid de samverkande myndigheterna som vi redovisat i kapitel 5. Intervjuerna med deltagare i etapp 1 och 2 har också vägts in.

Den samlade bilden är att de kvalitativa resultaten har fortsatt att utvecklas positivt under hösten 2014. Det innebär att Start bland annat når målen rörande metodutveckling och samverkan med de samverkande myndigheterna. Metoderna baserade på SE-metoden, som utvecklats under projektiden, finns nu på plats och har visat sig fungera. Det finns dock behov av att fortsätta att utveckla metoden, men det har mer karaktären av att utveckla vissa delar och finslipa dem än att utveckla helt nytt.

6.1 Starts verksamhet ger mervärden för deltagare och samverkande myndigheter

Verksamheten ger goda resultat för deltagare och samverkande myndigheter. Deltagarna kommer, som vi redovisat i kapitel 4, i arbete eller studier minst i den omfattning som framgår av målen. Resultaten är bättre än vad som är möjligt att uppnå med de alternativ som tidigare har kunnat erbjudas målgruppen. Detta enligt de samverkande myndigheterna och arbetsgivare samt deltagarna. "Med Start blir det resultat för deltagarna" sammanfattade en styrgruppsledamot. Verksamheten i Start medför mervärden för deltagarna som kommer i arbete och egen försörjning i högre grad än med andra insatser. Att deltagarna kommer i arbete och egen försörjning medför också mervärden för de samverkande myndigheterna eftersom behovet minskar av offentlig försörjning och fortsatta åtgärder för deltagarna.

Detta förstärker bilden av att de goda resultaten beror på de faktorer vi lyfte fram i delrapport 2, nämligen hur Start utvecklat och tillämpat SE-metoden, på medarbetarnas kunskaper och engagemang samt den goda resurstillgången. Det innebär också sammantaget att de slutsatser vi redovisade i delrapport 2 kvarstår om metodernas och arbetsättens betydelse för de goda resultaten.

De samverkande myndigheterna redovisar att de fortfarande har personer som de vill remittera till Start. Det skulle enligt de samverkande myndigheterna ha varit ett stort minus om verksamheten lagts ner vid årsskiftet 2014/2015. Intagningsstoppet som varat andra halvåret 2014 har, som vi redovisat i kapitel 4, skapat en osäkerhet hos handläggarna. Det hävs dock i januari 2015 varför det igen därmed blir möjligt att remittera till Start. Det innebär att konsekvenserna av intagningsstoppet inte bör bli allt för stora.

Uppfattningen att Starts verksamhet är unik och viktig för de samverkande myndigheternas målgrupper delas inte fullt ut av Socialförvaltningen, enheten för ekonomiskt bistånd. Det förklaras av, som bland annat framgår av tabell 4.1.4, att förvaltningen har få personer med försörjningsstöd som direkt remitterats till Start. Flertalet med försörjningsstöd som deltar i Start har i stället remitterats främst via Habiliteringscenter. Socialförvaltningens klienter har dessutom ofta andra,

psykiska eller socialmedicinska, diagnoser än vad Start's målgrupp har. För dessa personer finns det insatser som är anpassade för deras diagnoser till exempel Akse (Arbetsterapeutisk kartläggning och Supported Employment) och IPS (Individual Placement and Support).

6.2 Metoderna fungerar och är effektiva

I delrapport 2 gjorde vi en kvalitativ effektanalys eftersom det av integritetsskäl saknades förutsättningar att göra en kvantitativ analys med hjälp av kontrollgrupp. Under slutetappen har vi följt upp den kvalitativa analysen och kompletterat den genom att jämföra Start's metod och arbetssätt med forskning om framgångsfaktorer inom SE-metoden.

I Start's uppdrag har det, som vi redovisat i kapitel 3, ingått att använda och utveckla SE-metoden för att få deltagarna i arbete eller till studier. *The European Union of Supported Employment (EUSE)* som arbetar med att utveckla SE-metoden i Europa har i en rapport från 2010⁵ utvecklat en "verktygslåda". Verktygslådan innehåller bland annat riktlinjer för hur det praktiska arbetet bör utformas för att metoden ska bli ett bra verktyg för att få individer med funktionshinder i arbete eller till studier. Den innehåller också utbildnings- och informationsmaterial. SE-metodens praktik har studerats genom Johanna Gustafssons forskning. Det övergripande syftet med denna forskning har varit att analysera om och hur SE-metoden fungerar under de förutsättningar som gäller i Sverige och under vilka förhållanden metoden skapar förutsättningar för att svenskar med funktionsnedsättning skall nå, få och behålla en anställning.

Vid en jämförelse framgår det att Start i allt väsentligt har följt och använt sig av metoden som den läggs fast i EUSEs rapport. Start's tillämpning bygger på SE-metodens grundvärden. Det innebär bland annat behandling av varje deltagare som unika individer, hjälp till självhjälp, stöd till deltagarna så att de kan göra egna välgrundade val, flexibelt stöd och tillgänglig personal som kan stötta både deltagare och arbetsgivare. De moment som arbetet med deltagarna från inskrivning till praktik och arbete alternativt studier består av, och som beskrivs i avsnitt 3.1, följer också den inledning i arbetsmoment som EUSEs rapport rekommenderar. Start har sålunda arbetat med SE-metoden fullt ut. Av de andra verksamheter som sagt sig vilja arbeta enligt metoden, och som vi har utvärderat, har ingen lyckats med det. I bästa fall har de arbetat SE-inriktat.

Resultaten av forskningen talar för att SE-metoden är framgångsrik för att individer i Sverige med funktionsnedsättningar ska nå, få och behålla en anställning. Forskningen pekar på tio kvalitativa faktorer som behöver vara tillgodosedda för att metoden ska vara framgångsrik (bilaga 2). Dessa faktorer omfattar såväl hur stödet utformas gentemot de enskilda deltagarna och arbetsgivarna som kraven på SE-handledarna och de organisationer de arbetar i. De deltagarorienterade faktorerna anger att insatserna ska vara inriktade mot att deltagarna ska komma i arbete på den öppna arbetsmarknaden, med eller utan subvention. Deltagaren ska involveras aktivt i detta arbete och kunna göra egna välgrundade val. Insatserna ska kunna fortsätta efter det att deltagaren kommit i arbete och omfatta såväl arbetsrelaterade som sociala behov. Vidare ska insatserna riktas till de arbetsgivare som anställer deltagare. De faktorer som rör organisationen talar om att verksamheten ska klassas som arbetsmarknadsinriktad och inte som social omsorg. Organisationen ska följa upp

⁵ *European Union of Supported Employment Toolkit* (<http://unie-pz.cz/files/files/knihovna/european-supported-employment-toolkit.pdf>), European Union of Supported Employment, 2010

och utveckla kvalitén på sina egna insatser. SE-handledarna ska vara utbildade och kunniga i metoder som kan stötta deltagarna på och utanför arbetsplatsen.

En genomgång av hur väl Start och dess tillämpning av SE-metoden följer de tio faktorerna för framgång visar att Start lever upp till nio av de tio faktorerna. Den enda faktor som Start inte når upp till fullt ut handlar om att Start inte lyckats nå att deltagarna får anställningar om minst 30 timmar per vecka. Det redovisade talar för att Start inte bara har arbetat enligt SE-metoden, man når också upp till de kvalitativa framgångsfaktorer som är viktiga för att nå framgång med de enskilda deltagarna. Bland annat den forskning som genomförts om SE-metoden kommer fram till att metoden, rätt använd, är framgångsrik i att få personer med funktionsnedsättningar i arbete eller till studier. Start har enligt våra analyser använt SE-metoden på "rätt sätt". Detta är enligt vår bedömning en stark indikation på att de goda resultat som vi redovisat i avsnitt kapitel 4 och 5 beror på hur Start har arbetat och på hur man bland annat använt sig av SE-metoden. Vi har i våra intervjuer med handläggare och chefer och med arbetsgivare följt upp om de resultat Start uppnår går att koppla till arbetssätt och metoder. Deras bedömningar av hur dessa bidragit till resultaten överensstämmer med dem de redovisade i etapp 2, dvs att arbetssätt och metoder starkt har bidragit till resultaten. Resultaten av forskningsgenomgången och av de fortsatta intervjuerna med företrädare för de samverkande myndigheterna och med arbetsgivarna, liksom tidigare intervjuer med deltagare, leder oss till slutsatsen att Start har utvecklat arbetssätt och metoder som är framgångsrika i arbete med att få individer ur målgruppen i arbete eller till studier.

6.3 Samverkan med och mellan deltagande myndigheter

Samverkan omfattar insatser rörande deltagare i Start, rörande Start allmänt och hur Start arbetar med SE-metoden. Profilen på samverkan har, som framgår av kapitel 5, delvis förändrats under andra halvåret 2014. Samverkan rörande de enskilda deltagarna och allmänt har minskat. Samtidigt har samverkan och erfarenhetsutbytet ökat kring Starts tillämpning av SE-metoden.

Starts samarbete med handläggarna kring deltagarna omfattar, som vi nämnt i kapitel 4, främst insatser för att förbereda dem att gå ut i praktik och senare i anställning eller i studier. Dessa delar av verksamheten och informationen om den, är handläggare och chefer fortfarande mycket nöjda med. Däremot är de mindre nöjda med den information som Start lämnar om att deltagarna kommit i arbete eller börjat studera och vad som hänt med dem därefter.

De totala informationsinsatserna har minskat rörande enskilda deltagare, vilket förklaras av att en allt större del av deltagarna har gått från att vara i insatser för att förbereda dem för praktik och arbete, där samverkan har sin tyngdpunkt, till arbete, där samverkan som redovisats är begränsad. Den större andelen deltagare i praktik och arbete förklaras i sin tur av intagningsstoppet, vilket leder till att få deltagare för närvarande är i tidiga skeden av sin medverkan i Start. Stoppet har också medfört att Starts allmänna information har minskat till de samverkande myndigheterna. När det inte funnits möjlighet att ta in nya deltagare har Start inte uppfattat det som riktigt att gå ut och informera om verksamheten. Den minskade informationen om verksamheten allmänt och den minskade samverkan kring de enskilda deltagarna innebär att medvetenheten hos myndigheterna som påpekats i kapitel 5, har blivit lägre om Start som möjlig insats för målgruppen.

Informationen till samverkande myndigheter om SE-metoden och hur den används inom Start har samtidigt, som tidigare nämnts, fått större tyngd. Eftersom det metodutvecklingsarbete som Start

har arbetat med i huvudsak är klart, finns det nu en metod att presentera för och diskutera med de samverkande myndigheterna. Spridningsinsatserna till samverkande myndigheter har därför ökat. Insatserna rör metoder och arbetssätt samt material som Start arbetat fram och som nu förs vidare till andra myndigheter och förvaltningar inom Samordningsförbundets område. Ett exempel på detta är den spridningskonferens som genomfördes i november 2014. Då presenterades och diskuterades hur SE-metoden har utvecklats och använts av Start. Det redovisade innebär att erfarenhetsutbytet ökat mellan Start och de samverkande myndigheterna i metodfrågor.

Start ska enligt projektplanen bidra till mer utvecklade kontakter mellan myndigheterna och mellan de olika kommunerna som samverkar inom ramen för Start. Stygruppen har tonat ner detta mål och anser nu att det inte kan vara Starts uppgift att verka för att myndigheter som ingår i Start ökar sin samverkan sinsemellan. Start har därför inte prioriterat detta mål. Det finns, som framgår av kapitel 5, också få tecken på att samverkan mellan myndigheterna har ökat tack vare att de samverkat inom ramen för Start. Målet kom, som en intervjuad uttryckte det, med mer "av bara farten" och det var lite optimistiskt att tro att Start skulle kunna bidra till att myndigheterna samverkade mer med varandra. Huddinge och Salem har dessutom deltagit mer indirekt och Af och FK har redan ett etablerat samarbete. Från och med 2015 har målet också utgått.

Start uppfattas dock bidragit till att förvaltningar inom Botkyrka börjat samverka mer bland annat om att utveckla SE-metoden och arbetsgivarkontakterna. Synen på samverkan och behovet av att samverka inom ramen för de insatser Samordningsförbundet finansierar anses också ha påverkats positivt. De positiva resultat som Start har uppnått för sina deltagare anses ha bidragit till detta, genom att det visar på fördelar med att samverka. Kunskapen om Samordningsförbundet och intresset för att samverka, inom ramen för förbundet, anses också ha ökat med hjälp av den verksamhet som Start har genomfört.

6.4 Kontakterna med arbetsgivarna har utvecklats

Start har utvecklat sina kontakter utifrån vad som framkommit i följeforskningen. Det gäller bland annat behovet av att utveckla långsiktigt samarbete med arbetsgivarna. Start har på det sättet fått till stånd mer långsiktiga samarbeten med en grupp arbetsgivare. Exempelvis har Start nu sådana relationer med fyra – fem företag att man omgående kan skicka praktikanter till om behov av det skulle uppstå. Start håller vidare löpande kontakter med arbetsgivare som har praktikanter eller har anställt personer från Start. Det gäller främst dem som fortfarande har deltagare anställda hos sig.

Kontakterna med arbetsgivare visar att alla inte riktigt har förstått sin roll när de tar emot praktikanter. Många arbetsgivare uppfattar att de ska "ta hand om deltagarna" och uppfattar inte att praktikanterna utöver att träna på att arbeta också ska träna på att "stå på egna ben". Det finns därför behov av att informera arbetsgivarna mer tydligt om praktiktidens dubbla syften.

Ett par arbetsgivare argumenterar för att praktikperioderna, ner mot tre månader, är för korta för att arbetsgivarna ska kunna avgöra om och hur praktikanterna ska kunna fasa in i organisationen. Det är också enligt samma arbetsgivare svårt att planera för så korta praktikperioder. Arbetsgivarnas önskemål om längre praktikperioder står mot dock Starts vilja att snabbt få ut deltagare i arbete. Start konstaterar också att praktikperiodernas längd varierar beroende på hur snabbt deltagaren uppfattas kunna komma in i arbetslaget och klara av sina arbetsuppgifter. Det innebär att praktikperioderna kan bli långa om det visar sig att det behövs för att deltagaren ska kunna gå över i

anställning. Det finns anledning att med arbetsgivarna diskutera dessa skillnader i syn på praktiktidens längd hos Start och arbetsgivarna.

Arbetsgivarna har också fört fram synpunkter på att anställningstiderna är för korta för deltagare som får anställning med offentligt stöd. Besluten är vanligen ett-åriga, orsaken till detta är att Af vill testa om anställningen fungerar och omfattningen av stödbehovet, dvs arbetskapaciteten hos den deltagare som får stöd. Visar det sig efter ett år att den nedsatta arbetsförmågan kvarstår, kan besluten om fortsatt anställningsstöd omfatta längre tid än ett år, men första beslutet är alltid ett-årigt. Arbetsgivarna har inte alltid informerats tillräckligt om detta tillvägagångssätt.

Förändringar, omorganisationer, neddragningar, i företagen har fått en större inverkan på verksamheten än vad Start insett. Som vi redovisat i avsnitt 4.1 har minst tre personer blivit av med sina anställningar för att deras arbetsplats lagts ned eller verksamheten behövt minska i omfattning. Det pekar mot att det är viktigt att komplettera de bedömningar av exempelvis arbetsgivarens ekonomiska ställning, som nu görs inför beslut om att inleda ett samarbete, med att löpande följa upp hur sådana faktorer utvecklas. Detta för att minska risken att deltagare behöver sluta på grund av att ekonomiska bekymmer uppstår hos arbetsgivaren.

Många av orsakerna till de iakttagelser vi har redovisat i detta avsnitt bottnar i osäkerhet hos arbetsgivarna om vad som gäller. Detta förklaras i sin tur av på vilket sätt och hur ofta Start har informerat. Det finns därför anledning att både se över vilken information arbetsgivarna får och hur regelbundet Start informerar arbetsgivarna om det som redovisats här och andra liknande aspekter.

6.5 Flera positiva och några oväntade negativa resultat har uppstått

Ett antal oväntade resultat av Start, som har synts tidigare, har framträtt tydligare under slutetappen. Ett sådant är deltagarnas behov av omfattande stödsatser under lång tid efter det att de kommit i arbete. Start hade förväntat sig och planerat för att deltagarna skulle behöva insatser även efter det att de fått arbete, men inte att de behövdes under så lång tid som blev fallet.

Relativt många deltagare kommer tillbaka efter ett tag i arbete och behöver, som vi redovisat i kapitel 4, få nya insatser eftersom de inte var redo för att arbeta. Det senare innebär att insatserna för vissa deltagare behöver fortgå under än längre tid än Start förutsatt. Det pekar också mot vikten av att stödja deltagarna även efter att de kommit i arbete eller studier för att öka deras möjligheter att fortsätta arbeta/studera även om problem uppstår.

Det har vidare visat sig svårare än förväntat att hitta rätt åtgärder för de deltagare som inte lyckas komma i arbete eller studier. Det gäller särskilt deltagare som kommer direkt från försörjningsstöd. Det kan inte uppfattas som att deltagandet i Start för dessa lett till en positiv utveckling om de behöver gå tillbaka till försörjningsstöd. Det har varit svårt att få dessa personer vidare till andra åtgärder exempelvis aktivitetsersättning eftersom prövningen att få det är mycket hård.

Samtidigt konstaterar intervjuade inom de samverkande myndigheterna att de utredningar Start gör om arbetsförmågan tas på stort allvar och att de är enklare att lägga till grund för beslut om andra insatser till exempel sjukersättning för deltagare som inte bedöms kunna arbeta. Det förklaras, som framgår av kapitel 5, av att Starts arbetsförmågebedömningar uppfattas som väl genomarbetade och att de därmed är lättare att använda som underlag för beslut om andra insatser.

6.6 Behovet av Starts insatser fortsatt stort men behöver kvantifieras

Behovet av Starts insatser är fortfarande stort, som nämnts i avsnitt 4.3.1. Utökningen av antalet SE-handledare innebär att Start väntas kunna skriva in 15 nya deltagare under 2015, vilket är en ökning jämfört med de 10 per år som skrivits in under projekttiden. Eftersom metodutvecklingsarbetet nu i hög grad är avslutat och verksamheten och arbetssätten har funnit sina former bör den tid som behöver läggas ned på utvecklingsarbete kunna minskas. Det talar för att antalet deltagare som kan tas emot bör kunna överstiga 15 per år. Detta motsvarar enligt de samverkande myndigheterna ändå inte behovet.

Enligt den ursprungliga projektansökan uppskattades målgruppen i Botkyrka uppgå till minst 120 – 125 personer. Av dessa hade ca 45 % då någon form av offentligt subventionerad anställning medan resten i huvudsak var i olika åtgärder i kommunerna, Af eller FK. Mörkertalet bland annat av hur många i målgruppen som inte var i någon åtgärd utan "satt hemma" undersöktes inte. Sedan den ursprungliga ansökan har inte några nya beräkningar gjorts av målgruppens storlek. Hur stor målgruppen är i Huddinge och Salem har det tidigare inte gjorts några beräkningar av. Under följeforskningen har det heller inte gått att kvantifiera målgruppens storlek. Det finns därför skäl att under 2015 igen undersöka hur stor målgruppen sammantaget är i Botkyrka, Huddinge och Salem.

6.7 Fortsatt utvecklingsarbete behövs 2015

Metoder och arbetssätt finns nu på plats och fungerar, som vi redovisat i avsnitt 6.2. Det finns dock behov av visst fortsatt utvecklingsarbete under 2015. Det handlar om att fortsätta att utveckla stödet till personer i arbete för att minska risken för att de behöver avsluta arbetet och återkomma till nya insatser i Start. Det finns också behov av att utveckla informationen till och kontakterna med handläggarna på de samverkande myndigheterna. Det handlar här om att hitta former för att SE-handledarna i ett tidigt skede kan lägga över insatser på deltagarens nätverk av myndighetskontakter i stället för att SE-handledarna som nu gör insatser som andra är bättre skickade att hantera. Det handlar även om att hitta former för att informera handläggarna hur deltagarna fortsätter att utvecklas efter det att de har kommit i arbete, men är kvar i Start.

Samarbetet med arbetsgivarna behöver fortsätta att utvecklas. En punkt som Start har utvecklat men där fortsatta insatser behövs är att hitta former för att vårda de kontakter som upparbetats. Med de arbetsgivare som har praktikanter från Start eller anställda som fortfarande är inskrivna i Start har man fortsatt kontakter. Start behöver dock hålla kvar kontakterna med de arbetsgivare som för tillfället inte har praktikanter eller anställda. Dessa arbetsgivare är överlag intresserade av att ta emot nya praktikanter och behöver då bli informerade om vad som händer i Start. En annan aspekt som redan berörts är att löpande bättre bedöma arbetsgivarnas ekonomiska förutsättningar att fortsätta ta emot deltagare. Start behöver bli mer noggrann med matchningen av deltagare och arbetsgivare. Informationen behöver förstärkas om de förutsättningar som gäller för deltagare i Start som praktiserar hos och anställs av arbetsgivare. Dessutom behöver Start mer systematiskt samla in arbetsgivarnas erfarenheter av samarbetet.

Det kommer att finnas mer tid för arbetsterapeutiska insatser genom de ändringar som genomförs och som vi redovisat i avsnitt 3.2. Detta medför att Start får möjligheter att gå ut på arbetsplatserna för att tillsammans med arbetsgivare och deltagare kunna göra individuella anpassningar som underlättar för deltagarna att kunna utföra sina arbetsuppgifter. Arbetsterapeuten kan även vid behov förskriva personliga hjälpmedel till deltagarna, något som hittills inte gjorts. Sammantaget

förväntas arbetsterapeutiska insatser kunna bidra till att deltagarna kan behålla sina anställningar under längre tid. Arbetsterapeutiska bedömningar kan också bidra till att bättre matcha deltagarens förutsättningar till lämpliga arbetsplatser.

Start överförs som framgår av avsnitt 3.2 under början av 2015 organisatoriskt och lokalmässigt inom AVUX från Daglig verksamhet till Arbetsmarknadsenheten. Överflyttningen understryker att Start är inriktat mot att deltagarna ska komma i arbete, eftersom enheten har samma uppdrag som Start. Arbetsmarknadsenheten och andra delar av AVUX har insatser som kan utnyttjas av Starts deltagare. På det sättet kan Start bredda de insatser deltagarna kan ta del av för att komma i arbete. Exempelvis bör Start få lättare att använda Botkyrkas Kom i jobb, ett program som syftar till att ge personer tillfälliga, subventionerade arbeten. Genom överförningen av Start bör det bli det lättare att få till erfarenhetsutbyte med Arbetsmarknadsenheten om metoder och arbetssätt. Dessutom är Afs SIUS-konsulenter (Särskilt introduktions- och uppföljningsstöd) samlokaliserade med Arbetsmarknadsenheten vilket bör underlätta samarbetet med dem. Det är viktigt att de potentiella fördelar som det finns med att koppla Start lokalmässigt till Arbetsmarknadsenheten kan förverkligas under 2015.

7 Slutsatser och rekommendationer

7.1 Slutsatser

Analyserna i kapitel 4 – 6 pekar på följande slutsatser om resultaten och därmed om måluppfyllelsen.

- Resultaten har utvecklats väl för deltagarna och Start kommer att uppnå de uppsatta målen för deltagarna. Det innebär att Start uppnår eller överträffar sina mål rörande bland annat andel deltagare i arbete och studier, andel deltagare som haft minst tre månaders praktik.
- Antalet deltagare understiger målet, men avvikelsen förklaras av ett antal faktorer. En är att Start behövt lägga mer resurser än tänkt för att deltagare ska kunna behålla de arbeten de kommit i. En annan är att några deltagare som fått arbete genom Start inte lyckats behålla dem och därför behövt få ytterligare insatser för att på nytt komma i arbete. Resultatet förklaras också av det har varit intagningsstopp under andra halvåret 2014 i väntan på beslut om att verksamheten får fortsätta under 2015. Mot denna bakgrund är det uppnådda antalet deltagare i Start bra.
- Start har upparbetat kontakter med arbetsgivare där anställning för deltagarna kan bli möjliga. Målet rörande arbetsgivarkontakter uppnås därför. Samtidigt finns det behov av att fortsätta att utveckla dessa kontakter bland annat genom att löpande följa den ekonomiska ställningen hos de arbetsgivare som Start samarbetar med. Informationen behöver öka om praktikens syfte och om vilka villkor som gäller för deltagare som praktiserar eller anställs. Vidare behöver Start mer systematiskt få del av de erfarenheter de arbetsgivare man samarbetar har av samarbetet och vilka behov de kan ha för att kunna fortsätta samarbetet med Start.
- Samverkan och erfarenhetsutbyte med de myndigheter som deltar i Start har i huvudsak utformats som tänkt rörande deltagarna i Start. Kunskaps- och erfarenhetsutbytet med de samverkande myndigheterna rörande hur SE-metoden har utformats och använts av Start har nu kommit i gång. Detta talar för att samverkansmålen nås. Formerna för samverkan men också informationen till myndigheterna som deltar i Start behöver dock utvecklas. Det gäller exempelvis hur Start i högre grad ska kunna utnyttja det nätverk av bland annat myndighetskontakter, som omger Starts deltagare, i arbetet med att förbereda deltagarna för arbete eller studier.
- Start har arbetat med den avsedda målgruppen och deltagarna har den profil som förutsattes när Start inleddes. Prioriteringen av ungdomar mellan 18 och 29 år har också slagit igenom. Däremot har ingen person som i vuxen ålder förvärvat hjärnskador remitterats till Start eftersom de samverkande myndigheterna inte kände till att sådana personer ingick i Starts målgrupp. Start behöver därför informera dem som arbetar med sådana personer om möjligheterna att remittera deltagare till Start.

Start har sålunda nått de flesta uppställda målen. God måluppfyllelse är en bra indikation på att de arbetsätt och metoder som Start utvecklat baserat på SE-metoden fungerar. Att utveckla en fungerande modell för att arbeta med målgruppen för att den ska komma i arbete eller studier har varit det övergripande målet för Start. Analysen av hur verksamheten och dess resultat har utvecklats sammantaget pekar mot att:

- Resultaten för vad Start uppnått med deltagarna är bra och bättre än vad andra program skulle uppnå med målgruppen, dvs personer som står långt från arbetsmarknaden för

att klara av att delta i Afs åtgärder men inte står tillräckligt långt bort för att få rätt till eller vilja delta i kommunens dagliga verksamhet. Målgruppen har tidigare hamnat mellan stolarna hos Af och kommunerna vilket var en avgörande orsak till att Start startades.

- Starts sätt att använda SE-metoden är avpassat till målgruppen och till att få personer ur den i arbete eller studier. Starts verksamhet är heller inte särskilt dyr jämfört med om deltagarna i stället, vilket inte är ovanligt, skulle skrivas in i daglig verksamhet. Däremot är Start resurskrävande jämfört med insatser för grupper som står närmare arbetsmarknaden. Menar man allvar med att få personer ur Starts målgrupp ut i arbete eller studier kräver det långa insatser som därmed är resurskrävande.
- De resultat av verksamheten som vi har redovisat är effekter av hur Start har arbetat och den modell för arbetet som har utvecklats under projektiden. Det är minst tre faktorer som förklarar resultaten. En är det sätt på vilket Start har använt sig av SE-metoden, en annan är SE-handledarnas kunskap om och engagemang i målgruppen och en tredje är resurstillgången som gjort det möjligt att arbeta med de två första faktorerna. De tre faktorerna behövs för att resultaten ska bli bra. En ytterligare faktor är effektiv samverkan; att särskilt Start och Af samarbetar om insatserna för deltagaren och i stötningen till arbetsgivarna.
- Start har utformat och använder SE-metoden på ett sätt som motsvarar hur forskningen bedömer att SE-metoden behöver tillämpas för att kunna bli ett framgångsrikt instrument i arbetet med att få deltagare ur målgruppen i arbete eller till studier.

Det finns nu sålunda en modell baserad på SE-metoden som fungerar för att få individer ur målgruppen ut i arbete eller till studier.

7.2 Rekommendationer

Verksamheten fortsätter som vi redovisat i avsnitt 3.2 under 2015 med i huvudsak samma inriktning och innehåll som under projektiden. Samma samverkande myndigheter deltar också och behåller de roller de har haft under projektiden. Beslutet om att fortsätta med Starts verksamhet gäller för närvarande dock bara för 2015. Utifrån analyserna i kapitel 4 – 6 och slutsatserna i avsnitt 7.1 har vi ett par rekommendationer för arbetet under 2015.

- Start häver intagningsstoppet från och med början av januari 2015 och börjar därmed igen ta emot remisser rörande nya deltagare från de samverkande myndigheterna. I samband med att Start informerar att man öppnar för nya deltagare är det viktigt att man också informerar om vilka grupper som prioriteras och de kriterier gäller för att en person ska tas in som deltagare. Detta för att de samverkande myndigheterna bättre ska kunna prioritera vilka de vill skriva in. Det ska i sin tur minska risken för att Start överhoppas av remisser. Vi rekommenderar därför att Start i informationen till de samverkande myndigheterna är noggrann med att redovisa vilka kriterier som gäller för att tas in som deltagare.
- Samverkan med de myndigheter som deltar i Start, men också de myndigheter som ingår i deltagarnas nätverk för att stötta dem i arbete och socialt, behöver utvecklas. Det är bland annat viktigt att tidigt och i ökad grad få deltagarnas nätverk att delta i arbetet med att få dem i arbete eller studier, men också för att deltagarna ska kunna behålla sina arbeten. Som en del av detta är det viktigt att de samverkande myndigheterna får information om deltagarna när de kommit i arbete. Vi rekommenderar därför Start att fortsätter att utveckla samverkan med andra myndigheter i linje med vad vi här har redovisat.

- Samverkan med arbetsgivarna och informationen till dem behöver byggas ut ytterligare. Arbetsgivarna har ofta ofullständiga kunskaper om de villkor som gäller vid praktik och anställning av deltagare från Start. Informationen om villkoren behöver sålunda byggas ut. Det finns också anledning att löpande följa upp hur till exempel den ekonomiska ställningen förändras hos de arbetsgivare som Start har samarbete med. Vidare behöver Start och arbetsgivarna diskutera praktikperiodernas längd, här gör Start och arbetsgivarna delvis olika bedömningar av hur långa dessa bör vara för att leda deltagaren till anställning. Likaså har Start behov av att systematiskt ta del av arbetsgivarnas erfarenheter av att delta i verksamheten. Detta som underlag för exempelvis förbättringar av verksamheten. Start behöver i det sammanhanget hitta former för att informera arbetsgivare om hur verksamheten i Start utvecklas. Vi rekommenderar därför att Start fortsätter att utveckla samverkan med och information till arbetsgivarna.
- Starts överflyttning från Daglig verksamhet till Arbetsmarknadsenheten inom AVUX innebär möjligheter att få ut synergieffekter genom att Starts deltagare kan ta del av insatser som enheten förfogar över. Starts erfarenheter av att arbeta med SE-metoden och hur man har använt den bör vidare kunna användas av Arbetsmarknadsenheten vid utveckling av arbetsätt och metoder. Överflyttningen innebär också att Start kommer fysiskt närmare Afs SIUS-konsulenter vilket förväntas medföra att samverkan underlättas. Vi rekommenderar att ett utvecklingsarbete påbörjas så att dessa synergieffekter kan bli verklighet.
- Start omfattar även fortsättningsvis personer bosatta i de tre kommunerna Huddinge, Botkyrka och Salem. Huddinge kommun och Af Huddinge är inte direkt engagerade i Start, men det finns tankar om att involvera dem mer i Start bland annat i styrgruppen. Ett motiv för att få Huddinge kommun och Af Huddinge att öka engagemanget kan vara att visa på hur stor målgruppen är i Huddinge. Detta är ytterligare ett skäl för att förnya den kartläggning som gjordes inför starten av Start av målgruppens storlek och att kartläggningen nu också omfattar behoven i Huddinge och Salem. Beslutet om Start omfattar bara 2015 under året behöver därför formerna för verksamheten och dess finansiering från och med 2016 diskuteras. Ett ökat direkt engagemang från Huddinge kommun och Af Huddinge skulle kunna leda till att de är beredda att medfinansiera verksamheten. Vi rekommenderar att 2015 används för att kartlägga målgruppens storlek. Vi rekommenderar också att 2015 används för att hitta en långsiktig form för verksamheten och dess finansiering och, som en del i det, arbetar för att öka engagemanget från Huddinge kommun och Af Huddinge.

Intervjuguide för uppföljande intervjuer med arbetsgivare

- 1 Vad har hänt med de deltagare i Start som vid förra intervjun praktiserade/arbetade hos er? Vad är orsaken till detta?
- 2 Kan du jämföra kontakterna med Starts arbetsförmedlare och dina kontakter med Af. Är det skillnader, varför och vad leder det till
- 3 Till arbetsgivare som anställt deltagare från Start: Hur går övergången mellan praktik och anställning till för deltagare från Star? Hur går den till i andra program? Skillnader, styrkor, svagheter?
- 4 Har samarbetet med Starts SE-handledare förändrats sedan förra intervjutillfället?
- 5 Har din bild av Start förändrats sedan förra intervjutillfället?
- 6 Har det uppstått några oväntade resultat av att du samarbetat med Start?
- 7 Har du några idéer om hur Start kan behöva förändras när/om verksamheten blir permanent?

Frågor vid uppföljande intervjuer med handläggare på de samverkande myndigheterna

- 1 Har samarbetet med Start ändrats sedan i våras (vid förra intervjun)? Har Start t ex ändrat sitt arbetssätt, sitt sätt att informera eller vad man informerar om?
- 2 Har bilden av den verksamhet start bedriver och behovet av den ändrats sedan förra intervjutillfället?
- 3 Vad har hänt med de personer du remitterat till Start, arbetar de, studerar de eller gått till nya åtgärder?
- 4 Om du haft/har person som remiterats till Start och som gått till nya åtgärder/kommit tillbaka till myndigheten, har deltagandet i Start inneburit några fördelar för personen respektive för myndigheten? Har det inneburit säkrare beslut om nya åtgärder, kortare beslutstider och liknande?
- 5 Finns det fördelar av att Start lokalmässigt är samlokaliserade med Daglig verksamhet i Botkyrka?
- 6 Har samverkan mellan din och andra myndigheter eller andra kommuner förändrats under den tid Start funnits? Har förändringen påverkats av Start?(Särskilt intressant att få svar på om samverkan mellan kommunerna har förändrats, statliga myndigheter och kommuner vana att samverka men svårare att få kommuner att samarbeta med varandra.)
- 7 Start är för närvarande ett samverkansprojekt som bl a omfattar de tre kommunerna Huddinge, Botkyrka och Salem. Bör detta fortsätta eller bör varje kommun ha sitt eget "start"?
- 8 Har det uppstått några oväntade resultat tack vare Start?
- 9 Kan något göras bättre när verksamheten blir mer permanent?

Frågor vid uppföljande intervjuer med styrgruppen samt projektledare och medarbetare

- 1 När fattas beslut om att Start's verksamhet fortsätter efter årsskiftet? Beslutet om att verksamheten fortsätter, innebär det att verksamheten förändras något sätt? Deltar alla samverkande myndigheter även efter årsskiftet? Bör andra t ex Huddinge kommun, AF Huddinge delta i samverkan?
- 2 Har samarbetet mellan Start och de samverkande myndigheterna ändrats sedan i våras? Har Start t ex ändrat arbetssätt, sätt att informera eller vad ni informerar om?
- 3 Har bilden av den verksamhet Start bedriver ändrats sedan förra intervjutillfället?
- 4 Hur stort är behovet och har det ändrats sedan Start inleddes? Finns det förutsättningar att öka omfattningen av verksamheten för att motsvara behoven, om de är större än vad dagens resurser kan täcka?
- 5 Finns det fördelar av att Start lokalmässigt är samlokaliserat med Daglig verksamhet i Botkyrka? Finns det andra organisationslösningar och vilka fördelar har de jämfört med dagens?
- 6 Har samverkan mellan de samverkande myndigheterna och framför allt mellan kommunerna förändrats under den tid Start funnits? Har Start bidragit till en eventuell förändring?
- 7 Start omfattar för närvarande personer från Huddinge, Botkyrka och Salem. Bör det förhållandet fortsätta eller bör varje kommun ha sitt eget "Start"?
- 8 Hur har resultaten i Start utvecklats sedan i våras? Medför utvecklingen att Start når sina mål? Har det uppstått några oväntade resultat tack vare Start?
- 9 Kan något göras bättre när verksamheten blir mer permanent?

Hur står sig Start's arbetsmetoder i förhållande till aktuell forskning?

START har haft som ambition att så långt som möjligt arbeta enligt metoden Supported Employment och har använt de metoder som beskrivs i "European Union of Supported Employment Toolkit" (<http://unie-pz.cz/files/files/knihovna/european-supported-employment-toolkit.pdf>) som arbetats fram av den Europeiska unionen för Supported Employment och som gavs ut 2010.

Johanna Gustafsson har i en avhandling "Supported Employment i en svensk kontext – förutsättningar när personer med funktionsnedsättningar når, får och behåller ett arbete" på Institutet för handikappvetenskap vid Örebro universitet (www.oru.se/publikationer-avhandlingar) som publicerades våren 2014, beskrivit och analyserat om och hur Supported Employment fungerar i en svensk kontext samt de mekanismer som utgör betydelsefulla förutsättningar för att personer med funktionsnedsättning skall nå, få och behålla en anställning i en sådan kontext. Avhandlingen indikerar att SE är en framgångsrik metod för att personer med funktionsnedsättningar ska få och behålla en anställning.

I sin avhandling lyfter Johanna Gustafsson bland annat fram 10 kvalitetsindikatorer (s. 45-46) som bör genomsyra arbetssättet i SE. Dessa kvalitetsindikatorer är listade nedan tillsammans med Start's arbetssätt och metoder

Kvalitetsindikatorer	Start
1. Personen som får SE-stöd når en meningsfull (utifrån sin egen definition) anställning på öppna arbetsmarknaden. I anställningen har han/hon samma villkor som andra anställda på arbetsplatsen.	Är Start's målsättning. Alla anställningar görs i samförstånd med personen. Alla anställningar i Start har någon form av lönesubvention och innebär anpassade arbetstider, arbetsuppgifter samt visstidsanställning
2. Personen får möjlighet att göra sina egna informerade val och upplever att han/hon har kontroll över såväl stöd som arbetsförhållanden. Målsättningen är att personen själv känner tillfredställelse med sina val och sin arbetssituation.	Ja, personen har möjlighet att göra sina egna informerade val.
3. Professionella som arbetar med metoden är kunniga i att identifiera och utveckla olika stödformer, såväl fysiska som psykosociala, på arbetsplatsen.	Start har professionella kunniga medarbetare.
4. Stödet ges till de personer som behöver det på grund av att funktionshinder för dem har utgjort en barriär till arbetslivet	Ja. Platsbrist eller ingen egen önskan om arbete har varit orsak till att personer inte skrivits in i Start
5. Genom metoden nås anställningar på minst 30 timmar/vecka. Den anställde upplever sig nöjd med sin arbetstid	Start har ingen nedre gräns för arbetade timmar. Arbetstid bestäms tillsammans med arbetsgivare, deltagare och ansvarig myndighet
6. Stödorganisationen har de flesta av de personer som de stödjer i anställningar på	Efter projekttiden har majoriteten anställning.

den öppna arbetsmarknaden. Personen som får stöd av organisationen känner sig nöjd med den service som erbjuds av organisationen	
7. Stödorganisationen behåller en reguljär kontakt med de anställda som får stöd av dem för att övervaka stabilitet i anställningen. Kontakten medför att de kan ge stöd när det behövs. Om inte anställningen kan fortgå ges stöd till ny anställning.	Ja. Start fortsätter ge regelbundet stöd efter anställning och kan gå in snabbt om behov uppstår. Om anställning upphör ges stöd till ny anställning
8. Stödorganisationen övervakar sin egen kvalitet och kan ge information till intresserade om anställningsgrad, anställningstid, löner, förmåner samt anställningsförhållanden	Ja, Start utvecklar kontinuerligt metoder och arbetssätt och kan ta fram information vid behov
9. De anställda som stödorganisationen stödjer arbetar i arbetsituationer som underlättar fysisk och social interaktion med arbetskamrater. Den anställda känner sig nöjd med kvaliteten i integreringen.	Start strävar efter att de anställda som man stödjer ska vara nöjda med integreringen på arbetsplatsen.
10. Stödorganisationen ser sig som en aktör på arbetsmarknaden snarare än som en aktör inom social omsorg. Arbetsgivare ses som kunder och stödorganisationen är lyhörd för arbetsmarknadens krav,	Start har under projektperioden varit kopplat till Daglig verksamhet. Vid årsskiftet blir Start en del av kommunens arbetsmarknadsenhet.

Källa: Start-projektet

Informationspunkt – Rapport Botkyrka Vuxenutbildning (AVUX/2015:27)

Beslut

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden har tagit del av informationen.

Botkyrka komvux - utvärdering av den grundläggande vuxenutbildningen

Samordnare: Fredrik Lind, Botkyrka kommun

Medbedömare: Marianne Hedmar, rektor för vuxenutbildningen i Salems kommun

2015-02-04

Innehållsförteckning

Gemensam utvärdering av vuxenutbildningen i Stockholms län	2
Utgångspunkter	3
Botkyrka kommuns grundläggande vuxenutbildning	4
Organisation och personal	4
Intervjupersoner	5
Utbud och resultat	5
Avbrott	6
Kunskaper, utveckling och lärande	7
Styrkor	7
Utvecklingsområden	10
Bedömning och betygsättning	13
Styrkor	13
Utvecklingsområden	14
Styrning, ledning och kvalitetsarbete	16
Styrkor	16
Utvecklingsområden	19
Sammanfattande intryck	23

Gemensam utvärdering av vuxenutbildningen i Stockholms län

År 2008 träffades en överenskommelse mellan Stockholms läns 26 kommuner om att skapa en vuxenutbildningsregion i länet. Till överenskommelsen togs en handlingsplan fram där målsättningarna i överenskommelsen konkretiserades och ett antal delmål presenterades. Bakgrunden till överenskommelsen är den konstanta föränderligheten i villkoren och förutsättningarna för vuxenutbildningen. Vuxenutbildningens roll som överskridande olika politikområden gör samverkan mellan kommuner och aktörer inom och mellan kommuner viktig. Genom samverkan kan kvalitet och effektivitet i vuxenutbildningen förbättras vilket i sin tur kan stärka regionens konkurrenskraft. Utgångspunkter och syfte är den enskilda individens behov och förutsättningar som tillsammans med arbetsmarknadens efterfrågan, kompetenskrav och det livslånga och flexibla lärandet ska styra utbud och planering.

Med utgångspunkt i överenskommelsen om en vuxenutbildningsregion har avtal kring gemensam utvärdering av kvaliteten i Stockholms läns vuxenutbildning (grundläggande och gymnasial) slutits mellan Botkyrka kommun och övriga 25 kommuner i länet. Tanken är att samordna utvärderingen av vuxenutbildningen så att varje kommun inte ska behöva arbeta isolerat. Att en extern part genomför utvärderingarna kompletterar anordnarnas eget kvalitetsarbete, stödjer huvudmannens uppföljning och ger studerande ett bättre underlag för att välja utbildningsanordnare. Syftet är att uppnå en högre kvalitet och måluppfyllelse hos utbildningsanordnarna. Därför läggs stor vikt vid kvalitetsutvecklingsaspekten jämte den granskande aspekten i den gemensamma utvärderingen.

Samarbetet leds av en styrgrupp, genomförs av arbetsgrupper och beslutas politiskt inom KSL, Kommunförbundet Stockholms län, samt i respektive kommun. För samarbetskommunernas räkning är en samordnare för utvärderingarna anställd vid arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen i Botkyrka kommun. Samordnaren har huvudansvaret för planering, genomförande och uppföljning av utvärderingarna men har till sin hjälp medbedömare (rektor) från samarbetskommunerna. Samtliga anordnare av grundläggande och gymnasial vuxenutbildning ska utvärderas under avtalsperioden 2013-2015.

Utgångspunkter

Utgångspunkterna för den gemensamma utvärderingen av kvaliteten i Stockholm län tas i de författningar som styr utbildningsväsendet. För vuxenutbildningens vidkommande gäller skolagen (SFS 2010:800) och andra lagar, förordning om vuxenutbildning (SFS 2011:1108) och läroplan för vuxenutbildningen – Lvux 12 (SKOLFS 2012:101). Utvärderingen görs också utifrån de riktlinjer som finns för olika delar av verksamheten (allmänna råd och riktlinjer) samt utifrån beprövad erfarenhet och aktuell forskning.

De områden som ligger i fokus för utvärderingen hämtas från läroplanen enligt Avtal om gemensam utvärdering av kvaliteten i Stockholms läns vuxenutbildning:

- Kunskaper, utveckling och lärande
- Bedömning och betygssättning
- Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Till de ovan nämnda områdena läggs också de delar av läroplanen som belyser vuxenutbildningens värdegrund:

- Normer och värden
- Elevernas inflytande och delaktighet

Syftet med utvärderingen är kortfattat att främja vuxnas lärande och öka måluppfyllelsen. Verksamheterna utvärderas och stöds genom att vi:

- granskar måluppfyllelsen utifrån nationella styrdokument
- kontrollerar att nationella riktlinjer följs
- granskar hur anordnarna utvärderar sin egen verksamhet
- ger förslag på utvecklingsområden

Botkyrka kommuns grundläggande vuxenutbildning

Botkyrka kommuns grundläggande vuxenutbildning utvärderades mellan 24 och 27 november, 2014.

Organisation och personal

Botkyrka vuxenutbildning erbjuder kurser på grundläggande nivå och därutöver svenska för invandrare (sfi), som utgör merparten av anordnarens verksamhet. Gymnasiala kurser och utbildningar finns inte i egen regi i Botkyrka kommun utan är upphandlade inom ramen för det s.k. Vux18-samarbetet.

Inom vuxenutbildningen drivs en rad olika projekt, såsom Academic Power som syftar till att ta emot och tillvarata utländska akademikers kompetenser. Ett annat projekt har fokuserat utveckling av flippat klassrum. Sfi-elever har fått möjlighet att bidra till att skapa t.ex. språkfiler i samarbete med utbildnings- och mediecentret Xenter i Botkyrka kommun.

Verksamhetschef, tillika rektor för vuxenutbildningen, är sedan våren 2014 Helen Myslek. Därtill finns två biträdande rektorer. Michaela Blume ansvarar för grundläggande utbildning, delar av sfi och lärvux och Leif Sejnered ansvarar primärt för sfi. Det finns även en kontorschef som har ansvar för administration, IT och vaktmästeri.

Rektor har kommit att få ett mer renodlat uppdrag som verksamhetschef varför mycket av ansvaret för det operativa arbetet och pedagogiska ledarskapet tillfaller de biträdande rektorerna. Dessa ansvarar från 2015 för två arbetslag vardera. En verksamhetsledare ska anställas för att arbeta med uppföljning och kvalitetssäkring av den egna samt den upphandlade verksamheten.

Antalet lärare inom den grundläggande utbildningen uppgick vid besökstillfället i november 2014 till cirka tio. Det innebär omräknat till heltidstjänster cirka 7,5 lärare. 98 procent av lärarna har pedagogisk examen och är ämnesbehöriga för de kurser de undervisar i. Två speciallärare anställdes i augusti 2014, varav den ena också är förstelärare.

Botkyrka vuxenutbildning har tillgång till sex studie- och yrkesvägledare lokaliserade till VKB/Vägledningscenter, någon kilometer från

vuxenutbildningens lokaler. Vägledarna har olika ansvarsområden och deras gemensamma tjänstgöringsgrad uppgår till cirka sex heltidstjänster.

Intervjupersoner

Följande personer och grupper har intervjuats:

- rektor och biträdande rektor (med ansvar för grundläggande utbildning)
- en matematiklärare
- två lärare som undervisar i SO-ämnen respektive svenska som andraspråk
- två lärare i svenska som andraspråk
- en speciallärare
- sex elever som läser svenska som andraspråk, varav två elever på vart och ett av de **tre ”stegen”**
- sex elever som läser olika kurser, t.ex. matematik och engelska.

Utöver intervjuer gjordes ett antal klassrumsbesök i matematik, svenska som andraspråk, historia, samhällskunskap och engelska. Under lektionsbesöken samtalande vi med undervisande lärare och elever som ett komplement till de mer formaliserade intervjuerna som redovisats ovan.

Utbud och resultat

Det totala antalet elever på de olika grundläggande kurserna uppgick till cirka 616 under period 4, 2013 till period 4, 2014. I tabellen nedan redovisas de kurser som erbjöds under period 4, 2013 till period 4, 2014, antalet kursdeltagare samt andelen elever som nådde minst betyg E på respektive kurs.¹

Kurser	Antal kursdeltagare	Andel godkända (%)
Svenska som andraspråk	337	94
Matematik	72	97
Engelska	104	72
Samhällskunskap	80	94
Historia	10	100
Religion	6	83
Geografi	7	100

¹ Enbart slutkurserna i engelska, matematik och svenska som andraspråk redovisas i tabellen. Av den anledningen är antalet redovisade betyg i tabellen (616) lägre än det totala antalet betyg (695) som sattes under aktuell period.

Under period 4, 2013 till period 4, 2014 antogs 1395 elever (varav 973 var nyantagna elever) till Botkyrka vuxenutbildnings grundläggande kurser. Av dessa påbörjade 957 elever, dvs. 69 procent, sin utbildning. Under året sattes 695 betyg. Andelen godkända betyg på slutkurser (betyg E eller högre) uppgick till 91 procent.

Hur stor andel elever som når kunskapskraven varierar från kurs till kurs. Under period 4, 2013 till period 4, 2014 nådde samtliga elever kunskapskraven på kurserna i geografi och historia. I dessa kurser uppgick antalet elever dock endast till sju respektive tio elever. Kurserna med lägst andel elever som fick minst ett E i betyg var engelska och religion. På dessa kurser var andelen godkända elever 72 respektive 83 procent. På religionskursen deltog dock endast sex elever.

Avbrott

Studieavbrotten under pågående utbildning uppgick till cirka 24 procent på de kurser som erbjöds under period 4, 2013 till period 4, 2014. Högst andel elever (34, 22 respektive 21 procent) som avbryter sina studier återfanns på kurserna engelska (142 av 421 elever), svenska som andraspråk (142 av 658 elever) och historia (4 av 19 elever). Minst andel avbrott (9, 11 respektive 19 procent) finns på kurserna religion (1 av 11 elever), samhällskunskap (12 av 106 elever) samt matematik (33 av 171 elever).

Kunskaper, utveckling och lärande

Under detta område ser vi till hur verksamheten förmår att leva upp till skollagens skrivningar om att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. För vuxenutbildningen gäller också att eleverna ska ges sådana kunskaper att de kan delta i samhälls-, vardags- och arbetsliv och utbildningen ska också möjliggöra fortsatta studier. Har den pedagogiska personalen höga förväntningar på eleverna och möts de som individer och utifrån de behov och förutsättningar de har? Arbetar skolan med olika kunskapsformer och får eleverna möjlighet att tillämpa sina kunskaper? Tas elevernas tidigare kunskaper och erfarenheter tillvara? Upprättas individuella studieplaner därefter och får eleverna möjlighet till tillfredsställande studie- och yrkesvägledning? Görs utbildningen till en god miljö för utveckling och lärande? Det är exempel på frågor vi ställer under detta utvärderingsområde.

Styrkor

Utvärderingen har visat att enheten har ett antal styrkor, bland annat dessa:

- Eleverna ser positivt på sina lärares bemötande och kompetens.

Eleverna vi möter lyfter fram sina lärare, såväl deras personliga egenskaper som deras pedagogiska och ämnesmässiga kompetens. Lärarna beskrivs vara duktiga, ha välplanerad och varierad undervisning samt ge konstruktiv feedback. Eleverna anser också att lärarna är engagerade och tålmodiga samt visar eleverna respekt.

- Undervisningen är välplanerad och allsidig.

Under våra lektionsbesök kan vi konstatera att en positiv och respektfull elev-lärorelation har utvecklats. Lärarna har olika tillvägagångssätt för att se till att alla elever deltar i undervisningen och att alla, eller merparten av eleverna får komma till tals. Lektionerna är välplanerade, har syften som tydliggörs för eleverna och kännetecknas av ett driv och av variation i arbetsformer och arbetsinnehåll, så att eleverna får träna olika förmågor.

- Lärplattformen används i stor utsträckning.

Lärarna är generellt flitiga användare av alla de möjligheter som lärplattformen Fronter erbjuder. De flesta lärare publicerar policydokument, kursplaneringar och scheman samt lektionsmaterial, arbetsuppgifter, länkar och hemarbeten i lärplattformen.

- Elevernas möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen testas.

Alla medborgare i Botkyrka kommun kan på eget initiativ göra nivåtester på VKB/Vägledningscenter för att avgöra lämplig nivå/kurs i svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska. Lärarna rekommenderar eleverna att göra nivåtest på VKB, men de flesta elever genomför inget sådant test. Av den anledningen gör lärarna egna nivåtester (och kartläggning genom individuella samtal i början av kursen) för att avgöra på vilket steg en elev bör påbörja sina studier. En hel del elever bedöms efter nivåtest ha högre förkunskaper och kan därför direkt börja på steg två eller tre. Från och med december 2014 ska alla elever som påbörjar studier nivåtestas.

- Individuella anpassningar görs.

Trots att det kan vara relativt många elever i en undervisningsgrupp, menar eleverna att lärarna har förmåga att se alla elever och ge individuellt stöd, råd och konkreta tips. I Fronter kan eleverna följa sin egen utveckling i Fronter, genom att feedback ges och återkoppling på uppgifter sker där.

- Stegindelningen i svenska som andraspråk skapar flexibilitet för eleven.

Varje utbildningssteg, som omfattar 20 veckor, har olika förkunskapskrav. Indelningen gör att det är lättare för varje elev att studera på en nivå som motsvarar elevens behov och förutsättningar. För en elev som når målen i snabbare takt än de 20 avsatta veckorna, kommer lärare och elev överens om att placera eleven i en högre kurs/steg. Eleven kan också flyttas till en lägre kurs/steg i händelse eleven har svårt att nå kunskapskraven. Genom att alla steg har samma undervisningstid och schema behöver eleven vid byte av steg inte förändra sina tider eller rutiner. Det är inte enbart i svenska som andraspråk som eleven kan avsluta en kurs i snabbare takt. I t.ex. engelska kan en kurs gå på t.ex. tio istället för 20 veckor. Att elever läser en kurs i snabbare takt är dock inte särskilt vanligt förekommande.

- ”Stationerna” är framgångsrika.

Varje tisdag väljer eleverna mellan olika ”stationer” att arbeta med. Varje station har ett tema, såsom film och biografi. Stationerna är ett sätt för lärarna att arbeta över ämnesgränserna. Exempelvis har SO-ämnena och svenska som andraspråk arbetat med stationer tillsammans.

- I SO arbetar läraren med att skapa förståelse hos eleverna.

I stället för att mäta elevernas kunskapsutveckling med prov försöker läraren skapa förutsättningar för att eleverna ska få en större förståelse och för att de själva ska nå kunskapen. Läraren berättar att eleverna ofta vill ha traditionella prov och att **läraren ska ”rätta” dessa. Istället låter läraren** eleverna skriva prov där de har fått frågorna på förhand. Dels avdramatiserar det provtillfället, dels gör det att eleverna får söka reda på och värdera information på egen hand. Efter några veckor får eleverna i SO-ämnen göra bedömningar av vilka tillfällen och med vilka arbetsformer de lär sig bäst. Läraren tar del av dessa och anpassar den fortsatta undervisningen därefter.

- Lärarna är måna om att ge stöd till eleverna.

Handledningstid finns inlagt i lärarnas tjänster och studiehallar som fungerar som öppna mottagningar finns på varje våningsplan, berättar skolledningen. Särskilt avsatta särskilda stöd- eller handledningstillfällen erbjuder anordnaren emellertid inte någon större utsträckning. Lärarna har dock en tydlig inställning att deras uppdrag är att ge eleverna bästa möjliga förutsättningar att nå målen för utbildningen. Av den anledningen stannar lärarna ofta kvar före eller efter lektioner eller förlägger sin planeringstid i klassrummet dit eleverna är välkomna att närvara och få stöd. En grupp elever som läser svenska som andraspråk berättar också att lärarna välkomnar eleverna i sina arbetsrum. I matematik finns extra stöd att tillgå under en timme i veckan. Matematikläraren lyckas tämligen väl med att attrahera de elever som är i behov av stöd, till stödundervisningen. Läraren i matematik har dessutom särskild undervisning med en elev. Det finns därtill **en ”mattestuga”, men den verksamheten haltar något för närvarande** eftersom en av de två matematiklärarna är sjukskriven.

- Anordnaren erbjuder två speciallärare.

Speciallärarna anställdes i augusti 2014 för att fylla ett vacuum, som frånvaron av den kompetensen inneburit. Vid tiden för utvärderingen var den ena specialläraren sjukskriven/föräldraledig. Specialläraren (tillika

förstelärare) som vi träffar arbetar främst med svenska för invandrare, men lägger också en del tid på elever inom den grundläggande utbildningen. Specialläraren arbetar stödjande såväl i klassrum som enskilt med elever. De tjänster specialläraren kan erbjuda har kommunicerats till eleverna genom klassrumsbesök.

- Stödbehov identifieras genom kartläggningar

Det finns ett system för att identifiera elever i behov av stöd. Lärarna gör kartläggningar utifrån mallar som specialläraren tagit fram. Läraren ska därefter i lärplattformen, Fronter, anmäla elever med stödbehov till specialläraren. Ett problem anordnaren har är elever som läser många kurser parallellt, framhåller specialläraren. För att elever, som läser flera kurser samtidigt, ska kunna hinna med sina studier ska specialläraren framöver ha mer regelbundna avstämningar med lärarna om elevernas progression.

- Alla elever ska få en individuell studieplan.

Studie- och yrkesvägledarna menar att grunden till en elevs individuella studieplan är webbansökan. För elever som besöker en vägledare fördjupas detta embryo till studieplan. Studieplanen som görs i Hypernet är tillgänglig för eleven, men däremot inte för lärarna på vuxenutbildningen eller för externa utbildningsanordnare (där eleven kan läsa gymnasiala kurser).

Varje lärare gör sedan en fördjupad individuell studieplan med eleverna i Fronter. Den studieplanen är av mer kartläggande karaktär och i den framkommer information som kan vara av känslig natur. Den kan av den anledningen inte betraktas som en studieplan enligt regelverkets mening. Eventuell revidering av studieplaner sköts också av lärarna, inte av vägledarna.

Utvecklingsområden

Utvärderingen har visat att enheten har ett antal utvecklingsområden, bland annat dessa:

- Initiala tester görs inte i matematik.

Eleverna som vi träffar framhåller att inga nivåtester genomfördes i samband med att de började studera matematik.

- Samundervisning förekommer.

I matematik tas nya elever in var tionde vecka. De två matematiklärarna (varav en var sjukskriven vid utvärderingstillfället) delar på ansvaret och tar emot varannan ny kull. Det innebär att respektive lärare får nya elever var 20:e vecka. De nya eleverna ska integreras i befintliga **undervisningsgrupper, vilket innebär att ”nybörjare” studerar** i samma grupp som elever som redan har studerat i 20 veckor. Det medför att undervisningsgrupperna i matematik blir tämligen heterogena sett till kunskapsnivå och möjligheter att tillgodogöra sig undervisningen. Matematikläraren som vi möter löser situationen genom att dela in sin grupp i två delar utifrån elevernas ambitioner och förkunskaper. En grupp är en ”E-C-grupp” och den andra gruppen består av elever med högre betygsambitioner. Eleverna har möjlighet att byta grupp, men det är ovanligt att så sker.

- Undervisningstiden varierar mellan ämnen.

Undervisningstiden i svenska som andraspråk har utökats under året och uppgår till ca 9-10 timmar i veckan. I andra ämnen såsom matematik, engelska och SO-ämnen är antalet undervisningstimmar betydligt färre, cirka 3-4 timmar per vecka. Matematikläraren anser att eleverna behöver mer undervisningstid än så, och SO-läraren menar att det har kommit att bli alltför stort fokus på ämnet svenska som andraspråk, delvis på bekostnad av andra ämnen.

- Distansutbildningen i svenska som andraspråk behöver utvecklas.

Distansen har samma upplägg som klassrumsundervisningen, dvs. sträcker sig över 20 veckor per steg (totalt 60 veckor). Antalet elever som läser är tämligen litet och andelen som når kraven inom utsatt tid lägre jämfört med klassrumselever. Från 2015 ska anordnaren därför införa ett krav om minst en fysisk träff per vecka. Distansutbildning i övriga ämnen genomförs mycket liten i omfattning och är upplagd helt efter respektive elevs behov.

- Stödundervisning ges inte i alla ämnen.

Tidigare fanns ett ”Open House” i engelska, men av schemamässiga skäl har det varit svårt att bibehålla. Idag finns därför inga särskilda stöd- eller handledningstillfällen i engelska.

- SO-ämnena upplevs vara nedprioriterade.

Många elever läser fler än en kurs samtidigt och schemakrocker förekommer därför. SO-ämnena historia och samhällskunskap är under besöket ämnen som krockar med lektioner i andra ämnen. Vid besöket är inte många närvarande och flera elever kommer och går för att de väljer att arbeta hemma eller väljer att skriva ett prov en annan dag (vilket de har rätt till enligt läraren, som försöker att vara flexibel) för att det planeringsmässigt ska gå ihop för eleverna. Några elever stannar kvar i klassrummet för eget arbete.

Bedömning och betygsättning

Vad gäller området Bedömning och betygsättning granskar vi om anordnaren sätter betyg enligt vad författningarna anger, om eleverna får möjlighet att genomgå provning i olika kurser samt om elevernas kunskaper och kompetens i aktuella fall blir validerade.

Det är viktigt att eleverna har blivit informerade om och känner till vilka mål och kunskapskrav som gäller för ett ämne, en kurs och för ett visst arbetsområde och på vilka grunder bedömningen och betygsättningen sker. Eleverna måste kunna bedöma sina studieresultat och utvecklingsbehov i förhållande till kraven för utbildningen. För det krävs en kontinuerlig feedback från läraren i undervisningssituationen, en formativ bedömningspraktik.

Läraren ska utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskrav som finns för respektive kurs och utifrån dessa krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskaper.

Bedömningarna ska alltså vara av skilda slag och eleverna ska ges möjligheter att visa sina kunskaper på olika sätt. Att lärarna på olika sätt dokumenterar elevernas kunskapsutveckling blir därför centralt.

För att effektiva och ändamålsenliga rutiner för bedömningen ska uppkomma är det viktigt att läraren planerar sin undervisning och att det finns utrymme för samplanering. Skolverket skriver i sina allmänna råd om bedömning och betygsättning att läraren bör tydliggöra vilka delar av ämnets syfte som undervisningen i det aktuella arbetsområdet ska inriktas mot och utifrån det avgöra hur det centrala innehållet ska kombineras och behandlas så att eleverna ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till kunskapskraven.

Styrkor

Utvärderingen har visat att enheten har ett antal styrkor, bland annat dessa:

- Lärarna följer kontinuerligt upp eleverna.

Det finns ett krav om att uppföljning av elevernas progression ska göras minst var tionde vecka, berättar skolledningen. Eleverna uppger att lärarna följer upp ofta och väl. Såväl individuella samtal som kommentarer och vägledning i klassrummet förekommer. Efter prov är det alltid avstämningar, berättar eleverna. Lärarna menar att är det enkelt att se

elevernas behov, följa upp och jobba formativt eftersom de träffar eleverna förhållandevis ofta.

- Konkretisering av ämnesinnehåll och kunskapskrav förekommer.

I SO-ämnena arbetar läraren mycket med att konkretisera kunskapskraven genom att koppla dem till det centrala innehållet. Eleverna får ofta göra kamratbedömningar och testa sig själva utifrån kunskapskraven. Läraren arbetar mycket med att **försöka få eleverna att inte tänka utifrån ”rätt eller fel” utan att undervisningen handlar om att skapa förståelse. För att** åstadkomma det, förs mycket diskussioner i helklass eller i grupper. I svenska som andraspråk ägnar lärarna också en hel del tid åt att försöka ge eleverna förståelse för innehåll och krav i kursplanerna, och därmed vilka kunskaper och förmågor de ska utveckla.

- I flera ämneslag diskuteras regelbundet betyg och bedömning.

Lärarna som undervisar i svenska som andraspråk har frekventa diskussioner. De har också sambedömningsmöten en gång per månad. Lärarna framhåller det positiva med vikarier eftersom det ger tillfälle att få synpunkter på den egna verksamhetens bedömningspraktiker utifrån. Ett annat tillfälle för lärande, som en av lärarna lyfter fram, är de nivåtester som VKB/Vägledningscenter genomför. De ger möjlighet till att diskutera hur eleverna kan bedömas utifrån de tester som görs. Lärarna i engelska diskuterar alla betyg som sätts, i syfte att uppnå en större intern likvärdighet.

- Eleverna menar att de blir betygsatta utifrån ett brett underlag.

Eleverna berättar att de får betyg på enskilda uppgifter och att lärarna har talat om för dem att allt de presterar under kursens gång vägs samman vid betygssättningen.

Utvecklingsområden

Utvärderingen har visat att enheten har ett antal utvecklingsområden, bland annat dessa:

- Ett projekt kring formativ bedömning behöver styrning.

Anordnaren har tidigare inlett ett projekt som syftar till att stärka den formativa bedömningen. Matematikläraren berättar att syftet var att kartlägga hur lärarna arbetade med bedömning, men därefter blev det

oklart vad skolledningen önskade av arbetsgruppen, som var tillsatt för projektet. Hur det ska drivas och vem/vilka som ansvarar behöver därför tydliggöras.

- Diskussioner om betyg och bedömning kan utökas i vissa ämnen.

I SO-ämnena och matematik är möjligheter till att diskutera med kollegor begränsad vad gäller frågor som rör bedömning och betygssättning. För att lärarna som är ensamma med sina ämnen eller där diskussionerna inte tagit fart i ämneslaget kan anordnaren söka externa kontakter, t.ex. med andra utbildningsanordnare. Då skulle de lärare som nu arbetat mycket på egen hand med dessa frågor, få fortbildning och perspektiv på sin egen bedömningspraktik.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Inom detta utvärderingsområde tittar vi på hur anordnaren arbetar med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen som skollagen och läroplanen för vuxenutbildningen anger. Finns rutiner för hur arbetet ska bedrivas och följs rutinerna upp och analyseras? Hur dokumenteras, sammanställs och analyseras resultaten? Skapas en bild för hur förutsättningarna och genomförandet av utbildningen påverkat måloppfyllelsen och mynnar analysen ut i att utvecklingsområden identifieras och beslut om insatser tas? I vilken utsträckning medverkar lärare, övrig personal och elever det systematiska kvalitetsarbetet? Har personalen förutsättningar och kompetens för detta arbete och finns arenor där lärare och pedagogisk ledning kan diskutera och arbeta med kvalitetsutvecklingsfrågor? Det är några av de frågor vi ställer under området Styrning, ledning och kvalitetsarbete. För att verksamheten ska utvecklas kvalitativt förutsätts pedagogisk ledning av vuxenutbildningen och lärarnas professionella ansvarstagande. Detta kräver förutom att verksamheten ständigt provas och att resultaten följs upp och utvärderas dessutom att nya metoder provas, utvecklas och utvärderas (Lvux12).

Styrkor

Utvärderingen har visat att enheten har ett antal styrkor, bland annat dessa:

- Utvecklingsinsatser är behovsbaserade.

Anordnaren har bland annat startat en ny delkurs med fokus på läs- och skrivutveckling inom svenska som andraspråk. Man har också börjat jobba med olika lärostilar och lärmiljöer för att möta elevernas olika behov. I förstelärarens tjänst ingår också att leda arbetet kring personalens kompetensutveckling inom IKT. Att stärka arbetet med formativ bedömning ingår också i förstelärarens arbetsområde framöver.

- Verksamheten följs upp i viss utsträckning.

Lärarna gör kursutvärderingar och resultaten visar att eleverna överlag är nöjda med verksamheten och sin utbildning. Enkäter har också använts på VKB/Vägledningscenter för de elever som kommer på drop in-tiderna. Syftet är så småningom kunna skapa ett verktyg för att kunna mäta effekter av vägledningsinsatser. Uppföljning av enskilda elevers progression sker

bland annat genom speciallärarens kontakter med lärarna. I ämneslagen sker en viss uppföljning av utfall och resultat. Framförallt följs resultat inom svenska som andraspråk upp av ansvariga lärare tillsammans. Skolledningen framhåller att resultatuppföljningen behöver stärkas och därför ska en rutin med uppföljning efter varje period införas från 2015.

- Gemensamma möten hålls.

Förutom arbetsplatsträffar för hela personalen, har de tre arbetslagen (två inom sfi och ett inom grundläggande utbildning) möten varje vecka. Biträdande rektor deltar vid behov på dessa. På arbetslagsmöten lyfts frågor av varierande slag. En av lärarna i svenska som andraspråk är arbetslagsledare och del av skolans ledningsgrupp, och som sådan en länk mellan arbetslaget och skolledningen. Ledningsgruppen har också möten varje vecka. Lärarna tycker att de har bra kontakt med biträdande rektor **och att de löser ”vardagsproblemen” på ett konstruktivt sätt.**

Ämneslagen träffas också regelbundet och samarbetet har kommit längst inom svenska som andraspråk. De fem lärarna i ämnet diskuterar, planerar och sambedömer tillsammans i stor utsträckning. Ämneslaget arbetar också med kursutveckling och gör uppföljningar av resultat i viss utsträckning.

- Handlingsplaner tas fram för arbetslagen.

Det finns en handlingsplan för arbetslagen för att nå verksamhetens gemensamma mål. Vid tiden för utvärderingen arbetade arbetslagen med planerna för 2015 och delvis med att följa upp planen för 2014. En del aktiviteter i 2014 års plan ströks på grund av tidsbrist.

- Flippat klassrum är en utvecklingsinsats.

Med medel från bland andra Skolverket har filmer om vardagliga språkliga situationer samt grammatik spelats in för sfi-elever. Det finns också filmer med modersmålsstöd, och inom kort dessutom en presentationsvideo av studie- och yrkesvägledningen. För grundläggande nivå finns ännu inget material, men det ska produceras i ett kommande skede. (botkyrka.flipp.com).

- Ett utvecklingsprojekt syftar till att öka elevernas delaktighet i sitt eget lärande.

”Från monolog till dialog i klassrummet” är det prioriterade utvecklingsprojektet, som primärt försteläraren driver.

- Ett försök med auskultationer har inletts.

Lärarna har på eget initiativ börjat besöka varandras lektioner i syfte att diskutera pedagogik och ge varandra feedback. Några lärare anser att skolledningen skulle kunna besöka undervisningen i större utsträckning för att få en bättre inblick i hur den bedrivs och för att kunna ge feedback till lärarna, som en del i deras kompetensutveckling.

- Matematiklärarna deltar i ”**Matematiklyftet**”.

Lärarna har under hösten 2014, en gång i veckan, träffat andra lärare som går Matematiklyftet i Huddinge. Dessa träffar har också fungerat som ämneslagsträffar för matematikämnet, berättar matematikläraren.

- Ett resursteam håller på att växa fram

Många elever som påbörjat studier inom vuxenutbildningen har liten studievana och har särskilda behov som måste tillgodoses. För att möta dessa har anordnaren skapat förutsättningar för ett resursteam som ska bestå av lärare i svenska/svenska som andraspråk, matematik, engelska och SO-ämnen. Framgent ska också speciallärare ingå och det finns förhoppningar om att kunna knyta psykologkompetens till teamet. Teamet ska bland annat arbeta med studieplanering och coachning.

- Studie- och yrkesvägledning finns tillgänglig.

På VKB/Vägledningscenter finns sex studie- och yrkesvägledare som alla arbetar heltid. Arbetet är fördelat på så sätt att några primärt arbetar med antagning/prioritering och andra mer med slutbetyg/gymnasieexamen. Fem av vägledarna är engagerade under drop in-tiderna som erbjuds en gång i veckan. Den sjätte vägledaren har då telefontid. Övrig tid nås vägledarna på telefon, e-post eller via chatt eller har bokade samtal. I samband med ansökningsperioder har vägledarna en webbstuga där eleverna kan få hjälp att söka kurser. Eftersom vägledningsfunktionen inte finns på vuxenutbildningen utan på VKB/Vägledningscenter tar lärarna med sina elevgrupper för att träffa vägledarna. Ibland besöker vägledarna vuxenutbildningen för att informera om sin verksamhet. De elever vi möten känner till att och var studie- och yrkesvägledningen finns och de elever som träffat en vägledare är nöjda med det stöd de fått.

- Likabehandlingsarbetet har tydligare rutiner.

Skolinspektionen gav 2012 anordnaren kritik för hur likabehandlingsarbetet hanterades. Därefter har planen för likabehandling och mot kränkningar och trakasserier setts över och eleverna har informeras om planen. Det sker bland annat genom att en kortfattad version av planen sätts upp i klassrummen samt i lärplattformen genom ett filmklipp. Anordnaren har också tagit fram en blankett för anmälningar och rektors ansvar och rutiner för utredning av ärenden har förtydligats. Skolledningen menar att diskrimineringsärenden är ovanliga. Det framhåller också eleverna, som berättar att de har fått information om likabehandlingsplanen. Någon elev känner också till att det finns en anmälningsblankett.

Utvecklingsområden

Utvärderingen har visat att enheten har ett antal utvecklingsområden, bland annat dessa:

- Resultatuppföljningen kan förbättras.

Anordnaren har en rad olika verksamhetsresultat som behöver sammanställas och analyseras för att förlag och förbättringsåtgärder ska kunna läggas. Skolans ledning gör vissa sådana analyser, men de tillstår att detta är ett område som måste utvecklas. Ledningen måste kommunicera resultaten i större utsträckning till arbetslagen och lärarna behöver bli bättre på att analysera sina resultat, anser biträdande rektor. För det behövs en systematik och rutiner för hur lärarna ska kunna bli mer delaktiga i uppföljning och analys. Många lärare medger att de sällan eller aldrig diskuterar, vare sig skolans övergripande resultatbild eller får feedback på sina ämnesspecifika resultat. Inom arbetslaget för svenska som andraspråk får vi olika bilder av i vilken utsträckning lärarna analyserar sina resultat. Även studie- och yrkesvägledningen kan förbättra sin resultatuppföljning. Enkäter tilldelas elever som gör drop in-besök, men någon analys av resultaten finns ännu inte presenterad. För att mäta effekterna av studie- och yrkesvägledning planerades för en större effektutvärdering, men det har lagts på is.

- Rutiner för utvecklingsinsatser och plan för genomförande saknas delvis.

Många av de lärare vi möter är engagerade och vill driva olika frågor. Verksamheten har handlings- och arbetsplaner som beskriver en rad olika utvecklingsområden och aktiviteter, egeninitierade eller beslut fattade av

ansvarig politisk nämnd. Det är positivt att det finns höga ambitioner för att utveckla verksamheten. Vi bedömer emellertid att anordnaren behöver göra tydligare prioriteringar mellan föreslagna mål och aktiviteter. Planer för genomförandet, med delavstämningar, deadlines och ansvarfördelning behöver tillkomma. Arbetet behöver därtill förankras tydligare bland personalen och i organisationen. Enligt biträdande rektor finns en plan på att den nya försteläraren ska få ansvaret för att följa upp anordnarens olika insatser. Handlingsplanen för 2015 höll vid utvärderingens genomförande på att utarbetas i arbetslagen. Några av lärarna i svenska som andraspråk som vi möter ser positivt på målformuleringarna för kommande verksamhetsårs handlingsplan. De anser att de har gått ifrån att formulera "fluffiga" mål som är svåra att arbeta efter och att följa upp. De nya målen och aktiviteterna blir mer konkreta och rimligt avgränsade, menar lärarna.

- Avbrottsfrekvensen är hög.

I relation till övriga länet och till riket är andelen elever som gör studieavbrott relativt hög. Enligt Skolverkets jämförelsetal uppgick studieavbrotten till cirka 26 procent år 2013. Skolledningen har kännedom om **att en del av avbrotten är "positiva" (dvs. att eleven får ett arbete)**, men menar att de ska arbeta på ett bättre sätt med de elever som påbörjar studier, avbryter och sedan återkommer till verksamheten för att kanske göra ett nytt avbrott. Några lärare påpekar att det har förts en diskussion om att avbrotten borde följas upp bättre för att ta reda på orsaker och för att kunna förebygga. De anser dock inte att det blivit något konkret arbete utifrån dessa diskussioner. Andra lärare, framförallt inom svenska som andraspråk, säger att de följer upp studieavbrotten och tycker sig ha en bild av de bakomliggande anledningarna. För att få veta om det är faktorer som verksamheten kan påverka, t.ex. schemaläggning eller undervisning, bör en mer systematisk avbrottsuppföljning komma till stånd.

- Schemakrockar är inte ovanliga.

Många elever läser flera kurser samtidigt. En vanlig kombination är matematik tillsammans med engelska. Att läsa flera kurser parallellt innebär dock ibland schemakrockar, vilket är mest förekommande i matematik och SO-ämnena. Lärarna är medvetna om problemet och menar att de ständigt arbetar med att se över scheman. Både lärare och elever tycker att det har skett förbättringar på detta område. En lärare berättar att personalen har börjat prata om att ha ämnesdagar, dvs. att undervisningen i ett och samma ämne koncentreras till en eller ett par dagar. Därmed finns dock inga beslut fattade. Eleverna som läser svenska som andraspråk

önskar att de skulle kunna läsa ämnet på heltid, för att slippa läsa andra kurser parallellt.

- Handledningstiden kan styras upp bättre.

Lärarna är måna om att ge eleverna stöd och handledningstid finns inom ramen för lärarnas tjänster, men hur stödet ges, kan organiseras på ett bättre sätt. Det är i dagsläget upp till lärarna att lägga upp sitt stöd, vilket de gör genom t.ex. genom att dröja kvar efter ett lektionspass. De studiehallar som finns på varje våningsplan har, på grund av platsbrist, kommit att schemaläggas och utnyttjas för lektioner. Det innebär att handledningstid/mottagning får ske i andra utrymmen. Konsekvensen är att det blir mindre av öppen mottagning och mer av individuellt stöd efter överenskommelse mellan elev och lärare.

- Samarbetet mellan personalgrupper kan stärkas.

Ämneslagsarbetet i svenska som andraspråk är tämligen väl utvecklat. I flera andra ämnen är det få eller endast en lärare per ämne, vilket försvårar samarbete. **I samband med ”stationerna” (se ”Styrkor” under ”Kunskaper, utveckling och lärande”) sker emellertid ett visst ämnesövergripande samarbete.** Samverkan mellan lärare och studie- och yrkesvägledare kan också utökas. I dag ses de olika personalgrupperna i stort sett enbart i samband med APT. Det innebär att upprättandet av individuella studieplaner och fördjupande studieplaner sker på separata håll. En anledning till att det blivit så tror några lärare är den geografiska distansen mellan VKB/Vägledningscenter och vuxenutbildningen. Den sammanhållande länken mellan verksamheterna är idag verksamhetschef som besöker VKB/Vägledningscenter ett par gånger i veckan.

- Enhetlighet kring användningen av Fronter saknas.

Det finns ett krav om att lärarna ska använda lärplattformen, Fronter, men det saknas riktlinjer för hur plattformen ska användas. Idag arbetar lärarna olika sätt. Lärarna använder dock Fronter på ett utvecklande sätt överlag, men skolledningen menar att det kan utvecklas om lärarnas digitala kompetens stärks. För detta ändamål driver anordnaren en fortbildningsinsats. IT-kompetensen bedömer personalen vara låg också hos många elever. Lärarna stödjer eleverna på olika sätt och uppmanar dem att faktiskt använda lärplattformen, vilket en del elever inte gör. Vissa elever har haft problem med att logga in i systemet och har av den anledningen inte använt sig av plattformen.

- Studie- och yrkesvägledningen kan omstruktureras för att bättre kunna möta fler elever.

Studie- och yrkesvägledare vi träffar tycker att de saknar tid till att arbeta med vägledningsprocessen. Med det avses att på ett bättre sätt kunna nå elever **som "inte bestämt sig"**. Nu är det oftast de elever som vet vad de vill som besöker vägledarna. Idag arbetar vägledarna med att på olika sätt möta alla kommunens medborgare, t.ex. genom att besöka olika arbetsplatser, organisationer och institutioner. Genom att Vägledningscenter sedan en tid tillbaka är organiserat tillsammans med det som tidigare var AKC (Arbets- och kompetenscenter) finns en viss oro för att det uppsökande arbetet ska öka på beskostand av den rena studie- och yrkesvägledningen. Det är inte rimligt att ta resurser från den verksamheten, menar studie- och yrkesvägledarna. En annan faktor som kan vara en försvårande omständighet för att kunna möta fler elever är det geografiska avståndet, vilket såväl biträdande rektor, lärare, elever och vägledarna framhåller. Det finns önskemål om att det skulle finnas representanter från vägledningen på plats i vuxenutbildningens lokaler. Enligt den senaste studerandeenkäten som KSL genomfört har 39 procent av Botkyrkas vuxenstuderande träffat en studie- och yrkesvägledare.

- Anordnaren saknar formellt forum för elevinflytande.

I verksamheten finns inget studeranderåd eller motsvarande organ för eleverna att framföra kollektiva synpunkter på verksamheten.

- Det externa samarbetet kan utvecklas.

Anordnaren har en del externa samarbeten. Studie- och yrkesvägledarna besöker regelbundet t.ex. medborgarkontor, arbetsförmedlingen och Ungdomens hus. Vuxenutbildningen (sfi) har utbyte med Xenter i samband med arbetet med flippat klassrum, och har goda kontakter med socialförvaltningen. Däremot fungerar kontakten av olika skäl mindre bra för såväl vuxenutbildningen som studie- och yrkesvägledningen med arbetsförmedlingen. Det externa samarbetet för lärarnas vidkommande behöver också utvecklas för t.ex. sambedömning och nya pedagogiska idéer. Ett tidigare samarbete inom Södertörnsregionen har dessvärre mer eller mindre upphört.

Sammanfattande intryck

Under fyra dagar i slutet av november månad utvärderades den grundläggande vuxenutbildningen i Botkyrka kommun. Under besöksdagarna intervjuade samordnare och medbedömare stora delar av personalen, ett antal elever samt besökte en rad olika lektioner. Våra allmänna intryck är att verksamheten överlag fungerar på ett bra sätt och att personal och elever trivs väl.

Väl genomförd undervisning, men samarbetet kan öka

Det råder ett positivt klimat i kollegiet och mellan lärare och elever. Det yttrar sig i de beskrivningar eleverna gör av sina lärare och i det sätt som lärarna bemöter sina elever. Eleverna anser att lärarna är ämneskunniga, duktiga på att undervisa, väl förberedda och engagerade. Lärarna har tydliga syften med sina lektioner som är välplanerade, varierande och inkluderande. Kursplanerna och kunskapskraven är ofta genomgångna och konkretiserade och eleverna får feedback på olika sätt, såväl löpande i klassrummet som i lärplattformen Fronter. Denna används flitigt och här kan eleven följa sin progression och ta del av lektionsmaterial, individuella studieplan och mycket annat. Genom kartläggningar av elevernas behov och förutsättningar, kan adekvat stöd sättas in vid behov. För detta ändamål finns speciallärare tillgängliga i verksamheten och ett bredare ”resursteam” håller på att ta sin form. Initiala tester av elevernas förkunskaper gör att de lättare kan hamna på rätt steg (ung. delkurs) inom ett ämne. Det är ett av flera sätt som personalen individuellt anpassar verksamheten efter elevernas behov och önskingar. De i regel rimligt stora undervisningsgrupperna underlättar anpassningar och dessutom varje lärares möjlighet att se och följa varje enskild elev.

Svenska som andraspråk är det absolut största ämnet hos anordnaren och antalet undervisningstimmar har under senaste året utökats. Ämnet har ett starkt ämneslag, inom vilket uppföljnings- och utvecklingsarbete äger rum. Andra ämnen har färre undervisningstimmar och består i många fall av ensamlärare, utan samma interna nätverk som svenska som andraspråklärarna har. Den till stora delar avsaknaden av externa kontaktytor kan i kombination med det starka fokuset på svenska som andraspråk medföra att andra ämnen hamnar något i skymundan. De förekommande schemakrockarna, när eleverna läser flera ämnen parallellt, skapar också en situation där eleverna måste välja mellan ämnen. Några initiativ till ämnesövergripande samarbete förekommer, men kan utökas med tematiska arbeten och språkutvecklande arbete i samtliga ämnen. Ytterligare samarbete

skulle också kunna ge de lärare som mer eller mindre saknar ämneskollegor nytt bränsle i diskussioner om betygs- och bedömningsfrågor. Det finns också behov av att hitta former för samarbete mellan studie- och yrkesvägledarna och lärarna. Att dessa personalgrupper idag har begränsat utbyte med varandra kan delvis bero på studie- och yrkesvägledarnas breda uppdrag samt den geografiska distansen mellan VKB/Vägledningscenter och vuxenutbildningen. Det sistnämnda upplever också flera i personalen och elever vara ett problem för tillgängligheten.

Engagemang och utvecklingsperspektiv, men resultatuppföljning och kvalitetsarbetet kan systematiseras

Personalen träffas regelbundet i olika konstellationer; på APT och i arbets- och ämneslag för diskussioner om gemensamma angelägenheter. Arbetslagsledarna ingår i ledningsgruppen och dialogen mellan skolledning och övrig personal beskrivs vara konstruktiv. Arbetslagen uppför varje år handlingsplaner för verksamheten. I planerna framkommer de utvecklings- och fortbildningsinsatser som ska genomföras. I dagsläget arbetar anordnaren med flera insatser, såsom formativ bedömning, auskultationer, ett projekt som handlar om att eleven ska få kontroll över sitt eget lärande, att stärka lärarnas kompetens i IKT samt flippat klassrum. Till viss del följer skolledningen upp resultaten.

Såväl lärare som skolledning uttrycker emellertid att det idag saknas tydliga rutiner för hur personalen gemensamt ska jobba med uppföljning och analys av resultat såsom betyg, enkäter, avbrottsstatistik och annat underlag som finns till förfogande. I detta avseende behöver anordnaren fundera på hur detta arbete kan läggas upp och när det ska genomföras. Lärarna kan involveras mer i uppföljnings-, utvärderings- och analysfaserna. I dag sker detta arbete sällan, enligt lärare och de saknar dessutom en mer regelbunden återkoppling på sin undervisning.

En tydligare uppföljning av genomförda aktiviteter kan också komma till stånd. Likaså en plan för hur kommande aktiviteter ska genomföras, vilka resurser som krävs, när deluppföljningar ska ske, en tydlig ansvarfördelning och utvärderingar av insatsernas resultat. Att anordnaren uppvisar ett tydligt engagemang för de insatser som pågår är positivt, men möjligen är det för många aktiviteter som fortlöper parallellt för att alla ska kunna genomdrivas med önskad kvalitet. Av den anledningen är en prioritering önskvärd.

Yttrande över motion – Inför UngDrive i Botkyrka kommun (M) (AVUX/2015:17)

Beslut

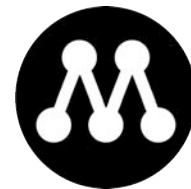
Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden anser motionen besvarad.

Sammanfattning

Moderaterna har i en motion till kommunfullmäktige föreslagit att arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen ska få i uppdrag att skyndsamt utreda hur vi skulle kunna starta upp UngDrive, ett företag som arbetar för att stärka gymnasieungdomars entreprenörsanda i 4-6 veckor under sommarlovet med hjälp av startkapital och stöd. UngDrive är en tjänst som kan köpas av en kommun och går därför inom ramen för lagen om offentlig upphandling (2007:1091) och måste konkurrensutsättas mot andra leverantörer av liknande koncept.

Att öka antalet entreprenörer i Botkyrka kommun är i allra högsta grad en viktig och relevant fråga för att kommunen ska kunna växa. Redan idag gör kommunen insatser för att uppmuntra till entreprenörskap för ungdomar.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen redogör för ärendet i en tjänsteskrivelse 2015-03-27.

MOTION

2015-01-29

Kommunfullmäktige

Inför UngDrive i Botkyrka kommun

Mycket har gjorts under de senaste åtta åren av alliansregering för att få bukt med ungdomsarbetslösheten. En sänkt restaurangmoms, en sänkt skatt på jobb och lägre arbetsgivaravgifter för unga har införts. Tusentals ungdomar har runtom i Sverige fått ett eget jobb att gå till, på hel- eller deltid. Trots en ihållande global finanskris som vi inte har sett slutet på än, så har Sverige stått starkt, tack vare en stabil ekonomi och en politik som fokuserade på jobbskapandet - i inte minst den privata sektorn.

Det är enbart genom stimulerandet av den privata sektorn och företagarnas slit som vi kan generera en riktig tillväxt i hela landet. Det är ju genom vinsterna, investeringarna och skatterna som betalas av den privata sektorn som vi i överhuvudtaget har råd att finansiera en fungerande och expanderande välfärd.

Idag kan vi se att de flesta nya jobb (även för unga) som skapas i Sverige, skapas i företagen på den privata marknaden. Det är här som vi ska våga satsa. Det är här innovationen finns och drivkraften växer fram. Sveriges ungdomar är landets framtid.

Då är det därför dags att Botkyrka gör som många andra kommuner i Sverige och inte bara nöjer sig med att hjälpa unga få ett kommunalt sommarjobb för några veckor. Vi bör istället ta möjligheten att ge dem verktygen för att kunna starta upp och driva företag som har potentialen att bli det nästa Ericsson, IKEA, Spotify, Mojang, etc.

Det är dags för Botkyrka kommun att införa UngDrive¹ som är ett hjälpmedel för ungdomar att starta och bedriva verksamhet som kan fortsätta långt efter sommarens slut. Med hjälp av riktiga entreprenörer och en liten summa pengar så kan fler ungdomar i Botkyrka få verktygen att själv vara med och skapa sitt första, andra eller tredje jobb.

Vi föreslår kommunfullmäktige besluta

att ge arbetsmarknas- och vuxenutbildningsförvaltningen i uppdrag att skyndsamt utreda hur vi skulle kunna starta upp UngDrive i Botkyrka.

Carl Baker

Stina Lundgren

Björn Lagerstedt

¹ <http://ungdrive.se/>

Referens
Frida Mörtlund

Mottagare
Arbetsmarknads- och vuxenutbildnings-
nämnden

Yttrande över motion – Inför UngDrive i Botkyrka kommun (M)

Förslag till beslut

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden anser motionen besvarad.

Sammanfattning

Moderaterna har i en motion till kommunfullmäktige föreslagit att arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen ska få i uppdrag att skyndsamt utreda hur vi skulle kunna starta upp UngDrive, ett företag som arbetar för att stärka gymnasieungdomars entreprenörsanda i 4-6 veckor under sommarlovet med hjälp av startkapital och stöd. UngDrive är en tjänst som kan köpas av en kommun och går därför inom ramen för lagen om offentlig upphandling (2007:1091) och måste konkurrensutsättas mot andra leverantörer av liknande koncept.

Att öka antalet entreprenörer i Botkyrka kommun är i allra högsta grad en viktig och relevant fråga för att kommunen ska kunna växa. Redan idag gör kommunen insatser för att uppmuntra till entreprenörskap för ungdomar.

Ärendet

Moderaterna har i en motion till kommunfullmäktige föreslagit att arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen ska få i uppdrag att skyndsamt utreda hur vi skulle kunna starta upp UngDrive i Botkyrka. UngDrive är ett företag som arbetar för att stärka gymnasieungdomars entreprenörsanda genom att deltagarna får starta ett eget företag i 4-6 veckor under sommarlovet.

Motionärerna menar att jobbskapandet behöver stärkas, särskilt i den privata sektorn på grund av att de flesta jobben skapas där. Vidare skriver motionärerna att införandet av UngDrive behöver startas upp därför att det är genom stimulans av den privata sektorn som företagare kan generera en riktig tillväxt i hela landet.

2015-03-27

Dnr AVUX/2015:17

Bakgrund

UngDrive har ett koncept som handlar om att ungdomar ska uppmuntras till att driva egna företag och på så vis skapa sina egna jobb såväl som arbetstillfällen för fler. Konceptet går ut på att ungdomar i 4-6 veckor under sommarlovet får möjligheten till att testa på att starta ett eget företag med hjälp av ett startkapital och licensierade coacher som stöd. Företaget är ett non-profit bolag som riktar sig till gymnasieungdomar i årskurs 1 och 2 och används framförallt av kommuner som ett komplement till feriepraktik eller sommarjobb.

Yttrande

Frågan om att öka antalet entreprenörer i Botkyrka kommun är i allra högsta grad viktig och relevant för att kommunen ska kunna växa. UngDrive är en tjänst som kan köpas av en kommun och går därför inom ramen för lagen om offentlig upphandling och måste konkurrensutsättas mot andra leverantörer av liknande koncept.

Redan idag gör kommunen insatser för att uppmuntra till entreprenörskap för ungdomar. I Botkyrka kommun görs detta inom ramen för några av gymnasieutbildningarna. I Tumba, Tullinge och Sankt Botvids gymnasium erbjuds eleverna att starta ett så kallat UF-företag inom ramen för sin ekonomiutbildning¹.

Att uppmuntra till entreprenörskap för ungdomar är också en aktuell fråga i en av nämndens verksamheter, Xenter. Exempelvis har eleverna på den estetiska spetsutbildningen radio och ljuddesign under hösten fått lära sig att ta fram projekt-, tid-, och ekonomisk plan för att hur man kan starta ett eget skivbolag. Inom filmtv-profilen arbetar eleverna också med något som kallas "pitch", detta innebär att de måste kunna sälja sin produktionsidé till ett produktionsbolag. Detta är en mycket viktig övning avseende det entreprenöriella tänkandet.

Kommunen arrangerar också plattformen Expedition Botkyrka som genomförs av företaget The good tribe. Expedition Botkyrka är en entreprenör- och ledarskapskamp för tjejer och killar mellan 15-25 år i Botkyrka².

¹ Med UF menas ung företagssamhet.

<http://tumbagymnasium.se/program/ekonomi/ekonomi/>

<http://tullingegymnasium.se/program/ekonomiprogrammet>

<http://www.stbotvidsgymnasium.se/soktilloss/Ekonomiprogrammet/Sidor/default.aspx>

² <http://www.thegoodtribe.com/expedition-botkyrka/>

2015-03-27

Dnr AVUX/2015:17

Plattformen är avsedd för ungdomar som vill utveckla sin kreativa förmåga och genom sin lösningsförmåga utveckla en företagsidé³.

Utöver dessa verksamheter som erbjuds för att stärka entreprenörsandan i Botkyrka arrangerar kommunen årligen en tävling för UF-elever där de får möjlighet att pitcha sina företagsidéer för en jury som består av lokala företagare.

Att fler av ungdomarna ska vilja bli entreprenörer är centralt för att Botkyrka ska kunna växa långsiktigt. Det är också därför vi jobbar med att i olika former kontinuerligt se över olika möjligheter och alternativ då det finns flera aktörer som har specialiserat sig på att stärka entreprenörsandan hos ungdomar varav en av aktörerna är UngDrive.

Andreas Liljenrud
T.f. förvaltningschef

Expedieras till
Kommunfullmäktige

³ <http://www.botkyrka.se/naringslivocharbete/kreativabotkyrka/expeditionbotkyrka>

Svar på remiss – Förslag till flerårsplan 2016-2019 (AVUX/2015:24)

Beslut

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden överlämnar yttrandet över förslag till flerårsplan 2016-2019 till kommunledningsförvaltningen.

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden har att yttra sig över förslaget på flerårsplan inklusive den resursfördelningsmodell som kommunledningsförvaltningen har tagit fram på uppdrag av fullmäktige.

Nämndens yttrande på förslag till flerårsplan för 2016-2019 tar sin utgångspunkt i politikens vision om ett *hållbart Botkyrka*. Botkyrka kommuns arbetsmarknadspolitiska program anger riktning för nämndens arbete. Under de kommande åren finns inga tecken på mättnad kring de behov av insatser som följer av programförklaringens åtta punkter.

Resursfördelningsmodellen utgår från nämndens budgetram 2015 och en kommungemensam befolkningsprognos. Vi ser konsekvenser av att utgå från en budgetram som redan idag ställer nämnden i behov av att göra återkommande tilläggsäskanden. Önskvärt är att tillämpningen av resursfördelningsmodell tog sin utgångspunkt i en budget som gav nämnden förutsättningar att klara ställda åtaganden inom exempelvis vuxenutbildning och feriepraktikgarantin.

Inom nämndens ansvarsområde är den fortsatt största utmaningen att möta det stora behovet av gymnasial vuxenutbildning för att möjliggöra att fler Botkyrkabor kommer i arbete och studier. Insatser inom detta område är avgörande för vår förmåga att ge nödvändiga förutsättningar för våra målgrupper att nå ekonomisk trygghet, ökad folkhälsa, demokrati och delaktighet.

2015-04-16

Dnr AVUX/2015:24

Driftbudget	Nuvarande budgetram	Behov av resurstillskott enligt framåtsikt	Förslag till resurstillskott enligt förslag till flerårsplan
Gymnasial vux	8,8	18,2	0
Feriepraktik	10,65	5,8	0
Volymökningar Daglig verksamhet		1,7	1,2
Generella volymökningar utifrån förväntade befolkningsökningar enligt resursfördelningsmodellen	-	-	2,2
Pris- och löneökningar	-	-	6,3
Effektiviseringar	-	-	-2,2
Hyra av paviljonger (nytt äskande)	-	5	-

I förslaget till flerårsplan kompenseras nämnden enligt resursfördelningsmodellen med 3,4 mnkr för volymökningar kopplade till den förväntade befolkningsökningen (1,2 mnkr för daglig verksamhet och 2,2 mnkr för övriga verksamheter). För pris- och löneuppräknings tilldelas nämnden 6,3 mnkr. Samtidigt läggs ett effektiviseringskrav på 2,2 mnkr.

För investeringar har nämnden beviljats 30 mnkr för rivning och uppbyggnad av nytt resurscenter (Näktergalen). Utöver dessa investeringsmedel krävs utökade resurser för hyra av paviljonger på ca 5 mnkr för att klara deltagarnas behov av daglig verksamhet under rivning och uppbyggnad av resurscentret (en beställning av kostnadsuträkning för hyra av paviljonger är inlämnad till tekniska förvaltningen).

Nämnden tilldelas ingen ramhöjning för ambitionshöjningarna inom gymnasial vuxenutbildning och inte heller för att möta feriepraktikgarantin för ungdomar 16-18 år. Särskilt allvarligt ser nämnden på möjligheterna att erbjuda gymnasial vuxenutbildning då statsbidragen har minskat 2015 (från 9,3 mnkr till 4,3 mnkr) och vi ännu inte vet hur stort statsbidrag regeringen kommer avvisa i vår- och/eller höstpropositionen.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen vill återigen framhålla behovet av en kraftig resursförstärkning till framför allt gymnasial vuxenutbildning men även för att möta feriepraktikgarantin.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen redogör för ärendet i en tjänsteskrivelse 2015-03-24.

Referens
Tove Bodin

Mottagare
Arbetsmarknads- och
vuxenutbildningsnämnden

Svar på remiss – Förslag till flerårsplan 2016-2019

Förslag till beslut

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden överlämnar yttrandet över förslag till flerårsplan 2016-2019 till kommunledningsförvaltningen.

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden har att yttra sig över förslaget på flerårsplan inklusive den resursfördelningsmodell som kommunledningsförvaltningen har tagit fram på uppdrag av fullmäktige.

Nämndens yttrande på förslag till flerårsplan för 2016-2019 tar sin utgångspunkt i politikens vision om ett *hållbart Botkyrka*. Botkyrka kommuns arbetsmarknadspolitiska program anger riktning för nämndens arbete. Under de kommande åren finns inga tecken på mättnad kring de behov av insatser som följer av programförklaringens åtta punkter.

Resursfördelningsmodellen utgår från nämndens budgetram 2015 och en kommungemensam befolkningsprognos. Vi ser konsekvenser av att utgå från en budgetram som redan idag ställer nämnden i behov av att göra återkommande tilläggsäskanden. Önskvärt är att tillämpningen av resursfördelningsmodell tog sin utgångspunkt i en budget som gav nämnden förutsättningar att klara ställda åtaganden inom exempelvis vuxenutbildning och feriepraktikgarantin.

Inom nämndens ansvarsområde är den fortsatt största utmaningen att möta det stora behovet av gymnasial vuxenutbildning för att möjliggöra att fler Botkyrkabor kommer i arbete och studier. Insatser inom detta område är avgörande för vår förmåga att ge nödvändiga förutsättningar för våra målgrupper att nå ekonomisk trygghet, ökad folkhälsa, demokrati och delaktighet.

2015-03-24

Dnr AVUX/2015:24

Driftbudget	Nuvarande budgetram	Behov av resurstillskott enligt framåtsikt	Förslag till resurstillskott enligt förslag till flerårsplan
Gymnasial vux	8,8	18,2	0
Feriepraktik	10,65	5,8	0
Volymökningar Daglig verksamhet		1,7	1,2
Generella volymökningar utifrån förväntade befolkningsökningar enligt resursfördelningsmodellen	-	-	2,2
Pris- och löneökningar	-	-	6,3
Effektiviseringar	-	-	-2,2
Etablering av paviljonger (Näktergalen) 2016		6	
Merkostnad för hyra av paviljonger 2016-2018		1	
Avetablering av paviljonger 2018	-	1,66	-
Ökade hyreskostnader för nya Näktergalen		0,94	

I förslaget till flerårsplan kompenseras nämnden enligt resursfördelningsmodellen med 3,4 mnkr för volymökningar kopplade till den förväntade befolkningsökningen (1,2 mnkr för daglig verksamhet och 2,2 mnkr för övriga verksamheter). För pris- och löneuppräknings tilldelas nämnden 6,3 mnkr. Samtidigt läggs ett effektiviseringskrav på 2,2 mnkr.

För investeringar har nämnden beviljats 30 mnkr för rivning och uppbyggnad av nytt resurscenter (Näktergalen). Utöver dessa investeringsmedel krävs utökade resurser för etablering av paviljonger, utökad hyra, avetablering av paviljonger samt utökade hyreskostnad efter färdigställandet av nya Näktergalen 9,6 mnkr för att klara deltagarnas behov av daglig verksamhet under rivning och uppbyggnad av resurscentret.

Nämnden tilldelas ingen ramhöjning för ambitionshöjningarna inom gymnasial vuxenutbildning och inte heller för att möta feriepraktikgarantin för ungdomar 16-18 år. Särskilt allvarligt ser nämnden på möjligheterna att erbjuda gymnasial vuxenutbildning då statsbidragen har minskat 2015 (från 9,3 mnkr till 4,3 mnkr) och vi ännu inte vet hur stort statsbidrag regeringen kommer avvisera i vår- och/eller höstpropositionen.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen vill återigen framhålla behovet av en kraftig resursförstärkning till framför allt gymnasial vuxenutbildning men även för att möta feriepraktikgarantin.

2015-03-24

Dnr AVUX/2015:24

Övrig rubrik

Botkyrkas största utmaning inom arbetsmarknadspolitiken är en fortsatt låg utbildningsnivå hos stora delar av befolkningen. 21 % av Botkyrkaborna i åldern 25-64 år har enbart grundskoleutbildning¹. Ökade kompetenskrav på dem som söker arbete innebär att många människor som står utanför arbetsmarknaden inte är rustade att komma ut i jobb även när efterfrågan på arbetskraft ökar. I nämndens framåtsikt och i remissvaret till flerårsplan har ambitionshöjningar som har direkt påverkan på detta prioriterats.

Gymnasial vuxenutbildning

2 300 botkyrkabor med högt prioriterade utbildningsbehov förväntas söka en gymnasial vuxenutbildning under 2016. Kostnaden för att bevilja alla dessa en utbildning motsvarar **27** mnkr.

Med en budget på **8,8** mnkr (nuvarande budgetram), kommer endast 32 % av dessa (750 personer) att kunna beviljas en utbildning.

I och med att budgeten inte räcker för att bevilja alla 2 300 sökanden en utbildning måste² en prioritering av ansökningar göras, där personer med absolut kortast utbildning prioriteras högst. Ett undantag från detta är elever som har gått en yrkesutbildning på ungdomsgymnasiet och som behöver komplettera för att få högskolebehörighet³. Av Botkyrkas ungdomar som gick ut ett yrkesförberedande program från gymnasiet 2014 saknade 67,5 % behörighet till studier på högskola/universitet. Dessa har kommunen skyldighet att erbjuda en plats på gymnasial vuxenutbildning.

Om inte ytterligare ekonomiska medel tillförs kommer sökande som behöver komplettera för att få behörighet till högskola inte att kunna beviljas en plats.

Inte heller kommer alla sökande *som enbart har grundskola* att kunna erbjudas en plats. Inom den gruppen kommer en prioritering ske utifrån den sökandes anknytning till arbetsmarknaden, vilket innebär att de som har ett arbete idag, oavsett anställningsform, inte kommer att prioriteras. En ytterligare prioritering kommer också att behöva göras utifrån vilken utbildning personen söker. Sökande till utbildningar inom bristyrken kommer att prioriteras.

¹ Enligt områdesgruppernas statistikdatabas.

² Enligt förordning om gymnasial vuxenutbildning.

³ Statistik från Kolada.

2015-03-24

Dnr AVUX/2015:24

Feriepraktik, ökat antal praktikanter samt ökade lönekostnader

Budgeten för feriepraktik är beräknad på 1 250 ungdomar. Bedömningen inför 2016 och framåt är att **minst** 1 450 ungdomar utifrån feriepraktiksgarantin kommer genomföra en feriepraktik. Detta innebär att medel på 1,4 miljoner kronor⁴ motsvarande löner för 200 ungdomar saknas.

Det är nödvändigt att säkra kvaliteten på feriepraktiken för att ungdomar ska få största möjliga utbyte av praktikplatsen. Medel om 3,8 miljoner kronor behöver avsättas för att stödja kvalitetshöjande åtgärder för praktikhandledning

Volymökning: 1,4 miljoner kronor

Kvalitetshöjande åtgärder: 3,8 miljoner kronor

I framåtsikten äskade nämnden medel på 0,6 mnkr för en höjning av feriepraktiklönerna. Detta äskande dras tillbaka då nämnden har blivit kompenserade med 6,3 mnkr för pris- och löneökningar, vilket även ska täcka en lönehöjning för feriepraktikanterna.

Ungdomsgarantin med målet att alla ungdomar i Botkyrka som söker feriepraktik ska erbjudas praktikplats, kan inte uppfyllas om inte en ekonomisk resursförstärkning tillförs inför 2016. En volymökning om 200 platser och en kvalitetssäkring av samtliga praktikinsatser kan, enligt vår bedömning, endast genomföras med utökade medel. Tillförs inte utökade medel kommer besparingar på 1,4 mnkr att göras inom övriga verksamheter för att garantera feriepraktiklön till alla feriepraktikanter. Övriga kvalitetshöjande åtgärder är dock inte möjliga att genomföra utan utökade medel.

Ökade volymer inom daglig verksamhet

Den förväntade volymökningen inom daglig verksamhet under 2016 beräknas till sex deltagare varav tre behöver plats på resurscenter, två deltagare behöver plats på en arbetsgrupp och en deltagare kommer ha sin dagliga verksamhet på företag. Alla dessa deltagare kommer att kunna tas emot inom befintliga verksamheter vilket innebär att det främst är personalresurser som behöver utökas. Kostnaden för att ta emot dessa nya deltagare, varav de flesta börjar vid halvårsskiftet 2016 beräknas till **0,5** miljoner kronor.

Inför 2015 erhöll daglig verksamhet en total ramökning på 4,2 miljoner kronor. En del av denna ramökning kommer att användas för att ta emot nya deltagare från halvårsskiftet 2015. För att klara en helårseffekt av de nya

⁴ (200 ungdomar * 61,5 kr/timme * 1,3198 i arbetsgivaravgift).

2015-03-24

Dnr AVUX/2015:24

deltagare som tas emot 2015 krävs 2016 en utökning motsvarande fem tjänster på halvår motsvarande **1,2** miljoner kronor.

Näktergalen

Etablering av paviljonger beräknas ske i augusti 2016 till en kostnad av 6 mnkr. Merkostnad för hyra av paviljonger jämfört med nuvarande hyreskostnad för Näktergalen är 0,5 mnkr/år och för 5 månader är merkostnaden 0,2 mnkr. Paviljongerna kommer användas fram till sommaren 2018 när Näktergalen är återuppbyggt och merkostnaden för hyra för 2017 är 0,5 mnkr och för 2018 0,3 mnkr. Kostnaden för avetablering av paviljonger beräknas bli 1,66 mnkr.

Utöver de redan beviljande 30 mnkr för investeringskostnaden för återuppbyggnad av Näktergalen äskar nämnden medel på 0,94 mnkr för årlig ökad hyreskostnad som uppstår till följd av avskrivningskostnad och ränta. Detta utifrån en avskrivningstid på 33 år.

Effektiviseringskrav - konsekvenser

I förslaget till flerårsplan läggs ett effektiviseringskrav på 2,2 mnkr. Samtidigt kompenseras inte nämnden för det minskade statsbidraget eller ambitionshöjningen kring gymnasial vuxenutbildning. Nämnden får inte heller full kompensationen för volymökningar inom daglig verksamhet. Alla verksamhetsgrenar inom förvaltningen kompenseras enligt resursfördelningsmodellen kopplat till förväntade befolkningsökningar. Dessa medel ser vi i dagsläget kommer att behöva användas för att tillgodose daglig verksamhets behov av resursförstärkning, för att klara det generella effektiviseringskravet samt att omfördela medel till 200 fler ungdomar inom feriepraktikgarantin.

Ovanstående kommer att innebära behov av effektiviseringar och besparingar inom alla delar av nämndens verksamhetsområde.

Synpunkter på resursfördelningsmodellen

Budgetberedningen vill att nämnderna i sina remissvar särskilt ger en återkoppling om grunderna för resursfördelningsmodellen utifrån:

Är det rätt åldersgrupper som har använts?

Finns det andra faktorer som har stor påverkan på en verksamhet och som bör finnas med i resursfördelningsmodellen?

Finns det någon verksamhet där utvecklingen är så svårbedömd att nämnden anser att den bör hanteras utanför resursfördelningsmodellen?

Resursfördelningsmodellen utgår ifrån nämndernas budgetramar 2015. Förvaltningen ser stora behov av ökade medel till gymnasial vuxenutbildning, men även ökade medel för att klara feriepraktikgarantin. Dessa behov hante-

2015-03-24

Dnr AVUX/2015:24

ras inte i resursfördelningsmodellen utan modellen baseras enbart på den förväntade befolkningsökningen. Förvaltningen ser dock positivt på ambitionen att införa en resursfördelningsmodell, men ser att fler faktorer än enbart befolkningsökning är parametrar att ta hänsyn till för nämndens verksamhetsområde. Framförallt är omsättningen av befolkningen en viktig parameter eftersom det är den som skapar behovet av en fortsatt hög utbildningsvolym.

Åldersgruppsindelning i resursfördelningsmodellen

Åldersindelningen behöver korrigeras enligt följande:

Vägledning och kompetens Botkyrka har deltagare från 16-64 år.

SFI har en majoritet av deltagare i åldersintervallet 19-45 år

Grundläggande- och gymnasial vuxenutbildning har en majoritet av deltagare i åldersintervallet 19-39 år.

Andra faktorer som har stor påverkan på en verksamhet och som bör finnas med i resursfördelningsmodellen

Förvaltningen ser positivt på en resursfördelningsmodell, men ser att fler parametrar än enbart befolkningsökning är viktiga att ta hänsyn till. Framförallt inom hela arbetsmarknadsområdet som omfattar Vägledning och kompetens Botkyrka och hela Botkyrka vuxenutbildning är konjunkturläget en parameter att ta hänsyn till.

Botkyrka Vuxenutbildning

Antalet deltagare inom svenska för invandrare (sfi), grundläggande vuxenutbildning och gymnasial vuxenutbildning har en stark koppling till konjunkturläget⁵. Även utbildningsnivån hos personer som flyttar till Botkyrka påverkar söktrycket⁶. En majoritet av deltagarna på vuxenutbildningen är kvinnor (65 % kvinnor, 35 % män) vilket betyder att även befolkningssammansättning utifrån kön är en parameter att ta hänsyn till när det gäller resursfördelningsmodell.

⁵ Statistik över arbetslöshet i Botkyrka totalt och uppdelat på ungdomar och utrikesfödda personer sammanställer arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen utifrån statistik från arbetsförmedlingen. Sammanställningen finns att läsa på <https://intranet.botkyrka.se/var-kommun/var-organisation/forvaltningar/arbetsmarknads-och-vuxenutbildningsforvaltningen/statistik/Sidor/default.aspx>

⁶ Enligt områdesgruppernas statistikdatabas.

2015-03-24

Dnr AVUX/2015:24

Vägledning och kompetens Botkyrka

Även nämndens arbetsmarknadsenhet Vägledning och kompetens Botkyrka påverkas starkt av konjunkurläget och utbildningsnivån hos personer som flyttar till Botkyrka. Korrelationen mellan utbildningsnivå och möjlighet att få jobb är stark. När det gäller ungdomsgarantin och särskilt aktivitetsansvaret som arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen utför på uppdrag av utbildningsförvaltningen finns en stark korrelation mellan antalet deltagare och ungdomsgymnasiets förmåga att få ungdomar att fullfölja sina gymnasiestudier med fullständiga slutbetyg.

Xenter Botkyrka

Xenter har finansiering för sin verksamhet i form av ersättning per elev via statsbidrag (yrkeshögskoleutbildningar) och utbildningsförvaltningen (gymnasial spetsutbildning). Den övriga verksamheten inom Xenter bör ses som en kollektiv tjänst och ha en volymuppräknning utifrån detta.

Finns det någon verksamhet där utvecklingen är så svårbedömd att nämnden anser att den bör hanteras utanför resursfördelningsmodellen

Inflödet av deltagare till daglig verksamhet har endast en svag koppling till befolkningsökningen. Överlag är det svårt att ha en långsiktig prognos över inflödet till daglig verksamhet. Förvaltningen följer nogsamt hur många elever som går på grund- och gymnasiesärskolan, men långt ifrån alla våra deltagare kommer direkt därifrån utan inflödet beror också på hur många deltagare som är nyinflyttade i Botkyrka och även på inflödet av deltagare med förvärvad hjärnskada i vuxen ålder. Förvaltningens bedömning är därför att daglig verksamhet inte bör ingå i resursfördelningsmodellen.

Andreas Liljenrud
T.f. förvaltningschef

Tove Bodin
Administrativ chef

Expedieras till
Kommunledningsförvaltningen

2015-03-20

Referens

Annette Ödalen

Mottagare

Nämnder

Förvaltningschefer

Ekonomichefer, controller och motsvarande

Remissförslag till flerårsplan 2016-2019.

För närvarande är kommunernas ekonomiska planeringsförutsättningar mera osäkra än vanligt. När regeringen redovisar vårpropositionen och senare under hösten budgetpropositionen för 2016 kan de ekonomiska förutsättningarna komma förändras, vilket kan påverka flerårsplanen inför beslut i kommunfullmäktige i juni.

Ny resursfördelningsmodell

I flerårsplanen för 2015-2018 fick kommunledningsförvaltningen ett uppdrag att till flerårsplan 2016-2019 ta fram en ny fördelningsmodell som tar hänsyn till hur verksamheternas behov av resurser påverkas av befolkningsutvecklingen.

I förslaget till flerårsplan 2016-2019 finns en ny resursfördelningsmodell beskriven på sidorna 23-27. Dessutom finns i en bilaga beräkning av volymförändringar för respektive nämnd utifrån den nya modellen.

Budgetberedningen vill att nämnderna i sina remissvar särskilt ger en återkoppling om:

- Är det rätt åldersgrupper som har använts?
- Finns det andra faktorer som har stor påverkan på en verksamhet och som bör finnas med i resursfördelningsmodellen?
- Finns det någon verksamhet där utvecklingen är så svårbedömd att nämnden anser att den bör hanteras utanför resursfördelningsmodellen?
- Anser utbildningsnämnden att det bör ske en avräkning utifrån den faktiska befolkningsutvecklingen vad gäller barn och ungdomar i förskole- och skolåldern?

2015-03-20

Effektiviseringskrav - konsekvenser

De förslag till justeringar av nämndernas budgettramar som redovisas i flerårsplanen överstiger det sammantagna ekonomiska utrymmet vilket medför att ett effektiviseringskrav läggs på respektive nämnd.

Nämnderna ska i sina remissvar beskriva vilka konsekvenser effektiviseringskraven får för verksamheterna.

Nämndernas remissvar

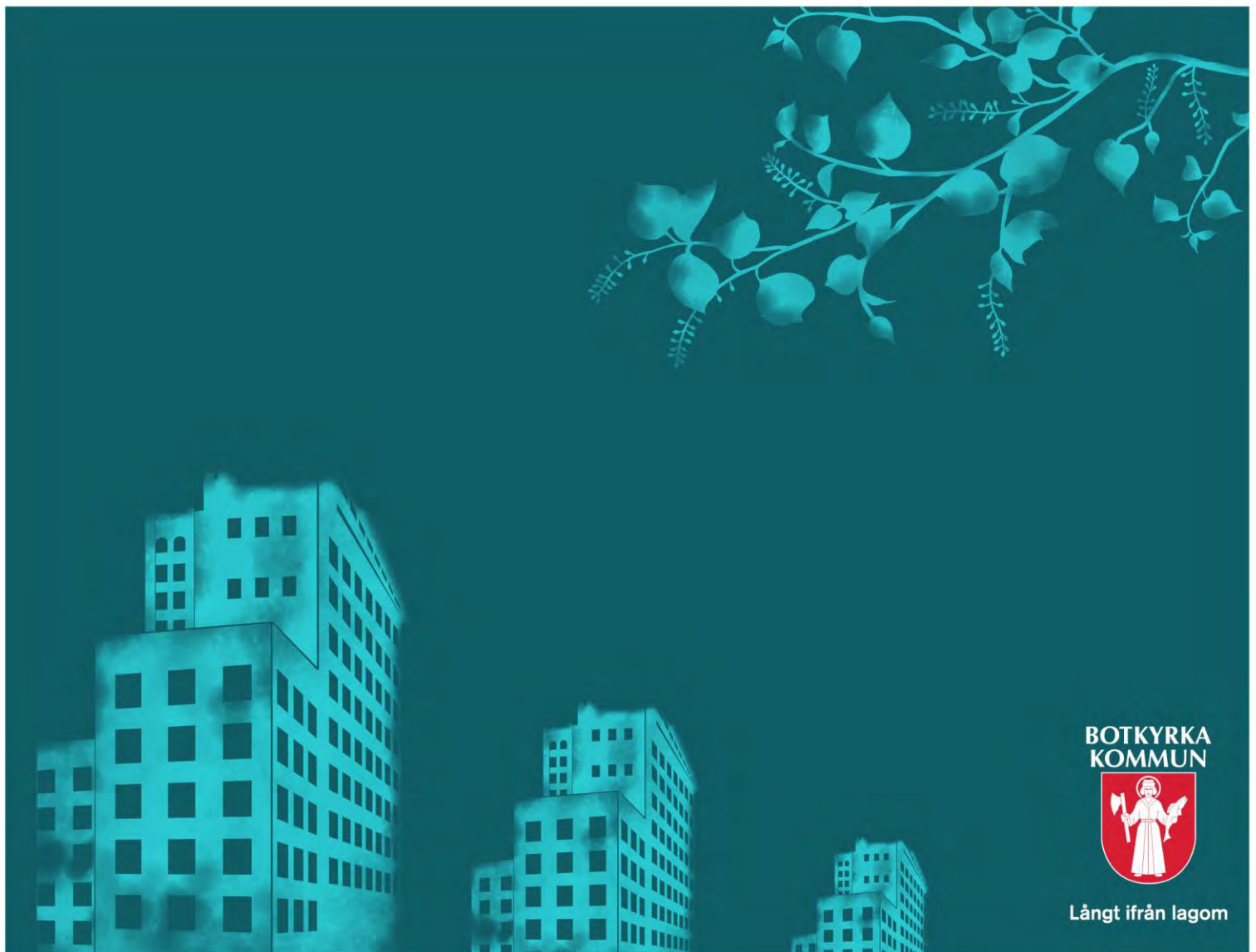
Nämndernas remissvar ska vara kommunledningsförvaltningen tillhanda senast den 24 april 2015.

Niclas Johansson
Ekonomichef

LÅNGT IFRÅN LAGOM

Remissförslag

Flerårsplan 2016–2019 - en plan för hållbar utveckling

BOTKYRKA
KOMMUN

Långt ifrån lagom

Innehåll

Flerårsplanens delar	3
Ett hållbart Botkyrka - utvecklingen i ett 30- årsperspektiv	4
Planeringsförutsättningar	7
Framtidens Botkyrka är en inspirerande plats full av möjligheter	9
Våra mål för Botkyrka under flerårsplaneperioden	10
Ekonomisk plan 2016-2019	18
Nämndernas ekonomi.....	36
Bilaga resursfördelningsmodell	51

Flerårsplanens delar

Majoritetens text beskriver den politiska majoritetens inriktning i flerårsplanen. **Kompletteras inför ks/kf beslut**

Ett hållbart Botkyrka - utvecklingen i ett 30-årsperspektiv.

Tanken med avsnittet är att lyfta blicken inför framtiden i ett längre perspektiv för att på så sätt se vad som är kommunens långsiktiga utmaningar.

Omvärldsanalysen är den årliga analysen som presenterades i november förra året och som behandlar den påverkan från omvärlden som kommunen inte kan styra över.

Framtidens Botkyrka är en inspirerande plats full av möjligheter beskriver kommunens vision, uppdrag med mera.

Våra mål för Botkyrka under flerårsplaneperioden redovisar förslag till ambitioner och mål för perioden.

Ekonomisk plan 2016-2019 innehåller förslag till driftramar för nämnderna de närmaste två åren och en inriktning för de därpå följande två åren. Avsnittet innehåller också en investeringsplan med ramar och objekt för hela flerårsplaneperioden. Avsikten är att fortsätta utvecklingen med bättre långsiktighet i förutsättningarna för nämndernas verksamheter, där viktiga vägvalsfrågor kan lyftas fram både när det gäller investeringar och i den löpande verksamheten.

Avsikten med flerårsplaneringen är att nå en metodik för bättre framförhållning och beredskap för verksamhetsförändringar som kommer att bli nödvändiga, samtidigt som mål och ambitioner på ett tydligare sätt ska samspela med de resurser som kommunen förfogar över.

Ett hållbart Botkyrka - utvecklingen i ett 30-årsperspektiv

I Botkyrka har vi bestämt oss för att vrida samhällsutvecklingen i en hållbar riktning. För att klara detta gäller det att lyfta blicken och se vad som är önskvärt i ett mycket långt perspektiv. I flerårsplanen omvandlas sedan det långa generationsperspektivet så att målen för de närmaste fyra åren ger en tydlig signal till var fokus ligger i närtid. Uppföljningen av målen ska visa på resultat – att utvecklingen faktiskt går åt rätt håll.

Att styra starka drivkrafter och bryta trender tar tid. Det är viktigt att vi i vårt arbete fokuserar på rätt saker, är konsekventa och har tålamod. För att underlätta arbetet har vi i Botkyrka pekat ut sex utmaningar som är absolut avgörande för kommunens hållbara utveckling. För att göra rätt saker på rätt plats har vi också inlett arbetet med att översätta kommunens sex hållbarhetsutmaningar till ett områdesperspektiv.

Sex avgörande utmaningar

Ett hållbart Botkyrka innebär samhällsutveckling i ett helhetsperspektiv. Kommunen anslöt sig 2004 till deklARATIONEN Ålborg+10, som innehåller åtaganden utformade för hur städer och kommuner i Europa ska utvecklas på ett hållbart sätt. I ”Ett hållbart Botkyrka” har kommunen formulerat sex avgörande utmaningar att hantera i ett generationsperspektiv.

Inom sex områden måste en nuvarande svag eller dålig utveckling först bromsas och sedan vändas till en hållbar utveckling. Den generation som föds nu måste kunna växa upp i ett Botkyrka som kännetecknas av att:

- Botkyrkaborna har arbete
- Botkyrkaborna känner sig hemma
- Botkyrka har de bästa skolorna
- Botkyrka bidrar inte till klimatförändringarna
- Botkyrkaborna är friska och mår bra
- Botkyrkaborna har förtroende för varandra och för demokratin

Genom ”Ett hållbart Botkyrka” har Botkyrka visat vägen för andra kommuner och städer i Europa genom att vara först med att koncentrerat formulera sina långsiktiga åtaganden och översätta dem till styrande mål i flerårsplaneringen.

Botkyrkaborna har arbete

Den lokala arbetsmarknaden behöver förbättras med fler arbetstillfällena. Botkyrkaborna behöver också bli bättre rustade för att klara kraven på arbetsmarknaden. Den kompetens som Botkyrkas mångkulturella befolkning har behöver utnyttjas bättre om Stockholmsregionen även fortsättningsvis ska klara den internationella konkurrensen.

Kommunen behöver i samverkan med näringslivet klara av att söka upp arbetssökande kvinnor och män, svara för kompetensutveckling och validering av kunskap och kompetens, utveckla företagens för- måga och förutsättningar för en bredare rekrytering och slutligen sammankoppla arbetskraft med arbetsgivare.

Botkyrkaborna känner sig hemma

Storstadsregionerna växer över hela världen och Stockholms- regionen är inget undantag. Våra bostadsområden är kommundelar i Botkyrka och samtidigt stadsdelar i Stockholmsregionen. För en bra utveckling behöver fler känna att det är bättre att bo i Botkyrka än på andra platser i storstaden.

Det innebär att vi i Botkyrka måste arbeta med bostadsområdenas attraktivitet. Eftersom nästan alla intressanta tillskott av bostäder styrs till redan attraktiva områden i regionen behöver vi också lyfta diskussionen och arbeta för att fler kommuner tar sitt ansvar i ett regionalt perspektiv.

Botkyrka har de bästa skolorna

Botkyrka är sedan länge en port till Sveriges huvudstadsregion och samtidigt en port till en av Europas konkurrenskraftigaste storstads- regioner. Skolorna i Botkyrka är bra och klarar sin uppgift bättre än förväntat, men ännu räcker inte detta för att fullt ut ge likvärdiga levnadsförutsättningar för olika grupper av flickor och pojkar. Boendesegregation i kombination med ökad valfrihet och profile- ring har lett till ökad uppdelning mellan resursstarka och resurs- svaga elever.

I Botkyrka måste skolorna bli bättre på att ta tillvara de kunskaper som nyinflyttade till kommunen redan har. Vi måste samtidigt kunna utveckla elevernas svenska språk och fortsätta kunskaps- inhämtning på modersmålet.

Botkyrka bidrar inte till klimatförändringarna

Klimatförändringar har uppstått till följd av mänsklig påverkan. I första hand behöver utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser minskas men vi behöver också förbereda oss på konsekvenser av de klimatförändringar som redan inletts.

Våren 2009 fattade kommunstyrelsen beslut om en ny klimat- strategi. I den riktas fokus de närmaste åren på att skapa en koldioxidneutral organisation. Att genomföra klimatstrategin kommer att kräva en beslutsam styrning av verksamheter inom nämnder och bolag i hela kommunkoncernen och dessutom ekonomiska resurser för omställning av bilpark med mera.

Botkyrkaborna är friska och mår bra

Vår hälsa har stor betydelse för förankring på arbetsmarknaden och för inkomster och ekonomiska resurser. Omvänt har brist på meningsfull sysselsättning, dålig ekonomi och utanförskap stor betydelse för hur vi mår både fysiskt och psykiskt. Många barn i Botkyrka växer upp under fattiga förhållanden.

Att arbeta för att barn och unga trots ekonomiskt svåra förhållanden får en bra uppväxt är därför en viktig uppgift. En av kommunens viktigaste uppgifter är att arbeta aktivt med att Botkyrkaborna har arbete. Dessutom behöver våra skolor ge unga en trygghet och goda förutsättningar att klara sig själva i framtiden. Vi måste också skapa framtidstro hos Botkyrkaborna.

Botkyrkaborna har förtroende för varandra och för demokratin

Botkyrka har växt fort och 60- och 70-talens extrema expansion sätter fortfarande spår i form av svagare sociala nätverk. För hållbar utveckling krävs det att många agerar tillsammans. Det behövs mer samarbete mellan medborgarna, mellan medborgarna och näringslivet, mellan medborgarna och kommunen och mellan kommunen och andra offentliga organ och näringsliv.

Kommunen med alla sina verksamheter har en nyckelroll och behöver bli bättre på att utnyttja sina verktyg för ökat deltagande för olika grupper av kvinnor och män och ökad samverkan. Diskrimineringen på bostadsmarknad och arbetsmarknad måste motarbetas. Våra stadsdelar behöver planeras i högre utsträckning tillsammans med medborgarna och med sikte på fler möten mellan människor.

Planeringsförutsättningar

Omvärldsanalys

I november varje år presenterar kommunledningsförvaltningen en omvärldsanalys. Syftet med analysen är att skapa en gemensam bild av de omvärldsförändringar som kommunen blir styrd av eller på ett eller annat sätt måste ta hänsyn till i sin planering. Genom att bevaka samhällsutvecklingen förbättras möjligheterna att fatta mer strategiskt långsiktiga beslut.

Med utgångspunkt från den genomförda omvärldsanalysen är medskicken kommunledningsförvaltningens samlade rekommendation inför flerårsplanen. I medskicken sammanfattar vi de viktigaste trenderna och deras konsekvenser för kommunen. Avsikten är att peka på de omvärldsfaktorer som kommunen främst behöver hantera i flerårsplan 2016-2019.

Svensk ekonomi och arbetsmarknad går bättre, men kommunens ekonomiska utveckling håller inte samma takt

Svensk ekonomi fortsätter uppåt, arbetsmarknaden förbättras gradvis och sysselsättningen ökar under flerårsplanepreioden. Men vi får räkna med en långsam uppgång och fortsatt hög arbetslöshet. Sysselsättningsökningen ger högre skatteintäkter, men de för kommunerna viktiga generella statsbidragen ökar inte eftersom statens ekonomiska utrymme är begränsat. Vi kan vänta oss fler riktade statliga satsningar med bidrag som ställer krav på givna motprestationer. Kommunernas ekonomiska förutsättningar släpar därför efter i uppgången och samma sak gäller för Botkyrka. Tuffa prioriteringar kommer att krävas i kommande flerårsplaner.

En större befolkning ökar behovet av kommunens verksamheter
Botkyrkas befolkning växer de kommande åren och barn, unga och äldre blir fler. Det betyder att kommunen behöver utöka driftsorganisationen och investera i nya lokaler och anläggningar. Växande befolkning innebär ökade intäkter, men skatteutjämningsystemet kompenserar inte fullt ut de ekonomiska effekterna av att medborgarna blir fler.

Förväntningarna på kommunens kärnverksamheter blir skarpare
De offentliga verksamheternas effektivitet kommer att vara i fortsatt fokus. Inom flera områden ställs krav på att verksamheterna blir bättre och medborgarna förväntar sig också en högre kvalitet. Det omfattar också upprustning av kommunens äldre lokaler och anläggningar. Staten ökar sin detaljstyrning med riktade satsningar där flera siktar på högre personaltäthet. Förenklat uttryckt behöver kommunen hantera ökade krav på verksamheterna från medborgarna utan att kunna tillföra mer pengar. Det skärper kraven på att använda de resurser vi redan har mer effektivt och på ett sätt som möter medborgarnas perspektiv på verksamheterna.

Sammanhållningen inom Botkyrka minskar och förtroendet för kommunen sätts på hårdare prov
Oro och katastrofer ute i världen bidrar till motsättningar också i Botkyrka. Även den hårdare debatten om invandring och extrema

grupperns aktiviteter ökar risken för konflikter i lokalsamhället. Bostadsmarknadens sätt att fungera i storstadsområdet fortsätter att skapa ekonomiska och sociala skillnader mellan bostadsområden i hela regionen, men stärker samtidigt identitet och samhörighet inom stadsdelarna. Vi får räkna med att förtroendet för kommunen som samhällsinstitution och sammanhållande kraft sätts på allt hårdare prov de kommande åren.

Framtidens Botkyrka är en inspirerande plats full av möjligheter

Vår vision är en beskrivning av en önskad framtid. Syftet med en vision är att ge energi, handlingskraft och vägleda oss när vi fattar beslut om vår framtida utveckling. Våra långsiktiga strategier och mål för flerårsplanepreioden syftar till att uppnå Botkyrkas vision: *”Framtidens Botkyrka är en inspirerande plats full av möjligheter. Genom kontraster, kreativitet och nyfikenhet skapar vi de bästa förutsättningarna för en hållbar framtid.”*

Ett starkt varumärke

Ett starkt varumärke bidrar till att skapa ett attraktivt Botkyrka. Varumärket ska också skapa stolthet, samhörighet och en tydlig profil. Vårt varumärke bygger på medborgarnas, näringslivets och medarbetarnas berättelser och drömmar om Botkyrka.

Botkyrka vill uppfattas som en kreativ upplevelsekommun med fokus på kultur, natur och idrott och som en hållbar boendekommun med närhet till naturen. En plats och organisation som lever upp till devisen ”långt ifrån lagom” – som betyder att vi är en kontrastrikt och kreativ mötesplats.

Långt ifrån lagom – en kontrastrik och kreativ mötesplats

Det är viktigt för oss att definiera vad vår devis, långt ifrån lagom, står för. Vi sammanfattar vår definition i tre ord, en kontrastrik, kreativ mötesplats, men den längre beskrivningen låter så här: ”Botkyrka kännetecknas av mängder av kontraster. Här finns allt från täta förortscentrum, vackra boendemiljöer med intressant arkitektur, till landsbygd med vacker natur med skog, ängar, sjöar och havskust. Här frodas entreprenörskap, små företag blandas med internationella storföretag. Här talas över 100 språk.

I Botkyrka är vi kreativa och stimulerar nyfikenhet. Botkyrka är en inspirerande och nytänkande kommun med breda och unika kultur- och upplevelsesatsningar. Här finns stolthet, ungdomlighet, eldsjälur och kraft.

I Botkyrka uppstår intressanta och oväntade möten. I Botkyrka möts olika internationella perspektiv, kulturer, språk och religioner på ett spännande sätt.”

Vår arbetsplats ska vara öppen, orädd och energisk

Internt har vi ledorden öppen, orädd och energisk som ska präglar vårt dagliga arbete och vår kultur på jobbet. Så här förklarar vi våra ledord:

- I Botkyrka har vi medborgarnas fokus – vi erbjuder god service och ett gott bemötande.
- I Botkyrka är vi öppna - vi samarbetar och bjuder in till dialog och är öppna för förändringar.
- I Botkyrka är vi orädda – vi är kreativa och har mod att pröva nya idéer.
- I Botkyrka är vi energiska – vi har kraft och kompetens att nå våra mål och visa resultat.

Våra mål för Botkyrka under flerårsplaneperioden

Hållbarhetsperspektivet ska avspeglas i kommunens alla verksamheter och därmed vara styrande för kommunen. En långsiktigt hållbar utveckling kräver att alla beslut tar hänsyn till såväl sociala behov som miljömässiga och ekonomiska förutsättningar. Verksamheten ska bidra till att förverkliga de sex hållbarhetsutmaningarna i dokumentet ”Ett hållbart Botkyrka”.

Flerårsplanens ambitioner och mål för Botkyrka som plats och samhälle utgår från sex målområden:

- Medborgarnas Botkyrka,
- Framtidens jobb,
- Välfärd med kvalitet för alla,
- Grön stad i rörelse,
- Kultur och kreativitet ger kraft
- En effektiv och kreativ kommunal organisation.

Inom respektive målområde anges ett antal mål samt indikatorer. I uppföljningen ska samtliga individbaserade indikatorer anges per kommunedel med kön som övergripande indelningsgrund.

Nämnderna ska i sina ettårsplaner ange hur de bidrar till att uppnå flerårsplanens mål genom att ange sina åtaganden gentemot de angivna målen och indikatorerna. De ska även ange sina egna nämndmål kopplade till flerårsplanens mål.

Kommunens verksamheter kan inte ses isolerade från varandra. De måste samverka och förstärka varandra. Samtliga de mål som flerårsplanen ställer upp syftar till att förverkliga Botkyrka kommuns vision.

Målområde - Medborgarnas Botkyrka

Demokratin är grunden och utgångspunkten för all kommunal verksamhet. Kommunen är medborgarnas verktyg för att ta ett gemensamt ansvar för gemensamma angelägenheter i lokalsamhället. Engagerade, informerade och aktiva kommuninvånare, med lika rättigheter och möjligheter att bidra till samhällsbygget, är en förutsättning för en långsiktigt hållbar utveckling.

Men skillnaderna i inflytande och levnadsvillkor är stora och diskriminering inskränker människors rättigheter. Det begränsar demokratin. Därför är det ett centralt kommunalt uppdrag att verka för jämlikhet, jämställdhet mellan kvinnor och män och lika rättigheter och möjligheter för alla.

Den representativa demokratin lägger ytterst den politiska makten i folkets händer. Genom sitt deltagande i valen tar medborgarna ansvar för sitt samhälle. Därför är ett högt valdeltagande både en mätare av demokratis förankring och ett värde i sig självt. Men den representativa demokratin kräver också ett ständigt pågående offentligt samtal och ett myller av arenor för dialog och påverkan på samhällsutvecklingen. Genom kultur, föreningsliv och folkbildning hålls demokratin levande.

Botkyrka är ett interkulturellt samhälle rikt på erfarenheter och kunskaper. Vår kulturella och språkliga mångfald är en oerhörd tillgång i en alltmer gränslös värld – en tillgång som bara delvis är utnyttjad. Det handlar om att skapa förutsättningar för att individer och grupper inte bara ska samexistera, utan också samspela för att nå gemensamma mål. Så kan vi skapa en positiv spiral som ger kommunens invånare ökad framtidstro, fler arbetstillfällen och bättre levnadsvillkor.

Mål 1. Botkyrkaborna är mer delaktiga i samhällsutvecklingen.

Indikatorer

- Andelen invånare som upplever att de kan vara med och påverka i kommunala frågor som intresserar dem
- Invånare som har vänner i en annan kommun

Mål 2. Botkyrkaborna har mer jämställda¹ och jämlika förutsättningar och möjligheter.

Indikatorer

- Invånare som upplever att de utsätts för diskriminering
- Ekonomisk utsatthet bland barn (Rädda barnen)
- Andel invånare som upplever att kommunens anställda ger dem ett bra bemötande

¹ I uppföljningen av samtliga individbaserade indikatorer redovisas per område med kön som övergripande indelingsgrund – ger sammantaget en bild av utvecklingen när det gäller jämställda och jämlika levnadsvillkor

- Uppmätt tillgänglighet till den fysiska miljön i de lokaler där kommunen bedriver verksamhet
- Andel mål och åtaganden med jämställdhetsperspektiv per nämnd, samt andel indikatorer och nyckeltal per nämnd som följs upp med kön som övergripande indelningsgrund

Mål 3. Botkyrkaborna är friskare och mår bättre

Indikatorer

- Ohälsotalet
- Självskattad hälsa
- Livslängd

Berörda nämnder:

Målområde - Medborgarnas Botkyrka - samtliga

Mål 1 - samtliga

Mål 2 – samtliga

Mål 3 – samtliga

Målområde - Framtidens jobb

Botkyrka är en kommun som växer och utvecklas. Här finns språkkunskaper och internationella erfarenheter som är ovärderliga för näringslivet i en globaliserad ekonomi. Vi befinner oss i en expansiv storstadsregion med allt vad det innebär av dynamik och nytänkande, men också påfrestningar på människor och miljö.

Allas möjlighet till arbete och egen försörjning är avgörande för att åstadkomma en samhällsutveckling som kännetecknas av demokrati, social sammanhållning och långsiktig hållbarhet. Arbetslösheten måste pressas tillbaka.

Klimathotet och nödvändigheten av en långsiktigt hållbar samhällsutveckling ställer allt högre krav på energisnålt boende, klimatsmarta transporter och genomtänkt samhällsplanering. Det är investeringar som ger utveckling och arbetstillfällen. Botkyrka ska gå i spetsen och ge utrymme för grön teknik och gröna arbeten.

I den regionala kärnan Flemingsberg växer ett av norra Europas viktigaste centra för högre utbildning, medicinsk forskning och bioteknik fram. Botkyrka ska vara en aktiv partner i utvecklingsarbetet.

Botkyrkas strategiska satsning på de kreativa näringarna binder samman kultur, utbildning och näringsliv. Kreativitet och entreprenörskap skapar nya arbeten, nya möjligheter och nya tankar. Botkyrka ska vara en intressant plats för nya företag.

Mål 4. Fler Botkyrkabor kan försörja sig på eget arbete eller företagande.

Indikatorer

- Förvärvsfrekvensen i Botkyrka
- Sammanräknad förvärvsinkomst
- Andel ungdomar 16-24 år som arbetar eller studerar

Mål 5. Botkyrka attraherar fler företag, särskilt inom miljö, hälsa och kreativa näringar.

Indikatorer

- Antal tillkommande företag
- Antal arbetstillfällen i kommunen
- Antal företag inom berörda branscher
- Antal sysselsatta (dagbefolkning) inom berörda branscher
- Andel företag som uppger att de fått ett gott bemötande från kommunen

Berörda nämnder:

Målområde – Framtidens jobb - samtliga

Mål 4 - Kommunstyrelsen, Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden, socialnämnden.

Mål 5 – Kommunstyrelsen, Samhällsbyggnadsnämnden, Upplev Botkyrka AB

Målområde - Välfärd med kvalitet för alla

Genom kommunen organiserar och betalar Botkyrkaborna en stor del av den gemensamma välfärden. Utbildning, fritidsverksamhet och kultur, vård, omsorg och social trygghet, samhällsplanering och miljöskydd, vägar och vatten osv. är nödvändiga delar av den samhällsservice som ett modernt samhälle kräver och medborgarna förväntar sig. Verksamheten ska organiseras så att vi når högsta möjliga kvalitet för alla och så att fördelningen styrs solidariskt av behoven.

Utbildning – från förskola, via grundskola och gymnasium till högskola och vuxenutbildning – är en mänsklig rättighet och en förutsättning för samhällsutvecklingen. Alla Botkyrkas barn och ungdomar har rätt att kräva en utbildning som ger dem de kunskaper och färdigheter de behöver och som ger dem valmöjligheter både vad gäller arbete och fortsatta studier.

Botkyrkabor av alla åldrar ska ha goda förutsättningar att med kultur, idrott, föreningsliv och samhällsengagemang ha ett aktivt och utvecklande liv. Våra medborgare ska ha möjlighet att kunna förverkliga sina drömmar och ambitioner oavsett ålder eller fysiska förutsättningar

Trygghet är att veta att det finns ett skyddsnät om något händer och att man får den hjälp man behöver när de egna krafterna avtar. Trygghet ger frihet och kraft att delta i samhällslivet fullt ut. Vi ska ha en vård och omsorg som utgår

från behoven och respekterar individen. Kommunen ska ge människor möjlighet att komma tillbaka till hälsa, arbete och ett gott liv.

Mål 6. Kunskapsresultaten förbättras och skillnader beroende på kön och social bakgrund minskar.

Indikatorer

- Andel av kommunens grundskoleungdomar med behörighet till gymnasieskolan
- Andel av kommunens gymnasieungdomar som fullföljt sin gymnasieutbildning vid 20 års ålder.
- Andel av kommunens gymnasieungdomar som övergått till högskolestudier inom 3 år.

Mål 7. Botkyrkas äldre lever ett mer aktivt liv och får den vård och omsorg de behöver.

Indikatorer

- Andel invånarna över 65 år som upplever att det är tryggt att åldras i Botkyrka
- Andel 80+ som klarar sig utan hemtjänst eller särskilt boende

Berörda nämnder:

Målområde – Välfärd med kvalitet för alla - samtliga

Mål 6 – Utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, socialnämnden

Mål 7 – Kommunstyrelsen, Vård och omsorgsnämnden,

Samhällsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden, Kultur- och fritidsnämnden.

Målområde - Grön stad i rörelse

Botkyrka har goda förutsättningar att bygga den moderna, gröna staden där miljöer med boende, offentliga rum och verksamheter ger utrymme för kreativitet och utveckling samtidigt som våra naturområden värnas och görs tillgängliga för fler. En hållbar utveckling förutsätter rörelse och förändring. Attraktiva och tillgängliga offentliga miljöer bidrar till en bättre folkhälsa.

Vi måste säkra en ekologiskt hållbar utveckling som minskar miljöbelastningen och gynnar biologisk mångfald. Botkyrka ska bli fossilbränslefritt och klimatneutralt. Med den utgångspunkten ska vi utveckla levande stadsdelar och ge Botkyrkaborna förutsättningar att göra klimatsmarta val. Energisparande och hållbara transportsystem ska stimuleras.

Genom strategiska utvecklingsprogram i varje stadsdel, som innefattar såväl sociala som fysiska faktorer, engageras medborgarna i samhällsutvecklingen och kommundelarnas förutsättningar tas tillvara. Vi ska verka för en varierad struktur, såväl inom stadsdelarna som i kommunen som helhet, och för närmare kontakter mellan kommunens alla delar.

Mål 8. Fler företag och hushåll är fossilbränslefria och energieffektiva.

Indikatorer

- Utsläpp av koldioxid per invånare
- Totala elinköp i Botkyrka per invånare

Mål 9. I Botkyrka byggs fler attraktiva bostäder för ökad variation och mer levande stadsmiljöer.

Indikatorer

- Antal färdigställda nya bostäder i Botkyrka
- Andel invånare som uppger att de kan rekommendera en vän att flytta till sitt bostadsområde
- Andel invånare som upplever att det är tryggt i deras närområde

Berörda nämnder:

Målområde – Grön stad i rörelse - samtliga

Mål 8 – Kommunstyrelsen, Samhällsbyggnadsnämnden

Mål 9 - Kommunstyrelsen, Samhällsbyggnadsnämnden, Utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Socialnämnden, Botkyrkabyggen

Målområde - Kultur och kreativitet ger kraft

Botkyrka ger kulturen utrymme. Kulturen är ett redskap för kreativitet, kommunikation och personlig utveckling. Kultur bidrar till att skapa identitet och hemkänsla. Den främjar demokrati och delaktighet, entreprenörskap och näringslivsutveckling. Den sociala ekonomin är ett viktigt verktyg.

Föreningslivet och folkbildningen spelar en särskilt viktig roll för utvecklandet av ett starkt, interkulturellt samhälle där alla invånares förmågor tas till vara. Att ge goda förutsättningar för kultur- och föreningslivet är därför en viktig kommunal uppgift.

Mål 10. Kommunen stimulerar kreativitet och entreprenörskap.

Indikatorer

- Andel invånare som upplever att kommunen satsar på kreativitet och entreprenörskap.

Mål 11: Fler Botkyrkabor har möjlighet att uppleva och skapa kultur.

Indikatorer

- Andel invånare som är nöjda med möjligheterna att ta del av kulturutbud och/ eller att själv vara med
- Andel invånare som deltagit i kulturaktiviteter i Botkyrka

Berörda nämnder:

Målområde – Kultur och kreativitet ger kraft - samtliga

Mål 10 – samtliga, exkl socialnämnden

Mål 11 – samtliga, exkl socialnämnden

Målområde - En effektiv och kreativ kommunal organisation

Kommunens förvaltningar och verksamheter är inga självändamål utan Botkyrkabornas redskap för att organisera sina gemensamma angelägenheter. Den kommunala verksamheten ska bedrivas effektivt så att vi på både kort och lång sikt uppnår bästa möjliga kvalitet med tillgängliga resurser. Resurser ska fördelas efter behov.

Kommunen ska vara en föredömlig arbetsgivare som erbjuder goda villkor och tar tillvara personalens kunskaper och kreativitet. Organisation och metoder, grundade på vetenskap och beprövad erfarenhet, ska kontinuerligt kunna anpassas till samhällsutvecklingen och förändrade uppgifter. Kommunen ska erbjuda heltidsanställning till alla som önskar det. Antalet timanställningar och andra visstidsanställningar ska minimeras.

För att behålla handlingsfriheten är det nödvändigt att kommunens ekonomi är stabil, under kontroll och långsiktigt balanserad.

Kommuninvånarna ska få ett bra bemötande i kontakten med de anställda i kommunen. Alla ska bemötas med respekt, få sakkunnig information, stöd och hjälp. Ingen ska särbehandlas eller diskrimineras.

För att vi ska kunna fullgöra våra uppgifter på ett bra sätt måste kommunens anställda i allmänhet och cheferna i synnerhet, spegla befolkningssammansättningen.

Mål 12: Effektiv organisation med ökad kvalitet och rätt kompetens.

Indikatorer

- Andel invånare som anser att kommunens anställda ger dem bra bemötande
- Anställda upplever att de har inflytande över sitt arbete
- Sjukfrånvaro för kommunens anställda

- Andel chefer med utländsk bakgrund
- Andel deltidsanställda som önskar arbeta heltid
- Andel medarbetare som har tillsvidareanställning
- Resultat av skatteintäkterna

Mål 13. Klimatneutral kommunal organisation senast 2020

Indikatorer

- Kommunens inköp av fossilbränsle
- Andel fordon för fossilbränslefria bränslen
- Bilpoolsandel av det totala antalet körda kilometer i tjänsten i kommunen
- Energiförbrukning per kvadratmeter i kommunens fastigheter och anläggningar

Berörda nämnder:

Målområde – En effektiv och kreativ kommunal organisation - samtliga

Mål 12 – samtliga

Mål 13 - samtliga

Ekonomisk plan 2016–2019

Beskrivningen av de ekonomiska förutsättningarna inför flerårsplaneperioden är i detta remissförslag mer kortfattad än normalt. Tanken är att istället lägga extra tonvikt i remissförslaget på beskrivningen av förslag som budgetberedningen särskilt önskar nämndernas synpunkter på, framförallt förslaget till ny resursfördelningsmodell. Dessutom innehåller förslaget betydande effektiviseringskrav, vilket det är viktigt att nämnderna beskriver konsekvenserna av.

Som vanligt finns förslag till driframar för nämnderna de två första åren av perioden. På längre sikt är de ekonomiska prognoserna mer att betrakta som framskrivningar. De sista två åren av perioden bör därför mer betraktas som räkneexempel vad gäller såväl kommunens resultat som utrymmet för nämndernas rammar. Däremot sträcker sig investeringsbudgeten över hela flerårsplaneperioden.

Utgångsläget – en lång period med starka resultat bröts 2014

Under åren 2010-2013 uppgick kommunens årliga resultat till 150-200 miljoner kronor. Det är mycket starka resultat som dessutom med marginal översteg genomsnittet för kommunsektorn, räknat i t.ex. kronor per invånare.

Under 2012 och 2013 erhöll alla kommuner stora återbetalningar av tidigare inbetalda premier från AFA Försäkring. Det är en viktig förklaring till de starka resultaten dessa år. För år 2013 tillkommer för Botkyrkas del mycket stora överskott för nämnderna. Årets resultat för Botkyrka 2013 uppgick till 194 miljoner.

Kommunens resultat uppgick förra året endast till 38 miljoner kronor. Det är ändå bättre än budgeterat, vilket förklaras av att nämnderna redovisar ett överskott på sammantaget ca 30 miljoner. Nämndernas överskott har ändå minskat med 34 miljoner jämfört med 2013 vilket är en förklaring till resultatförsämringen. En annan är att kommunerna inte erhållit en motsvarande återbetalning från AFA försäkring 2014. Andra specifika förklaringar för Botkyrka rör också intäktssidan. Förändringarna i det kommunala utjämningsystemet som genomfördes 2014 innebär minskade intäkter med 22,5 miljoner detta år. Nästan lika mycket minskar intäkterna från den särskilda kompensationen för snabb befolkningstillväxt till följd av att befolkningsökningen bromsade in under 2013.

Även det genomsnittliga resultatet för kommunsektorn försämrades 2014. Dock inte alls i samma omfattning som i Botkyrka. För första gången på många år redovisar kommunen 2014 ett resultat i kronor per invånare som är sämre än genomsnittet för övriga kommuner.

Låg skuldsättning, men stort upprustningsbehov

En viktig del av utgångsläget är den finansiella situationen. Trots att kommunen till skillnad från flera andra kommuner själv äger merparten av anläggningarna och verksamhetslokalerna är låneskulden låg, om man exkluderar vidareutlåningen till de kommunala

bolagen. Vid årsskiftet uppgick den del av upplåningen som avser den kommunala verksamheten till cirka 140 miljoner kronor. Det är en jämförelsevis låg upplåning.

Det är dock viktigt att påpeka att resultaten inte varit tillräckliga för att finansiera investeringarna med egna medel under senare år, trots mycket starka resultat. Genom de goda resultaten har upplåningen visserligen ökat mindre än befarat, men det är ändå så att investeringstakten inte har kunnat finansieras fullt ut av avskrivningar och årets resultat. Med andra ord innebär inte de starka resultaten att kommunen sparar i ladorna. Överskotten går till att finansiera kommunens investeringsutgifter.

Problemet är att vi nu står inför stora upprustningsbehov. Det akuta, icke planerade underhållet har de senaste två åren spräckt budgeten och uppgått till belopp som bara är marginellt mindre än det planerade underhållet. Det är en effekt av kommunens kraftiga utbyggnad under 70-talet. De äldre lokalerna och anläggningarna är i dåligt skick och underhållsinsatserna har historiskt varit otillräckliga. Det kommer under en tid att krävas stora reinvesteringar i kommunala verksamhetslokaler och anläggningar. Investeringsbudgeten i denna flerårsplan är därför rekordhög. Det är också den stora ekonomiska utmaningen för framtiden. Investeringar som vi inte kan finansiera med egna medel kommer att öka kommunens kapitalkostnader och tränga undan andra verksamhetsresurser, alldeles oavsett om vi i utgångsläget har låga skulder eller inte.

Intäkterna under flerårsplaneprodukten – konjunkturförbättring, men ändå svag intäktutveckling

2014 blev ett år där tillväxten tog lite bättre fart. BNP ökade med cirka 2 procent. Sysselsättningen ökade också i förhållandevis snabb takt. Men arbetslösheten har hittills bitit sig fast på en hög nivå eftersom antalet personer i arbetskraften också har ökat i nästan samma takt som sysselsättningen.

Under åren sedan finanskrisen har sysselsättningen utvecklats förvånansvärt bra i förhållande till produktionen (dvs BNP-utvecklingen). Utan denna utveckling hade situationen på arbetsmarknaden varit betydligt sämre. Men det finns också en baksida. Reviderade beräkningar från Statistiska centralbyrån, SCB, visar att produktiviteten i princip har varit oförändrad sedan 2007, dvs. sysselsättning och produktion har ökat i samma takt. Det är en mycket ovanlig utveckling som gör sysselsättningsutvecklingen framöver mycket svårbedömd. Det är inte osannolikt att tillväxten kan ta fart och produktionen öka utan någon större uppgång i sysselsättningen. Mot denna bakgrund kan SKL:s bedömning nedan anses vara ganska optimistiskt. Sysselsättningen bedöms öka i snabb takt även i år och nästa år, vilket också innebär att arbetslösheten sjunker kraftigt.

Tabell 1 Nyckeltal för svensk ekonomi, SKL febr (procentuell förändring)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BNP	1,3	1,9	2,9	3,2	2,3	1,9
Sysselsättning, timmar	0,4	1,7	1,3	1,6	0,7	0,4
Öppen arbetslöshet, nivå	8,0	7,9	7,4	6,6	6,5	6,5
Timlön	2,5	2,8	3,0	3,2	3,4	3,5
Konsumentpriser, KPIX	0,5	0,2	0,4	1,4	1,7	1,9

Som framgår av tabell 1 väntas tillväxten ta ordentlig fart 2015. Även om det till en del förklaras av en bättre utveckling i vår omvärld är det framförallt en snabb ökning av hushållens konsumtion tillsammans med ökade investeringar som ligger bakom utvecklingen. Hushållens genomsnittliga sparkvot är rekordhög i ett historiskt perspektiv. En betydande del av årets inkomst sparas varje år, även om paradoxen är att hushållens skulder samtidigt ökar till följd av stigande bostadspriser. Men det finns ändå utrymme för en ökad konsumtion. Även det extrema ränteläget kan bidra till så väl ökad konsumtion som ökade investeringar.

Den förväntade sysselsättningsuppgången innebär också en snabbare skatteunderlagsökning från 2015. Effekten av sysselsättningsökningen på skatteunderlaget är dubbel. Dels ger sysselsättningen ökat skatteunderlag i sig, dels leder uppgången på arbetsmarknaden som framgår av tabell 1 till högre löneökningar. Det senare innebär även att lönerna för kommunanställda förväntas öka i snabbare takt, vilket reducerar den reala ökningen av skatteunderlaget.

Tabell 2 Skatteunderlagstillväxt 2013–2018, SKL febr (procentuell ökning)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Prognos febr 2015	3,4	3,2	5,1	5,1	4,5	4,3
Prognos april 2014	3,5	3,4	4,7	5,3	4,9	

År 2015 och 2016 är två år med stark tillväxt i kommunernas skatteintäkter och även 2017 och 2018 ökar skatteunderlaget i god takt. Skatteunderlaget ökar väsentligt snabbare än löne- och prisökningarna som framgår av tabell 1. Den samhällsekonomiska utvecklingen bidrar därför positivt till de ekonomiska förutsättningarna de närmaste åren.

Men det finns också faktorer som motverkar den relativt gynnsamma utvecklingen av samhällsekonomin i SKL:s prognos:

- *Rekordstor befolkningsökning.* Förra året hade Sverige den största folkökning som någonsin uppmäts. Befolkningen ökade med ca 102 500 personer. Ökningen av skatteunderlag och skatteintäkter ska därför också räcka till verksamhet för den ökade befolkningen.
- *Oförändrade generella statsbidrag.* De generella statsbidragen utgör en så pass stor del av finansieringen att utvecklingen har stor betydelse för kommunernas

- ekonomiska förutsättningar. Oförändrade statsbidrag urholkar kommunernas intäkter när priser och löner stiger.
- *Förändringar i det kommunala utjämningsystemet.* 2014 infördes förändringar i det kommunala utjämningsystemet som missgynnar Botkyrka. Intäkterna minskar med ytterligare 22,5 miljoner 2015 och med ytterligare 14 miljoner 2016.

Svag ökning av verksamhetsutrymmet

Trots att tillväxten väntas ta fart ökar verksamhetsutrymmet med endast 59 respektive 50 miljoner kronor 2016 respektive 2017. Med verksamhetsutrymme menas hur mycket verksamheternas kostnader kan öka vid oförändrat resultat, utöver den kostnadsökning som följer av pris- och löneökningar. Ökar kostnaderna mer än utrymmet försämras resultatet, ökar kostnaderna mindre än utrymmet stärks istället resultatet. Dessutom är i utgångsläget det budgeterade resultatet för 2015 relativt svagt. Resultatet uppgår till 58 miljoner kronor, motsvarande 1,3 procent av skatter och generella statsbidrag.

De sista åren av perioden ska mer betraktas som räkneexempel. Men som framgår av tabell 3 finns det för närvarande inget som säger att vi befinner oss i en tillfällig ekonomisk svacka som innebär att vi kan skjuta nödvändiga anpassningar till det ekonomiska läget på framtiden.

Ökningen av verksamhetsutrymmet de närmaste åren är väsentligt mindre än den historiska ökningen av verksamhetens kostnader i kommunen. Orsaken är som framgått ovan att oförändrade generella statsbidrag till kommunsektorn urholkar intäkterna när priser och löner stiger, samt att kommunens intäkter från det kommunala utjämningsystemet till följd av förändringarna fortsätter att minska.

Tabell 3 Ökat verksamhetsutrymme 2016-2019 (mnkr) ²

	2016	2017	2018	2019
Ökade skatteintäkter	+163	+209	+213	+204
Pris- och löneökningar	-123	-140	-155	-155
Övrigt (avskrivningar, finansnetto m.m.)	+19	-19	-27	-16
Ökat verksamhetsutrymme	+59	+50	+31	+33

Under rubriken övrigt i tabellen återfinns bland annat en årlig minskning av utrymmet på cirka 20 miljoner per år som förklaras av ökade avskrivningar och försämrat finansnetto till följd av den höga investeringsnivån. Under 2016 ger dock posten övrigt ett delvis missvisande positivt bidrag till verksamhetsutrymmet. Det beror på

²Siffrorna i tabell 3 överensstämmer inte helt med resultaträkning och driftsammanställning. Det beror på att skatteväxlingen för övertagandet av viss lss-verksamhet inte är medräknad eftersom denna inte påverkar det egentliga utrymmet.

att jämförelsen görs mot ettårsplanen som byggde på regeringens förslag till budgetproposition inklusive höjda arbetsgivaravgifter. Vissa korrigeringar av interna poster har också gjorts utifrån bokslutet för 2014, bland annat avseende differensen mellan faktiska och kalkylerade arbetsgivaravgifter. Dessutom är prognosen för räntan på pensionskulden kraftigt sänkt för år 2016.

Verksamhetsutrymmets ökning är långt ifrån tillräcklig för att klara de behovsökningar som följer av framförallt befolkningsutvecklingen (se nedan). Det innebär att de ekonomiska förutsättningarna är fortsatt svåra. Om nämnderna ska ges rimlig kompensation för stigande löner och priser samt ökade volymer kommer det att krävas effektiviseringar för att inte resultatet ska försämrats.

Effekten av pris- och löneökningarna i tabellen ovan är baserade på SKL:s prognoser (se tabell 1) för löneökningarna på arbetsmarknaden i stort samt över prisökningarna (exkl. effekten av ränteförändringar - KPIX).

Befolkningsökningen har bromsat in, men fortsatt snabb behovstillväxt

Under 2014 ökade antalet invånare i Botkyrka med 1321 personer, motsvarande 1,5 procent, vilket är ungefär samma ökning som 2013. Ökningstakten har avtagit jämfört med åren 2011 och 2012. Dessa två år hade kommunen dock de två största befolkningsökningarna sedan slutet av 70-talet. Särskilt snabbt ökade befolkningen även förra året i de äldre åldersgrupperna och i grundskoleåldrarna.

I tabell 4 redovisas kommunens befolkningsprognos från i maj 2014. I prognosen beräknas befolkningen öka med cirka 1600 invånare per år under flerårsplaneperioden, dvs. i något snabbare takt än under 2014. Även under prognosperioden är det de äldre och grundskolebarnen som ökar i snabbast takt. Att det är just dessa åldersgrupper innebär också att behoven av skola och äldreomsorg fortsätter att öka i snabb takt.

I det förslag till ny resursfördelningsmodell som beskrivs nedan utgår uppräknigen av nämndernas ramar utifrån befolkningsutvecklingen i tabell 4. Inför fastställandet av flerårsplanen kommer en ny befolkningsprognos att tas fram som bygger på befolkningsutfallet vid årsskiftet. Detta kan innebära vissa korrigeringar av prognosen.

Tabell 4 Befolkningsprognos 2014-2019

Ålder	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0	1 295	1 325	1 345	1 365	1 385	1 400
1–5	6 415	6 535	6 615	6 795	6 910	7 035
6–15	11 520	11 890	12 190	12 435	12 690	12 895
16–18	3 340	3 295	3 385	3 420	3 565	3 680
19–64	54 470	55 315	56 125	56 985	57 860	58 790
65–79	9 715	9 940	10 080	10 220	10 260	10 345
80–w	2 400	2 475	2 565	2 675	2 820	2 960
Summa	89 155	90 765	92 315	93 890	95 490	97 105

För prognosen över kommunens intäkter från inkomstskatt och statsbidrag är befolkningsökningen central. I denna prognos har vi valt att räkna med en ökning på 1200 personer per år, d.v.s något mindre än i befolkningsprognosen ovan. Antagandet görs för att minska risken för nedjusteringar av intäkterna inför ettårsplanen. Men det är alltså inte helt konsekvent med befolkningsprognosen ovan.

Nämndernas ramar – ny resursfördelningsmodell från 2016

Fullmäktiges beslut om nämndernas ekonomiska ramar är ett av de allra mest centrala politiska besluten. Det utgår från en rad överväganden kring verksamheternas behov, utvecklingen i omvärlden och kommunens prioriteringar för framtiden. I denna flerårsplaneremiss tar rambesluten sin utgångspunkt i ett förslag till ny resursfördelningsmodell. Det är av stor vikt att nämnderna lämnar synpunkter på detta förslag i sina remissvar. Nedan framgår några frågor som budgetberedningen särskilt önskar svar på från nämnderna.

Detaljerade beräkningar per nämnd framgår av bilaga. Förvaltningarna har också fått beräkningarna i excel för att bättre kunna följa och kontrollera beräkningarna.

Syfte och avgränsningar

Syftet med en resursfördelningsmodell är att objektivt försöka jämföra förutsättningarna i förhållande till föregående års budget. Hur mycket mer eller mindre resurser krävs för att verksamheten på grund av framförallt befolkningsförändringar ska ha samma förutsättningar som föregående år? Det ger ett utgångsläge inför ställningstaganden om ett verksamhetsområde bör ha mer eller mindre resurser (per brukare) än föregående år.

En resursfördelningsmodell är ett underlag för det politiska beslutet om nämndernas ramar. Det ersätter på inget sätt de politiska avvägningarna. En tydlig och accepterad resursfördelningsmodell kan istället bidra till att tydliggöra vad som är de politiska prioriteringarna i ramtilldelningen. Ett starkt motiv för en resursfördelningsmodell är transparens. Även medborgarna bör ha en möjlighet att ta del av hur och på vilka grunder resurserna fördelas i kommunen. Det blir även en tydligare koppling mellan invånare/brukare och verksamhetens resurser, vilket ökar fokus på medborgarna istället för på den kommunala organisationen. En resursfördelningsmodell kan även bidra till en mindre detaljfokuserad ramdiskussion och istället ge mer utrymme för långsiktiga och strategiska överväganden.

Individuella och kollektiva tjänster

Kommunala tjänster kan grovt delas in i individuella och kollektiva tjänster. Individuella tjänster är tjänster som bara en person åt gången kan konsumera. Skola, vård och omsorg betraktas som individuella tjänster. Kollektiva tjänster kan däremot konsumeras av en person utan att nyttan begränsas för andra. I praktiken är det inte

riktigt så enkelt. Exempel på kollektiva tjänster är vägar, bibliotek och administration. Även för kollektiva tjänster finns begränsningar och därmed behov av ökade resurser om allt för många konsumerar dessa tjänster. Till sist blir det helt enkelt för trångt på befintliga vägar.

Resursfördelningsmodellen bygger på befolkningsutvecklingen. Men befolkningsutvecklingen föreslås få olika genomslag för individuella och kollektiva tjänster. För individuella tjänster föreslås befolkningsutvecklingen få fullt genomslag i beräkningen. Kopplingen mellan fler barn i skolan eller fler äldre i äldreomsorgen och behovet av resurser är stark. För kollektiva tjänster är kopplingen mellan fler invånare och resursbehoven inte lika direkta och framförallt mer långsiktiga. En kommun med stor befolkning har visserligen högre kostnader för vägar, bibliotek och administration än en kommun med en liten befolkning. Men det är i normalfallet rimligt att räkna med ett mer begränsat genomslag på kostnaderna av befolkningsutvecklingen. I förslaget har vi därför räknat med att befolkningsutvecklingen slår igenom till 50 procent.

De individuella tjänsterna har olika karaktär. Alla barn ska gå i skolan och hur befolkningsutvecklingen påverkar behoven av kommunens skolverksamhet är därför ganska uppenbart. Även för äldreomsorg går det relativt bra att förutsäga behovsutvecklingen utifrån utvecklingen av antalet äldre, trots att det inte ens är en majoritet av de allra äldsta som har kommunal äldreomsorg. Däremot riktar sig t.ex. verksamhet för funktionsnedsatta eller barn- och ungdomsvård inom socialtjänsten till en begränsad del av befolkningen. Befolkningsutvecklingen har betydelse för behoven, men även andra faktorer spelar in. Modellens förslag om att skriva fram även dessa verksamheter med befolkningsutvecklingen innebär ett antagande om att oförändrad andel av relevant åldersgrupp tar del av verksamheten. Över tid är det därför särskilt viktigt att följa utvecklingen inom dessa områden.

Modellen i korthet

Nästan alla kommunens verksamheter föreslås ingå i den nya fördelningsmodellen. De nämnder som till största delen har verksamheter som bedöms vara individuella tjänster är arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden, utbildningsnämnden, socialnämnden och vård- och omsorgsnämnden. Inom socialnämnden bedöms öppen förskola vara en kollektiv tjänst. Inom socialnämnden kommer dessutom ekonomiskt bistånd att hanteras i särskild ordning då det främst är andra faktorer som påverkar kostnadsutvecklingen. De nämnder som har verksamheter som i huvudsak bedöms vara kollektiva tjänster är kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden.

För samtliga nämnder hanteras nämndkostnader och gemensamma verksamheter, till exempel administration, som kollektiva tjänster. För samtliga kollektiva tjänster föreslås effekterna av befolkningsförändringen bara få slå igenom till 50 procent. För de individuella tjänsterna slår effekterna igenom fullt ut.

Den föreslagna resursfördelningsmodellen utgår från respektive nämnds budgetram 2015. De prioriteringar som kommunfullmäktige hittills har gjort i budgeten ligger därmed fast.

De två grundstenar som fördelningsmodellen bygger på är budget 2015 samt en kommungemensam befolkningsprognos.

Respektive nämnds budgetram 2015 delas in i delverksamheter. Till varje delverksamhet kopplas sedan en åldersgrupp som till övervägande del representerar de invånare som konsumerar verksamhetens tjänster. Det kan finnas invånare som använder sig av en verksamhet som både är yngre och äldre än den angivna åldersgruppen. Kostnaden för dessa invånare finns dock med i nämndens totala budget för 2015 och ingår därmed i basen även åren framåt.

Ett exempel är äldreomsorg där modellen bygger på tre åldersgrupper över 65 år. Det finns idag kommuninvånare som är yngre än 65 år och som får insatser inom äldreomsorgen. Kostnaden för dessa invånare ingår i vård- och omsorgsnämndens budget 2015 som fördelas efter antalet invånare i åldersgrupperna över 65 år. Så länge andelen invånare yngre än 65 år som har insatser inte ökar i förhållande till antalet invånare över 65 år så får nämnden medel för dessa invånare även i den nya modellen.

Nedan redovisas ett exempel på hur resursfördelningsmodellen är uppbyggd.

Nämnd: Utbildningsnämnden

Basår 2015

Invånare	Åldersgrupp	Antal
	1-5 år	6 475
	6-10 år	6 075
	7-12 år	7 133

Budget, tkr	KF Bu-ram	Justeringar	Just. Bu-ram
Förskola 1-5 år	-618 641		-618 641
Fritidshem 6-10 år	-63 789		-63 789
Grundskola 7-12 år	-55 205		-55 205

Budget per invånare, kr

Förskola 1-5 år	-95 543,01	-95 543,01
Fritidshem 6-10 år	-10 500,25	-10 500,25
Grundskola 7-12 år	-91 436,84	-91 436,84

Genom att dela budgeten för en verksamhet med antalet invånare i aktuell åldersgrupp får man fram budget i kronor per invånare för 2015.

Underlag till flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
	1-5 år	6 575	6 705	6 853	6 973
	6-10 år	6 228	6 328	6 420	6 535
	7-12 år	7 300	7 455	7 593	7 698
Volymökning/-minskning		2016	2017	2018	2019
	1-5 år	100	130	148	120
	6-10 år	153	100	92	115
	7-12 år	167	155	138	105
Budget	Effekt av befolkn. förändr	2016	2017	2018	2019
	1-5 år	-9 554	-12 421	-14 140	-11 465
	6-10 år	-1 607	-1 050	-966	-1 208
	7-12 år	-15 270	-14 173	-12 618	-9 601

Förslag till budgetjustering beräknas genom att ta befolknings-/volymförändringen aktuellt år multiplicerat med budget per invånare 2015 i aktuell åldersgrupp. Är det en verksamhet som bedöms som kollektiv tjänst slår effekten igenom till 50 procent.

Exempel 1-5 år 2016: 100 invånare*95 543,01 kr = 9 554 tkr.
Summan kommer att räknas upp för pris- och löneökningar.

Utfall av modellen

Nedan redovisas en sammanställning på hur befolkningsförändringen påverkar respektive nämnds budgetram för åren 2016-2019. Beräkningarna är i 2015 års budgetnivå. Volymberäkningarna kommer att räknas upp för pris- och löneökningar. Vi kommer att använda Sveriges Kommuner och Landstings kommunala prisindex som är 2,7 procent 2016 vilket motsvarar cirka 2,5 miljoner kronor per år.

Sammanställning av volymberäkning som underlag till flerårsplan 2016-2019				
2015 års budgetnivå				
(tkr)	2016	2017	2018	2019
Kommunstyrelsen	-2 364	-2 402	-2 441	-2 464
Samhällsbyggnadsnämnden	-1 262	-1 282	-1 303	-1 315
Tekniska nämnden				
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-106	-125	-144	-160
Kultur- och fritidsnämnden	-2 228	-2 093	-2 375	-2 532
Arbetsmarknads- och vuxen- utbildningsnämnden	-3 257	-3 262	-3 672	-3 777
Utbildningsnämnden	-46 514	-49 217	-51 108	-48 915

Socialnämnden	-6 183	-6 597	-6 809	-6 767
Vård- och omsorgsnämnden	-22 875	-22 513	-27 929	-27 194
Kommunens revisorer				
Summa volymer	-84 790	-87 491	-95 781	-93 122

Beräkning per nämnd finns i bilaga.

Modellen ska ses som ett underlag för att räkna fram effekter av befolkningsförändringen för respektive nämnd. Nämnderna kommer att få en budgetram (netto) från kommunfullmäktige. Nämnderna ansvarar för fördelning av budget till respektive verksamhet och har rätt att omfördela resurser mellan verksamheterna.

Det är viktigt att tydliggöra att en resursfördelningsmodell bara är ett underlag inför det politiska beslutet om nämndernas ramar. För att tydliggöra politikens roll ska inte politiska prioriteringar ingå i en resursfördelningsmodell.

Medskick till nämndernas remissvar

Utifrån förslaget till ny resursfördelningsmodell önskar budgetberedningen särskilt nämndens återkoppling kring dessa frågor:

-Är det rätt åldersgrupper som har använts?

-Finns det andra faktorer som har stor påverkan på en verksamhet och som bör finnas med i resursfördelningsmodellen?

-Finns det någon verksamhet där utvecklingen är så svårbedömd att nämnden anser att den bör hanteras utanför resursfördelningsmodellen?

-Anser utbildningsnämnden att det bör ske en avräkning utifrån den faktiska befolkningsutvecklingen vad gäller barn och ungdomar i förskole- och skolåldern?

Övriga ramjusteringar 2016 och 2017

Utöver ramförändringar utifrån resursfördelningsmodellen innehåller remissförslaget vissa andra ramjusteringar som följer av tidigare fattade beslut, framförallt vad gäller investeringar. Dessa framgår av nämndavsnitten i denna flerårsplan. Remissförslaget innehåller inga ambitionshöjningar eller andra politiska prioriteringar. Däremot medför de ekonomiska förutsättningarna effektiviseringskrav (se nedan).

Sammantaget uppgår dessa övriga ramjusteringar till 26,7 miljoner 2016 och 31,9 miljoner 2017. Merparten, 20 miljoner per år, utgörs av ökade lokalkostnader för utbildningsnämnden mot bakgrund av omfattande reinvesteringar i framförallt äldre förskolor. Beloppet är schablonmässigt beräknat och läggs till kommunstyrelsens förfogande. Nämnden får begära medel från kommunstyrelsen när de

renoverade lokalerna tas i bruk och hyreskostnaden ökar. Den ökade hyreskostnaden ska dock reduceras utifrån en bedömning av minskade energikostnader.

Bland övriga ramjusteringar återfinns bland annat kompensation till kultur- och fritidsnämnden 2017 för kostnadsökningar till följd av Tullinge idéhus och Tumba bibliotek.

Fortsatta effektiviseringar nödvändiga för att upprätthålla resultatnivån

Summan av de befolkningsbaserade ramökningarna i resursfördelningsmodellen och övriga ramjusteringar ovan uppgår till 112 miljoner kronor 2016 och 120 miljoner 2017. Det är väsentligt mer än det verksamhetsutrymme som redovisats ovan. Det krävs därför effektiviseringskrav om inte resultatet ska försämrats dramatiskt. Det finns inte heller längre något särskilt utrymme för lägre resultat eftersom resultatnivån redan i utgångsläget, dvs. i ettårsplanen för 2015, är relativt låg.

I beräkningarna har vi schablonmässigt utgått från ett balanskravsresultat på 50 miljoner kronor varje år. Det innebär ändå ett något lägre resultat än 2015, vilket mildrar effektiviseringskravet 2016. I beräkningarna har effektiviseringskravet i detta remissförslag fördelats lika på nämnderna utifrån storleken på ramen. År 2016 uppgår kravet till 46 miljoner, motsvarande ca 1 procent av ramen. År 2017 uppgår effektiviseringskravet till 72 miljoner. Nämnderna ska i sina remissvar beskriva konsekvenserna av effektiviseringskraven för sin verksamhet.

Det är också viktigt att framhålla den osäkerhet som fortfarande råder kring statens budget. Förhoppningsvis klarnar bilden i samband med årets vårproposition. Det kan innebära visa förändringar av de ekonomiska förutsättningarna 2016, även om det troligen främst berör riktade statsbidrag till verksamheten.

Tabell 5 Kommunens resultat mm 2016-2019 (mnkr)

	2016	2017	2018	2019
Budgeterat resultat föregående år	58	50	50	50
Verksamhetsutrymme	+59	+50	+31	+33
Resursfördelningsmodell	-85	-88	-95	-96
Övrigt	-27	-32	?	?
Effektiviseringskrav	+46	+72	+64	+63
Resultatförändring	-8	0	0	0
Balanskravsresultat, 50 mnkr	50	50	50	50

Även om det ligger långt fram i tiden är situationen med nuvarande förutsättningar för de sista två åren av perioden ännu något tuffare än för 2016 och 2017.

God ekonomisk hushållning – varför räcker det inte med ett nollresultat?

Det kommunala balanskravet innebär att kommunerna måste budgetera och också nå ett positivt ekonomiskt resultat. Lagstiftningen innehåller också skrivningar om att en kommun ska ha god ekonomisk hushållning vilket i praktiken innebär väsentligt högre resultatkrav. God ekonomisk hushållning kan beskrivas som att varje generation ska finansiera den kommunala verksamhet som de beslutar om och tar del av. Finansieringen ska således inte skjutas på framtiden.

Som grovt riktmärke brukar det anges att ett resultat motsvarande två procent av kommunens intäkter av skatter och statsbidrag är förenligt med god ekonomisk hushållning. Det brukar dock också framhållas att god ekonomisk hushållning kan innebära olika resultatnivåer i olika kommuner. Avgörande betydelse för behovet av ett positivt resultat är kommunens investeringsbehov och möjligheten till egenfinansiering av investeringarna. Det är således det långsiktiga investeringsbehovet för den skattefinansierade kommunala verksamheten som vi bör ta hänsyn till när vi diskuterar vad som är en långsiktigt hållbar resultatnivå för Botkyrka kommun.

Finansiella mål för flerårsplanepreioden

Som beskrivits ovan behövs ett finansiellt mål för det årliga ekonomiska resultatet som tar hänsyn till kommunens investeringsbehov. Ju mer investeringar desto högre resultatmål. I nuvarande flerårsplan är resultatmålet uttryckt som att vi under perioden ska sträva efter att nå ett resultat som ligger mellan 2 och 3 procent av kommunens skatteintäkter. Detta är en bedömning som vi för framtiden behöver analysera ytterligare genom en mer långsiktig bild av kommunens upprustnings- och nyinvesteringsbehov. Utöver resultatmålet bör även något eller några ytterligare mål läggas fast kopplade till investeringar och kommunens upplåning.

De finansiella målen bör ha ett långsiktigt perspektiv kopplat till god ekonomisk hushållning. Det är inte orimligt att låta t.ex. resultatmålen variera mellan åren eftersom de ekonomiska förutsättningarna ser olika ut olika år. Att vara allt för rigid med att varje år uppnå ett visst resultat kan innebära onödigt ryckiga förutsättningar för verksamheterna. Det är åtminstone i teorin bättre om resultaten överstiger det långsiktiga målet under goda år och att resultaten tillåts vara lägre än målet under år med sämre ekonomiska förutsättningar. Problemet är dock att man inte alltid vet vad som är ett bra eller dåligt år i ett längre perspektiv. Det kan också vara svårt att budgetera stora överskott i goda tider.

Som framgick av tabell 5 är det ekonomiska läget tufft de närmaste åren. Det skulle krävas mycket stora effektiviseringskrav på nämnderna för att nå resultatnivåer mellan 2 och 3 procent. Mot den

bakgrunden har resultatmålet för 2016 och 2017 fastställts till *1,1 respektive 1,0 procent av intäkterna från skatter och statsbidrag, motsvarande 50 miljoner kronor för respektive år.*

Det är en resultatnivå som inte är långsiktigt hållbar mot bakgrund av den höga investeringsnivån. Eventuella förbättringar av de ekonomiska förutsättningarna inför 2016 och 2017 måste därför i största möjliga utsträckning användas för att stärka det ekonomiska resultatet.

År 2018 och 2019 har vi räknat med oförändrad resultatnivå, räknat i procent av skatter och statsbidrag. Även om dessa år i nuläget främst ska betraktas som räkneexempel behöver vi utgå från ett resultat för att kunna uppskatta upplåningsbehovet för perioden (se nedan).

Självfinansieringsgraden av kommunens investeringar bör under flerårsplanperioden sammantaget uppgå till minst 50 procent.

Låga resultat medverkar till ökad upplåning

Utrymmet för hur mycket investeringar som kan finansieras utan ökad upplåning bestäms av storleken på årets avskrivningar och resultatet. Långsiktigt bör en kommun sträva efter att investeringarna finansieras med egna medel. Att under en lång period kontinuerligt öka låneskulden är inte ekonomiskt hållbart. Under särskilt investeringstunga perioder kan det vara rimligt att en del av finansieringen sker via ökad upplåning. Detta förutsätter dock att det finns möjligheter att öka kostnaderna för räntor och avskrivningar på bekostnad av övriga driftkostnader. Annars kan kommunen hamna i en ond spiral med sjunkande resultat och som en konsekvens av detta ännu mindre utrymme för egenfinansiering av investeringar.

Vid det senaste årsskiftet uppgick kommunens egen låneskuld (totala lån minus vidareutlåning) endast till 140 miljoner kronor. Trots en relativt hög investeringsnivå under flera år har kommunen genom goda resultat under de senaste åren kunna hålla nere upplåningen.

Vi är nu inne i en period med historiskt mycket höga investeringsnivåer. Detta hänger samman med att vi har ett stort upprustningsbehov av våra lokaler som byggdes under kommunens starka expansion under 1970-talet. Dessutom växer befolkningen relativt snabbt, vilket förstärker behovet av kommunala investeringar. Ska vi förhindra att hamna i den onda spiral som vi beskrivit ovan behöver vi antingen hålla upp resultaten eller försöka begränsa investeringsambitionerna. I annat fall riskerar de ökade kostnaderna för räntor och avskrivningar att ta en allt större del av kommunens framtida verksamhetsutrymme.

Tabell 6 Utrymme för investeringar utan ökad upplåning 2016–2019 (mnkr)

	2016	2017	2018	2019
Avskrivningar	249	260	270	280
Beräknat resultat	50	50	50	50
Utrymme investeringar	299	310	320	330

Flerårsplanens driftbudget ger sammantaget ett utrymme för att finansiera investeringar på 1 260 miljoner kronor för åren 2016 till 2019 under förutsättning att resultatet uppgår till 50 miljoner per år.

Investeringsramar för 2016–2019

I investeringsplanen har vi i de flesta fall lagt ut större investeringar som enskilda objekt. Planen anger därmed ramarna för nämnderna för de olika investeringsobjekten. Men i vissa delar har nämnderna möjlighet att själva göra prioriteringar inom sin totalram. Det senare gäller framför allt tekniska nämnden och samhällsbyggnadsnämnden.

Tekniska förvaltningens inventering av fastighetsbeståndet har hittills i första hand omfattat förskolans lokaler. För att ha en beredskap för det omfattande upprustningsbehovet har 150 miljoner kronor per år avsatts åren 2016-2019.

Därutöver har ytterligare 100 miljoner per år avsatts för större investeringsbehov där det i vissa fall finns alternativa lösningar eller där investeringsbeloppen är oklara. Bland ”större investeringar” ryms Falkbergsskolan, Björkhagaskolan, Allegårdens upprustning, ny skola i Hallunda (Borg/Brunna) och kommunalhuset.

När det gäller Tumba äldreboende så planeras en upprustning och omstrukturering. Avsikten är att minska antalet platser på detta äldreboende och i stället bygga två nya äldreboenden som kan ersätta drygt 100 av nuvarande 165 boendeplatser. I samband med detta kommer också förutsättningarna för en ny finansieringsmodell att prövas som innebär att någon utomstående förvärvar nuvarande fastighet och även bygger de två nya boendena. Med hänsyn till att kommunen inte själv avser göra investeringen finns dessa objekt inte medtagna i investeringsplanen.

Rikstens skola nummer 2 finns 2017-2018 i flerårsplan. Rikstens förskola nummer 4 och 5 ligger 2016 respektive 2019.

Tabell 7 Investeringar 2016 -2019 (mnkr)

	2016	2017	2018	2019
Investeringar	706	737	619	521

Sammantaget uppgår de beräknade investeringarna i flerårsplanen till nästan 2,6 miljarder kronor. Dessutom uppgår 2015 års investeringsbudget till 950 miljoner. Detta är investeringsnivåer som kommunen inte har varit i närheten av tidigare. Det finns dessutom

anledning att tro att det kan tillkomma ytterligare behov av investeringsmedel under periodens sista år.

Upplåningen kommer att öka i snabb takt fram till 2019

Som tidigare påpekats har vi under de senaste åren haft en relativt hög nivå på kommunens investeringar. Trots att resultaten under dessa år legat över det långsiktiga målet om ett resultat mellan 2 och 3 procent, har detta inte räckt för att finansiera samtliga investeringar. Men fortfarande är kommunens skuldsättning låg.

Kommunens står nu inför en exceptionell period med mycket stora upprustningar av kommunens äldre fastighetsbestånd samtidigt som det också krävs nyinvesteringar i såväl förskolor och skolor som boenden. Inklusive årets investeringsbudget så uppgår investeringarna fram till och med 2019 till 3,5 miljarder kronor. Det innebär i genomsnitt 700 miljoner per år.

Tabell 8 Ökad upplåning (mnkr)

	2015	2016	2017	2018	2019
Investeringsutrymme	297	299	310	320	330
Investeringsbudget	950	706	737	619	521
Ökad upplåning	653	407	427	299	191

Under perioden 2015-2019 uppgår investeringsutrymmet, dvs. den del av investeringarna som kan finansieras med egna medel, till cirka 1,5 miljarder kronor. Det innebär ett upplåningsbehov för perioden på närmare 2 miljarder.

Det bör påpekas att investeringsbudgeten inte är en likviditetsbudget. Det vill säga att ett visst objekt återfinns i investeringsbudgeten för ett visst år innebär inte att alla utgifter alltid hamnar på detta år. Det finns stora eftersläpningar, inte minst eftersom många stora projekt är fleråriga. Det innebär att det finns förskjutningar vad gäller upplåningsbehovet, men det påverkar inte det faktum att kommunens låneskuld kommer att öka kraftigt och att det samma gäller avskrivningar och räntekostnader.

När det gäller de ökade räntekostnaderna ska också framhållas att en mindre del av dessa kommer att täckas genom ökade intäkter. Till exempel kommer avskrivningar och räntekostnader som uppstår med anledning av investeringar inom kommunens va-verksamhet att täckas genom va-avgifter. Detta gäller även till en del investeringar i olika typer av boenden och fastigheter där kommunen kan ta ut hyror från externa hyresgäster.

Resultaträkning

Miljoner kronor	Budget 2015	Förslag 2016	Beräkn 2017	Beräkn 2018	Beräkn 2019
Nämndernas verksamhet	-4 591,9	-4 785,6	-4 975,9	-5 162,2	-5371,3
Interna och gemensamma poster	300,1	334,9	335,9	328,9	328,9
Avskrivningar	-239,0	-249,0	-260,0	-270,0	-280,0
S:a verksamhetens nettokostnad	-4 530,8	4 699,7	-4 900,0	-5 103,3	-5301,2
Skattenetto	4 552,6	4 718,7	4 929,6	5 142,0	5 345,9
Finansiella kostnader	-68,5	-76,0	-91,0	-104,0	-114,0
Finansiella intäkter	80,0	81,0	82,0	83,0	84,0
Res. efter skatt och finansnetto	33,3	24,0	20,6	17,7	14,6
Pensionskostnader från avsättning	25,0	26,0	29,4	32,3	35,4
Balanskravsresultat	58,3	50,0	50,0	50,0	50,0
Utrymme för investeringar	297,3	299,0	310,0	320,0	330,0
Utlagd ökning driftkostnader	-196,6	-193,7	-190,3	-186,3	-187,9
Resultat i % av skatteintäkter	0,7	0,5	0,4	0,3	0,3
Balanskravsresultat i %	1,3	1,1	1,0	1,0	0,9
Resultat = 2,5 procent	113,8	118,0	123,2	128,6	133,6

Skatteintäcksberäkning

Miljoner kronor	Budget 2015	Förslag 2016	Beräkn 2017	Beräkn 2018	Beräkn 2019
Skatteintäkter	3 100,1	3 285,6	3 433,4	3 581,1	3 724,3
Slutavräkningar	14,4				
Inkomstutjämningsbidrag	1 030,4	1 085,2	1 152,8	1 227,5	1 305,3
Kostnadsutjämningsbidrag	177,5	188,9	197,3	206,3	215,4
Befolkningsförändringar	19,9	13,4	12,9	12,5	12,5
Införandebidrag	25,0				
Strukturbidrag	9,2	9,4	9,5	9,7	9,8
Regleringsbidrag/ avgift	16,2	-24,1	-47,2	-66,4	-92,8
Utjämningsbidrag LSS	32,5	31,7	32,1	32,6	33,1
Ny inkomstutjämningsbidrag		9,0	9,0	9,0	9,0
Skatteväxling LSS		3,3	3,3	3,3	3,3
Fastighetsavgift	127,4	126,4	126,4	126,4	126,4
Summa	4 552,6	4 718,7	4 929,6	5 141,7	5 345,9
Ökning per år		166,1	209,8	213,5	203,9

Driftsammandrag

Miljoner kronor	Budget 2015	Ram 2016				Summa 2016
		Löner/priser	Volym-uppräknning	Verksamh förändr	Effektivisering	
Kommunstyrelsen	-286,9	-7,8	-2,4	5,1	2,8	-289,2
Exploateringsverksamhet	10,0					10,0
Samhällsbyggnadsnämnd	-147,7	-3,2	-1,3	-0,8	1,5	-151,5
Teknisk nämnd	-1,7					-1,7
Miljö- och hälsoskydds nämnd	-11,6	-0,4	-0,1		0,1	-12,0
Kultur- och fritidsnämnd	-218,6	-4,6	-2,2	-3,0	2,2	-226,2
Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnd	-218,3	-6,3	-3,4		2,2	-225,8
Utbildningsnämnd	-2 223,5	-59,4	-47,8		22,5	-2 308,2
Socialnämnd	-534,6	-14,9	-6,3	-8,0	5,4	-558,4
Vård- och omsorgsnämnd	-939,8	-26,6	-23,5	-3,3	9,5	-983,7
Revision	-3,9	-0,1				-4,0
Prisuppräknning volymer			-2,3			
Volymreserv	-5,0					-5,0
Effektiviseringar	9,7					9,7
KS/KF förfogande	-20,0					-20,0
Särskilda ändamål, lokaler UN				-19,6		-19,6
Summa totalt	-4 591,9	-123,3	-87,0	-29,6	46,2	4 785,6

Investeringssammandrag

Miljoner kronor	Budget	Förslag	Förslag	Förslag	Förslag
	2015	2016	2017	2018	2019
Kommunstyrelsen	-43,2	-35,2	-10,3	-10,3	-10,3
Samhällsbyggnadsnämnd	-35,0	-34,5	-34,5	-34,5	-34,5
Teknisk nämnd	-120,5	-109,5	-76,5	-76,5	-76,5
Kultur- och fritidsnämnd	-115,1	-24,9	-14,1	-24,5	-1,5
Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnd	-5,0	-32,7	-2,7	-32,7	-2,7
Utbildningsnämnd	-334,5	-147,5	-210,0	-151,0	-138,0
Socialnämnd	-4,0	-28,0	-4,0	-16,0	-4,0
Vård- och omsorgsnämnd	-52,2	-44,0	-135,0	-24,0	-4,0
Avsatt för övriga större investeringar	-140,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0
Upprustning av skolor och förskolor	-100,0	-150,0	-150,0	-150,0	-150,0
Summa totalt	-949,5	-706,3	-737,1	-619,5	-521,5

Interna och gemensamma poster

Miljoner kronor	Budget 2015	Förslag 2016	Beräkn 2017	Beräkn 2018	Beräkn 2019
Kapitaltjänst	347,0	362,0	377,0	392,0	412,0
Pensionsutbetalningar	-75,0	-79,0	-84,0	-89,0	-94,0
Fastighetsskatt	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5
Försäkringar	-3,5	-3,5	-3,5	-3,5	-3,5
Ersättning, fastighet	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Överskott arbetsgivaravgift	147,5	176,0	179,0	182,0	187,0
Återbetalning från AFA mm					
Semesterlöneskuld					
Timplöner mm					
Övriga finansiella poster					
Pensionskostnad	-137,3	-146,0	-158,0	-178,0	-198,0
Schablonbidrag	20,0	24,0	24,0	24,0	24,0
Summa	300,1	334,9	335,9	328,9	328,9

Finansiella poster

Miljoner kronor	Budget 2015	Förslag 2016	Beräkn 2017	Beräkn 2018	Beräkn 2019
<i>Finansiella kostnader</i>					
Räntor lån	-72,5	-79,0	-87,0	-96,0	-106,0
Avgår ränta under byggtid	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0
Räntor pensionsskuld	-7,0	-8,0	-15,0	-19,0	-19,0
Uppräkning pensionsskuld					
Realiserad kursförlust					
Orealiserad kursförlust					
Bankavgifter					
Summa finansiella kostnader	-68,5	-76,0	-91,0	-104,0	-114,0
<i>Finansiella intäkter</i>					
Aktieutdelning, egna bolag	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Borgensavgifter	14,0	15,0	16,0	17,0	18,0
Realiserad kursvinst					
Återförd nedskrivning, placerade medel					
Fondutdelning, placerade medel					
Ränteintäkter	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
Summa finansiella intäkter	80,0	81,0	82,0	83,0	84,0
Finansnetto	11,5	5,0	-9,0	-21,0	-30,0

Nämndernas ekonomi

Kommunstyrelsen

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-270,2	-276,9	-279,2	-286,4
Nettoinvesteringar	-15,5	-43,2	-35,2	-10,3

Verksamhetsområde

Kommunstyrelsen är kommunens högsta verkställande organ. Den bereder ärenden till kommunfullmäktige och föreslår beslut. Kommunstyrelsen ansvarar för att leda och följa upp kommunens övergripande styrning av verksamheten och ekonomin. Den har också ansvar för att samordna, styra, utveckla och följa upp både kommunövergripande strategiska processer och stödprocesser.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-2,4	-2,4
Avtackning och introduktion ny mandatperiod	0,3*	
Samordnade varutransporter	0,5*	
Utredning kommunhusets framtid	1,0*	
Dokument- och ärendehanteringssystem	0,5*	
Beslutsstödssystem	0,5*	
Omstrukturering, ny förvaltning	2,4*	
Bemanning- och schemaläggningssystem	1,9	
Bemanning- och schemaläggningssystem	-2,0	
Effektiveringskrav	2,8	4,3
Summa	-2,3	-7,2

Kommentar driftramar:

Poster markerade med * uppgår till 5,2 miljoner kronor och är återläggning av tillfälliga tillskott för 2015. 2015 fick kommunstyrelsen 1,9 miljoner för engångskostnader för införandet och delårsdrift av ett systemstöd för bemanning och schemaläggning. Den årliga kostnaden efter införandet är beräknad till 2,0 miljoner kronor per år. Netto innebär det en ramökning med 0,1 miljon.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
IT investeringar	6,0	6,0	6,0	6,0
IT investeringar IT stöd	3,0	2,5	2,5	2,5
Kommunportal	1,5	1,5	1,5	1,5
Ärende och dokumenthanteringssystem	5,0			
IT verktyg kompetenskrav	0,8			
Hågelby	17,5			
Inventarier och ombyggnader	0,3	0,3	0,3	0,3
Kommunarkivet	0,5			
Medborgarkontor, skrivbord	0,6			
Kommunhus (KS)				
Summa	35,2	10,3	10,3	10,3

Kommentarer investeringsram:

Investeringar IT och IT-stöd: Fortsatt utveckling av kommunens inre och yttre IT-miljö. D.v.s. att möta utmaningar och förväntningar från medborgare och medarbetare så att kommunen så långt möjligt kan följa med en förväntad fortsatt snabb IT-utveckling i omvärlden och kunna anpassa vår egen IT-miljö i takt med omvärldsförändringarna. Inför genomförandet av IT-investeringar, ska de olika projekten tas upp som anmälningsärenden i kommunstyrelsen.

Kommunportalen: Kontinuerlig vidareutveckling av kommunens webbar.

Ärende- och dokumenthanteringssystem: Upphandling av ett nytt ärende- och dokumenthanteringssystem som också omfattar möjligheter att skapa e-arkiv. Sammantaget uppgår investeringsnivån till 9,5 miljoner, 4,5 miljoner kronor finns upptaget 2015.

IT-verktyg som möjliggör för kommunens ledare att ha uppsikt bland annat över lagstyrda kompetenskrav hos medarbetarna.

Hågelby: Investeringsutgiften avser restaurering av centrala Hågelby. För 2015 finns 22,5 miljoner kronor avsatt och sammantaget uppgår investeringsvolymen till 40 miljoner kronor.

Inventarier och ombyggnader: Medel för inventarier och mindre ombyggnader.

Kommunarkivet: Akuta klimat- och arbetsmiljöförbättringar i kommunarkivet för att leva upp till gällande regler.

Medborgarkontor inventarier: Höj- och sänkbara bord för att ge fler besökare tillgång till datorerna på medborgarkontoren.

Kommunhus: Ett eventuellt nytt kommunhus är under utredning. För att ha beredskap har medel avsatts till kommunstyrelsens förfogande under flerårsplaneperioden.

Samhällsbyggnadsnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-138,8	-147,7	-151,5	-154,3
Nettoinvesteringar	-47,2	-35,0	-34,5	-34,5

Verksamhetsområde

Samhällsbyggnadsnämnden svarar genom samhällsbyggnadsförvaltningen för kommunens förvaltning och underhåll av gator, parker och mark, samt förädling och förvaltning av kommunens markinnehav. Inom nämndens verksamhetsområde ingår enheterna gata och park, plan- och bygglov, mark och exploatering och kart- och mätenheten. Även förvaltningens gemensamma förvaltningsledning och stödfunktioner ligger organisatoriskt under samhällsbyggnadsnämnden.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-1,3	-1,3
Pris- och löneuppräknig	-3,2	-3,8
Tjänster MEX, helårseffekt	-0,8	
Effektiviseringskrav	1,5	2,3
Summa	-3,8	-2,8

Kommentar driftram:

För helårseffekter avseende tjänster inom mark- och exploateringsverksamheten tillkommer 0,8 miljoner.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Tullinge idéhus, mark utanför plan	3,5			
Ram, övrigt samhällsbyggnadsnämnden	31,0	34,5	34,5	34,5
Summa	34,5	34,5	34,5	34,5

Kommentarer investeringar:

Samhällsbyggnadsnämndens ram uppgår till 34,5 miljoner per år under perioden.

Tekniska nämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-10,7	-1,7	-1,7	-1,7
Nettoinvesteringar	-199,2	-120,5	-109,5	-76,5

Verksamhetsområde

Tekniska nämnden svarar genom samhällsbyggnadsförvaltningen för kommunens fastighetsförvaltning samt vatten- och avloppshantering. Kommunens lokaler finansieras huvudsakligen genom interna och externa hyror. VA-verksamheten finansieras genom avgifter som debiteras kommunens VA-abonnenter.

Ekonomiska förutsättningar

Kommentar driffram:

Såväl VA-verksamheten som lokalhanteringen förutsätts kunna finansieras genom intäkter och därmed täcka sina kostnader fullt ut. De kostnader som inte täcks med intäkter utgörs av nämndkostnader och kostnader för projektledning av nya äldreboenden i Tumba och i Vårsta.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Fastighetsinvesteringar	36,0	35,0	35,0	35,0
Teknik, logistik och städ	8,5	6,5	6,5	6,5
VA investeringar	65,0	35,0	35,0	35,0
Summa	109,5	76,5	76,5	76,5

Kommentarer investeringar:

Nämnden prioriterar sina investeringar inom ramar för fastigheter, teknik, logistik och städ respektive för VA.

Övriga nämnders investeringar redovisas under respektive nämnd. Vid beslut om genomförande överförs aktuellt belopp till tekniska nämnden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-10,2	-11,6	-12,0	-12,4
Nettoinvesteringar				

Verksamhetsområde

Miljö- och hälsoskyddsnämndens kärnverksamhet består av tillsyn och offentlig kontroll enligt lagar och förordningar inom områdena miljö, natur, hälsoskydd, livsmedel, dricksvatten samt folköl-, tobak och nikotinläkemedel. Intentionerna i de olika lagstiftningarna är att i första hand förebygga ohälsa och att skydda naturen och miljön.

Nämnden har också ett ansvar för att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling, arbeta för att bidra till att de nationella miljö kvalitetsmålen uppfylls samt att kartlägga miljö tillståndet i kommunen. Av de 16 miljömålen prioriteras arbetet mot målen:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Levande sjöar och vattendrag
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö
- Ingen övergödning
- Ett rikt växt- och djurliv

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-0,1	-0,1
Pris- och löneuppräknig	-0,4	-0,5
Effektiviseringskrav	0,1	0,2
Summa	-0,4	-0,4

Kommentar driftramar:

Kultur- och fritidsnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-206,7	-218,6	-226,2	-242,1
Nettoinvesteringar	-6,0	-115,1	-24,9	-14,1

Verksamhetsområde

Kultur- och fritidsnämnden har till uppgift att främja kulturlivet och fritidsverksamheten i kommunen. Barn och unga är en prioriterad målgrupp. Att barn och unga i Botkyrka ska ha möjlighet till en varierad fritid som de kan påverka är centralt. Våra verksamheter ska stärka ungas trygghet, självständighet och positiva utveckling. Verksamheterna ska uppmuntra till att pröva nya saker och ge goda möjligheter till fysiska, sociala och kulturella utmaningar. Barn och ungdomar ska vara stolta över att bo i Botkyrka.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-2,2	-2,1
Konstgräs, Brantbrink och Kårsby, helårseffekt	-1,0	
Tullinge idéhus		-8,0
Tumba bibliotek	-2,0	-3,9
Pris- och löneuppräkningskrav	-4,6	-5,3
Effektiviseringskrav	2,2	3,4
Summa	-7,6	-15,9

Kommentar driftramar:

Drift av Tullinge Idéhus är beräknad från början av 2017 med 8 miljoner.

Hyses- och driftkostnader för nya bibliotekslokaler i Tumba centrum beräknas under loppet av 2016-2017 totalt innebära en kostnadsökning med 5,9 miljoner.

Helårseffekter 2016 för driften av konstgräsplaner i Brantbrink och Kårsby beräknas till 1 miljon.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Diverse investeringar	1,6	1,5	1,5	1,5
Tumba bibliotek	17,1			
Bibliotek o konsthall, Fittja			2,3	
Tumba idéhus, inventarier	6,2			

Konstgräs, Storstreten		5,0		
Brunna, utveckling		7,6		
Tullinge, 11 mannplan mm			20,7	
Summa	24,9	14,1	24,5	1,5

Kommentarer investeringsram:

För inventarier och anpassning av bibliotekslokalerna i Tumba beräknas 17,1 miljoner. Inventarier för Tullinge Idéhus ingår 2016 med 6,2 miljoner.

Utbyte av konstgräset i Storstreten beräknas 2017 till en kostnad om 5 miljoner. För utveckling av Brunna IP beräknas en investering om 7,6 miljoner 2017.

För inventarier och lokalanpassningar för en mötesplats med bibliotek och konsthall i Fittja centrum avsätts 2,3 miljoner 2018.

För att anlägga en konstgräsplan inklusive servicebyggnader i anslutning till Tullinge gymnasium avsätts 20,7 miljoner 2017.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-205,7	-218,3	-225,8	-232,9
Nettoinvesteringar	-4,0	-5,0	-32,7	-2,7

Verksamhetsområde

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens uppgift är att vara huvudman för vuxenutbildningen inkluderande svenska för invandrare samt yrkeshögskoleutbildningar, kvalificerade yrkesutbildningar, annan eftergymnasial utbildning och för anläggningen Xenter. Nämnden har även ansvar för kommunens arbetsmarknadsåtgärder samt för samhällsorientering enligt lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Nämnden är också utförare av daglig verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning och av vissa insatser på uppdrag av utbildningsnämnden.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-3,4	-3,3
Pris- och löneuppräknig	-6,3	-7,2
Effektiviseringskrav	2,2	3,4
Summa	-7,5	-7,1

Kommentar driftramar:

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Inventarier mm	1,5	1,5	1,5	1,5
Xenter ny teknik	1,2	1,2	1,2	1,2
Resurscenter ist f Näktergalen	30,0			
Resurscenter, Fittja			30,0	
Summa	32,7	2,7	32,7	2,7

Kommentarer investeringsram:

För inventarier, anpassningar mm avsätts 1,5 miljoner per år för nämndens egen prioritering och för ny teknik på Xenter avsätts 1,2 miljoner kronor

För resurscenter som ska ersätta Näktergalen 2016 och för ett nytt resurscenter i Fittja 2018 till följd av ökat antal deltagare avsätts 30 miljoner kronor för respektive projekt.

Utbildningsnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-2 116,1	-2 223,5	-2 308,2	-2 391,1
Nettoinvesteringar	-18,6	-15,5	-147,5	-210,0

Verksamhetsområde

Utbildningsnämnden ansvarar för förskola, förskoleklass, skolbarnsomsorg, grundskola, särskola och för gymnasieskola. I ansvarsområdet ingår även gymnasiesärskola och det kommunala uppföljningsansvaret.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-47,8	-50,6
Pris- och löneuppräknig	-59,4	-67,2
Löneöversyn 2015		
Effektiviseringskrav	22,5	34,9
Summa	-84,7	-82,9

Kommentar driftramar:

Till kommunstyrelsen förfogande budgeteras cirka 20 miljoner kronor 2016 och 2017 för ökade lokalkostnader i samband med reinvesteringar i skolor och förskolor. Nämnden får begära medel från kommunstyrelsens förfogande när de renoverade lokalerna tas i bruk och hyreskostnaden ökar. Den ökade hyreskostnaden ska dock reduceras utifrån en bedömning av minskade energikostnader.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Förskolor Alby/ Fittja upprustning (KS)				
Paviljonger Alby, inventarier	2,0			
Förskolan Tranan, inventarier	6,0			
Fittja förskole- och skolanpassning (KS)				
Träningsårskola (KS)				
Paviljonger Hallunda/ Norsborg				

(KS)					
Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019	
Skola F-9 Hallunda/Norsborg (KS)					
Hammerstaskolan, tillbyggnad (KS)					
Granen, inventarier	3,0				
Prästviken		42,0			
Prästviken, inventarier		3,0			
Vega, inventarier	3,0				
Rikstens förskola nr 4	42,0				
Rikstens förskola nr 4, invent.		3,0			
Rikstens förskola nr 5				42,0	
Sörgården, inventarier	5,0				
Rikstens skola, etapp 2, invent	7,0				
Rikstens skola nr 2		68,0	68,0		
Rikstens skola nr 2, invent				7,0	
Falkbergsskolan, upprustning (KS)					
Förskolor Tumba, upprustning (KS)					
Björkhaga skola (KS)					
Ny förskola efter Kärrspiran 1 och 2 (KS)					
Anpassning av Älvan till skola				10,0	
Anpassning av Kärrspiran till skola			10,0	3,0	
Förskola Vårsta		56,0			
Förskola Vårsta, inventarier		4,0			
Sandstugan, förskola	42,0				
Sandstugan, inventarier		3,0			
Rödstu Hage, förskola				42,0	
Slättmalm, förskola			42,0		
Slättmalm, förskola, inventarier				3,0	
Tumba gymnasium, Skyttbrink	6,0				
Inventarier	2,0	2,0	2,0	2,0	
Lokalanpassningar, arbetsmiljö	5,0	5,0	5,0	5,0	
Gymnasieskolan, inventarier	3,0	3,0	3,0	3,0	
Övervakningskameror	1,0	1,0	1,0	1,0	
Ombyggnader, kök	20,0	20,0	20,0	20,0	
Summa	147,5	210,0	151,0	138,0	

Kommentarer investeringsram:

Flerårsplanen innehåller medel för nya förskolor som Prästviken, Riksten, Vårsta, Sandstugan samt Rödstu Hage.

För etapp 2 av Rikstens skola avsätts medel 2017 och 2018 samt för inventarier 2019.

Till kommunstyrelsens förfogande har investeringsmedel avsatts för upprustning av befintliga förskolor. Medel har även avsatts för upprustning av Falkbergsskolan, Björkhaga skola, en tillbyggand av Hammerstaskolan samt en ny skola i Hallunda/ Norsborg.

För ombyggnad av kök i förskolor och skolor avsätts 20 miljoner kronor per år under planperioden.

I övrigt innehåller investeringsplanen inventarier till förskolor och skolor samt anpassnings- och arbetsmiljöåtgärder.

Socialnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-542,8	-534,6	-558,4	-573,7
Nettoinvesteringar	-0,4	-4,0	-28,0	-4,0

Verksamhetsområde

Socialnämnden ansvarar för att fullgöra kommunens uppgifter inom individ- och familjeomsorg inklusive ansvaret för personer med psykisk funktionsnedsättning. Socialnämnden ansvarar också för de öppna förskolorna som bedrivs i Alby, Hallunda, Fittja, Storvreten och Tullinge. Socialförvaltningen har processansvaret och samordningsansvar för folkhälsoarbetet inklusive det alkohol- och drogförebyggande arbetet.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-6,3	-6,7
Ekonomiskt bistånd	-8,0	
Pris- och löneuppräknig	-14,9	-17,0
Effektiviseringskrav	5,4	8,4
Summa	-23,8	-15,3

Kommentar driftramar:

Socialnämnden tillförs 8 miljoner kronor för ekonomiskt bistånd. Kostnaderna för det ekonomiska biståndet har ökat under flera år, vilket nämnden inte fullt ut kompenserats för. Underskottet mot budget 2014 uppgår till 10 miljoner kronor. I den föreslagna resursfördelningsmodellen ingår inte det ekonomiska biståndet då det främst är andra faktorer än befolkningsutvecklingen som påverkar kostnadsutvecklingen.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Arbetsmiljö och tillgänglighet	2,0	2,0	2,0	2,0
Larm o inventarier, boende	2,0	2,0	2,0	2,0
Ersättning Silverkronan	12,0			
Boende, komplexa vårdbehov	12,0		12,0	
Summa	28,0	4,0	16,0	4,0

Kommentarer investeringsram:

För inventarier och mindre lokalanpassningar avsätts 2 miljoner kronor per år. För larm och inventarier till boenden och lägenheter avsätts 2 miljoner kronor per år.

För ersättningsboende för den nerlagda hemlöshetsavdelningen på Silverkronan avsätts 12 miljoner kronor.

För att skapa två boenden för personer med komplexa vårdbehov avsätts 12 miljoner kronor 2016 och 2018.

Vård- och omsorgsnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-909,8	-939,8	-983,7	-1 022,2
Nettoinvesteringar	-13,4	-4,2	-44,0	-135,0

Verksamhetsområde

Vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde omfattar omsorg för äldre och funktionsnedsatta. Verksamheten äldreomsorg rymmer kommunens samlade utbud av service, vård och omsorg i eget boende (hemtjänst) och särskilda boendeformer för äldre.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning omfattar verksamheter och insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Inom verksamheten finns boende med särskild service, personlig assistans, ledsagning och avlösning.

Kommunen har en sammanhållen utrednings- och bedömningsgrupp, bedömarenheten. Inom nämndens ansvarsområde finns kommunens medicinskt ansvariga sjuksköterska (MAS), sjuksköterskeenhet och rehabenhet inkluderande bostadsanpassning.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-23,5	-23,1
Pris- och löneuppräknings	-26,6	-30,1
Hälso- och sjukvård i LSS boende	-3,3	
Effektiviseringskrav	9,5	14,7
Summa	-43,9	-38,5

Kommentar driftramar:

Från och med 2016 övergår ansvaret för hälso- och sjukvården i LSS boenden från Stockholm läns landsting till kommunerna. Finansiering sker genom en skatteväxling mellan landstinget och länets kommuner på 2 öre vilket för Botkyrka kommun motsvarar 3,3 miljoner kronor.

Vård- och omsorgsnämndens budgetram justeras med motsvarande summa.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Gruppboende, OFPN	20,0		20,0	
Gruppboende, ersättning	20,0			
Servicebostäder LSS		6,0		
Vård- och omsorgsboende		125,0		
Inventarier, mindre ombyggnader	4,0	4,0	4,0	4,0
Allegården (KS)				
Vård- o omsorgsboende, ersättning Tumba				
Summa	44,0	135,0	24,0	4,0

Kommentarer investeringsram:

Flerårsplanen innehåller tre nya gruppboendestäder för personer med funktionsnedsättning 2016 och 2017 varav två är nya och en ersätter en befintlig enhet som inte är fullvärdig. Dessutom innehåller planen nya servicebostäder 2017.

Ett nytt vård- och omsorgsboende planeras till 2017.

Till kommunstyrelsens förfogande har investeringsmedel avsatts för upprustning/ombyggnation av Allegården.

Vård- och omsorgsnämnden har i framtiden tagit upp ytterligare ett vård- och omsorgsboende för äldre och nya servicebostäder för personer med funktionsnedsättning 2019 som i nuvarande förslag till flerårsplan ligger utanför planperioden.

För att hålla beredskap för projektering, köp av lägenheter eller möjliga objekt för enklare boendelösningar finns medel avsatta hos tekniska nämnden. Medlen ska användas för vård- och omsorgsnämndens och socialnämndens behov.

Bilaga resursfördelningsmodell

Nämnd: Kommunstyrelsen

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare	0 år-w	90765		
Budget, tkr		Justeringar		
		KF budgetram	under året/TB	Just. Budgetram
		-276 904		-276 904
Budget per invånare, kr		-3 050,78	0,00	-3 050,78

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
	0 år-w	92315	93890	95490	97105
Volymökning/-minskning	0 år-w	1550	1575	1600	1615
Budget	Effekt av befolknings förändring	2016	2017	2018	2019
Budget volymförändring, tkr	0,5	-2 364	-2 402	-2 441	-2 464
Summa volymförändring		-2 364	-2 402	-2 441	-2 464
Lön- och prisuppräknig, volymer		0,027	0,027	0,027	0,027
		-64	-67	-69	-72

Nämnd: Samhällsbyggnadsnämnden

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare	0 år-w	90765		
		Justeringar		
Budget, tkr		KF budgetram	under året/TB	Just. Budgetram
Gata/ parkenheten		-120 049		-120 049
Stadsbyggnadsenheten		-7 542		-7 542
Kart- och mätenheten		-5 625		-5 625
Nämnd och gemensam verksamhet		-14 590		-14 590
				-147 806
Budget per invånare, kr				
Gata/ parkenheten		-1 322,64	0,00	-1 322,64
Stadsbyggnadsenheten		-83,09	0,00	-83,09
Kart- och mätenheten		-61,97	0,00	-61,97
Nämnd och gemensam verksamhet		-160,74	0,00	-160,74

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
	0 år-w	92315	93890	95490	97105
Volymökning/ -minskning		1550	1575	1600	1615
Budget	Effekt av befolknings förändring	2016	2017	2018	2019
<i>Budget volymförändring, tkr</i>					
Gata/ parkenehten	0,5	-1 025	-1 042	-1 058	-1 068
Stadsbyggnadseneheten	0,5	-64	-65	-66	-67
Kart- och mätenehten	0,5	-48	-49	-50	-50
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5	-125	-127	-129	-130
Summa volymförändring		-1 262	-1 282	-1 303	-1 315
Lön- och prisuppräknig, volymer		0,027	0,027	0,027	0,027
		-34	-36	-37	-38

Nämnd: Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Budget, tkr		Justeringar		
		KF budgetram	under året/TB	Just. Budgetram
Invånare	0 år-w	90765		
	6-15 år	11890		
Miljö- och hälsoskydd	0 år-w	-983		-983
Livsmedel	0 år-w	-400		-400
Natur- och miljöanalys	0 år-w	-3 910		-3 910
Naturskola	6-15 år	-1 700		-1 700
Nämnd och gemensam verksamhet	0 år-w	-4 606		-4 606
				-11 599
Budget per invånare, kr				
Miljö- och hälsoskydd		-10,83	0,00	-10,83
Livsmedel		-4,41	0,00	-4,41
Natur- och miljöanalys		-43,08	0,00	-43,08
Naturskola		-142,98	0,00	-142,98
Nämnd och gemensam verksamhet		-50,75	0,00	-50,75

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
	0 år-w	92315	93890	95490	97105
	6-15 år	12190	12435	12690	12895
Volymökning/-minskning	0 år-w	1550	1575	1600	1615
	6-15 år	300	545	800	1005

Budget	Effekt av befolknings förändring	2016	2017	2018	2019
<i>Budget volymförändring, tkr</i>					
Miljö- och hälsoskydd	0,5	-8	-9	-9	-9
Livsmedel	0,5	-3	-3	-4	-4
Natur- och miljöanalys	0,5	-33	-34	-34	-35
Naturskola	0,5	-21	-39	-57	-72
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5	-39	-40	-41	-41
Summa volymförändring		-106	-125	-144	-160
Lön- och prisuppräknig, volymer		0,027	0,027	0,027	0,027
		-3	-3	-4	-5

Nämnd: Kultur- och fritidsnämnden

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare	0 år-w	90765
	6-19 år	16345
	10-20 år	12625

Budget, tkr		Justeringar		
		KF budgettram	under året/TB	Just. Budgettram
Idrott- och anläggningar	6-19 år	-82 774	-1 000	-83 774
Fritidsverksamhet	10-20 år	-38 391		-38 391
Föreningsverksamhet	6-19 år	-15 305		-15 305
Kultur	6-19 år	-35 756		-35 756
Bibliotek	0-W år	-34 663		-34 663
Nämnd och gemensam verksamhet	0-W år	-11 713		-11 713
				-219 602

Budget per invånare, kr			
Idrott- och anläggningar		-5 125,36	-5 125,36
Fritidsverksamhet		-3 040,87	-3 040,87
Föreningsverksamhet		-936,37	-936,37
Kultur		-2 187,58	-2 187,58
Bibliotek		-381,90	-381,90
Nämnd och gemensam verksamhet		-129,05	-129,05

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
	0 år-w	92315	93890	95490	97105
	6-19 år	16710	17035	17390	17795
	10-20 år	12840	13070	13400	13695
Volymökning/-minskning	0 år-w	1550	1575	1600	1615
	6-19 år	365	325	355	405
	10-20 år	215	230	330	295

Budget	Effekt av befolknings förändring	2016	2017	2018	2019
<i>Budget volymförändring, tkr</i>					
Idrott- och anläggningar	0,5	-935	-833	-910	-1 038
Fritidsverksamhet	0,5	-327	-350	-502	-449
Föreningsverksamhet	0,5	-171	-152	-166	-190
Kultur	0,5	-399	-355	-388	-443
Bibliotek	0,5	-296	-301	-306	-308
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5	-100	-102	-103	-104
Summa volymförändring		-2 228	-2 093	-2 375	-2 532
Lön- och prisuppräknig, volymer		0,027	0,027	0,027	0,027
		-60	-58	-67	-73

Nämnd: Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare	19-64	55315
	16-18	3295

Budget, tkr		Justeringar		
		KF budgettram	under året/TB	Just. Budgettram
Vuxenutbildning, SFI	19-64 år	-37 250		-37 250
Vuxenutbildning, grundläggande	19-64 år	-7 717		-7 717
Vuxenutbildning, lärvux	19-64 år	-2 629		-2 629
Vuxenutbildning, gymnasial	19-64 år	-9 330		-9 330
Vägledning och kompetens	19-64 år	-39 578		-39 578
Feriepraktik/ sommarjobb	16-18 år	-10 650		-10 650
Daglig verksamhet	19-64 år	-81 798	-500	-82 298
Xenter	19-64 år	-18 027		-18 027
Nämnd och gemensam verksamhet	9-64 år	-11 413		-11 413
				-218 892

Budget per invånare, kr

Vuxenutbildning, SFI	-673,42	-673,42
Vuxenutbildning, grundläggande	-139,51	-139,51
Vuxenutbildning, lärvux	-47,53	-47,53
Vuxenutbildning, gymnasial	-168,67	-168,67
Vägledning och kompetens	-715,50	-715,50
Feriepraktik/ sommarjobb	-3 232,17	-3 232,17
Daglig verksamhet	-1 487,81	-1 487,81
Xenter	-325,90	-325,90
Nämnd och gemensam verksamhet	-206,33	-206,33

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
	19-64	56125	56985	57860	58790
	16-18	3385	3420	3565	3680
Volymökning/-minskning	19-64	810	860	875	930
	19-65	90	35	145	115

Budget	Effekt av befolknings förändring	2016	2017	2018	2019
<i>Budget volymförändring, tkr</i>					
Vuxenutbildning, SFI	1	-545	-579	-589	-626
Vuxenutbildning, grundläggande	1	-113	-120	-122	-130
Vuxenutbildning, lärvux	1	-38	-41	-42	-44
Vuxenutbildning, gymnasial	1	-137	-145	-148	-157
Vägledning och kompetens	1	-580	-615	-626	-665
Feriepraktik/ sommarjobb	1	-291	-113	-469	-372
Daglig verksamhet	1	-1 205	-1 280	-1 302	-1 384
Xenter	1	-264	-280	-285	-303
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5	-84	-89	-90	-96
Summa volymförändring		-3 257	-3 262	-3 672	-3 777
Lön- och prisuppräknig, volymer		0,027	0,027	0,027	0,027
		-88	-90	-104	-110

Nämnd: Utbildningsnämnden

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Basår 2015		2014/2015
Invånare	1-5 år	6475
	6-10 år	6075
	6 år	1278
	7-12 år	7133
	13-15 år	3295
	16-18 år	3318
	1-18 år	21499

		Justeringar		
		KF	under	Just.
Budget, tkr		budgettram	året/TB	Budgettram
Förskola	1-5 år	-618 641		-618 641
Fritidshem	6-10 år	-63 789		-63 789
Grundskola, 6 år	6 år	-55 205		-55 205
Grundskola, 7-12 år	7-12 år	-652 219		-652 219
Grundskola, 13-15 år	13-15 år	-362 281		-362 281
Gymnasieskola	16-18 år	-371 006		-371 006
Nämnd och gemensam verksamhet	1-18 år	-100 351		-100 351
				-2 223 492

Budget per invånare, kr

Förskola	-95 543,01	-95 543,01
Fritidshem	-10 500,25	-10 500,25
Grundskola, 6 år	-43 196,40	-43 196,40
Grundskola, 7-12 år	-91 436,84	-91 436,84
	-109	-109
Grundskola, 13-15 år	948,71	948,71
	-111	-111
Gymnasieskola	816,15	816,15
Nämnd och gemensam verksamhet	-4 667,71	-4 667,71

Flerårsplan

Invånare		2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
	1-5 år	6575	6705	6853	6973
	6-10 år	6228	6328	6420	6535
	6 år	1305	1298	1300	1343
	7-12 år	7300	7455	7593	7698
	13-15 år	3435	3560	3670	3753
	16-18 år	3340	3403	3493	3623
	1-18 år	21955	22421	22909	23390
Volymökning / -minskning					
	1-5 år	100	130	148	120
	6-10 år	153	100	92	115
	6 år	27	-7	2	43
	7-12 år	167	155	138	105
	13-15 år	140	125	110	83
	16-18 år	22	63	90	130
	1-18 år	456	466	488	481

Budget		Effekt av befolknings förändring	2016	2017	2018	2019
Budget volymförändring, tkr						
Förskola	1		-9 554	-12 421	-14 140	-11 465
Fritidshem	1		-1 607	-1 050	-966	-1 208
Grundskola, 6 år	1		-1 166	302	-86	-1 857
Grundskola, 7-12 år	1		-15 270	-14 173	-12 618	-9 601
Grundskola, 13-15 år	1		-15 393	-13 744	-12 094	-9 126
Gymnasieskola	1		-2 460	-7 044	-10 063	-14 536
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5		-1 064	-1 088	-1 139	-1 123
Summa volymförändring			-46 514	-49 217	-51 108	-48 915
Lön- och prisuppräknig, volymer			0,027	0,027	0,027	0,027
			-1 256	-1 363	-1 451	-1 431

**Nämnd:
Socialnämnden**

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare

0-5 år	7860
0-20 år	25445
21 år -W	65320
0 år -W	90766

		Justeringar		
		KF	under	Just.
Budget, tkr		budgetram	året/TB	Budgetram
Ekonomiskt bistånd flyktingar	21 år -W	-2 444		-2 444
Öppen förskola	0-5 år	-5 698		-5 698
Barn och ungdomar	0-20 år	-190 009		-190 009
Vuxna exklusive missbruksvård	21 år - W	-94 262	-3 400	-97 662
Vuxna missbrukare	21 år - W	-42 854		-42 854
Ekonomiskt bistånd	21 år - W			0
Nämnd och gemensam verksamhet	0 år-W	-53 598		-53 598
				-392 265

Budget per invånare, kr

Ekonomiskt bistånd flyktingar	-37,42	-37,42
Öppen förskola	-724,94	-724,94
Barn och ungdomar	-7 467,44	-7 467,44
Vuxna exklusive missbruksvård	-1 495,13	-1 495,13
Vuxna missbrukare	-656,06	-656,06
Ekonomiskt bistånd	0,00	0,00
Nämnd och gemensam verksamhet	-590,51	-590,51

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
	0-5 år	7960	8160	8295	8435
	0-20 år	25880	26375	26905	27415
	21 år -W	66435	67515	68580	69690
	0 år -W	92317	93891	95488	97107
Volymökning/-minskning	0-5 år	100	200	135	140
	0-20 år	435	495	530	510
	21 år -W	1115	1080	1065	1110
	0 år -W	1551	1574	1597	1619

Effekt av befolkningsförändring		2016	2017	2018	2019
Budget					

Budget volymförändring, tkr

Ekonomiskt bistånd flyktingar	1	-42	-40	-40	-42
Öppen förskola	0,5	-36	-72	-49	-51
Barn och ungdomar	1	-3 248	-3 696	-3 958	-3 808
Vuxna exklusive missbruksvård	1	-1 667	-1 615	-1 592	-1 660
Vuxna missbrukare	1	-732	-709	-699	-728
Ekonomiskt bistånd	1	0	0	0	0
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5	-458	-465	-472	-478

Summa volymförändring		-6 183	-6 597	-6 809	-6 767
------------------------------	--	---------------	---------------	---------------	---------------

Lön- och prisuppräkningsvolymer		0,027	0,027	0,027	0,027
		-167	-183	-193	-197

Särskild bedömning:	Budget 2015
Ekonomiskt bistånd	-145810

Nämnd: Vård- och omsorgsnämnden

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare		
	65-79 år	9940
	80-89 år	2125
	90 år-W	350
	0-17 år	21930
	18-64 år	56420
	0 år-w	90766

Budget, tkr		Justeringar		
		KF budgetram	under året/TB	Just. Budgetram
Äldreomsorg, 65-79 år	65-79 år	-177 738		-177 738
Äldreomsorg, 80-89 år	80-89 år	-244 548		-244 548
Äldreomsorg, 90 år och äldre	90 år-W	-101 210		-101 210
Funktionhinderområdet, BoU	0-17 år	-80 267		-80 267
Funktionhinderområdet, vuxna	18-64 år	-295 300		-295 300
Nämnd och gemensam verksamhet	0år-w	-40 720		-40 720
				-939 783

Budget per invånare, kr

Äldreomsorg, 65-79 år	-17 881,09	-17 881,09
	-115	-115
Äldreomsorg, 80-89 år	081,41	081,41
	-289	-289
Äldreomsorg, 90 år och äldre	171,43	171,43
Funktionhinderområdet, BoU	-3 660,15	-3 660,15
Funktionhinderområdet, vuxna	-5 233,96	-5 233,96
Nämnd och gemensam verksamhet	-448,63	-448,63

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
65-79 år		10080	10220	10260	10345
80-89 år		2195	2300	2425	2550
90 år-W		370	375	395	410
0-17 år		22390	22920	23360	23830
18-64 år		57280	58080	59050	59980
0 år-w		92317	93891	95488	97107

Volymökning/-minskning	65-79 år	140	140	40	85
	80-89 år	70	105	125	125
	90 år-W	20	5	20	15
	0-17 år	460	530	440	470
	18-64 år	860	800	970	930
	0 år-w	1551	1574	1597	1619

Budget	Effekt av befolknings förändring	2016	2017	2018	2019
--------	--	------	------	------	------

Budget volymförändring, tkr

Äldreomsorg, 65-79 år	1	-2 503	-2 503	-715	-1 520
Äldreomsorg, 80-89 år	1	-8 056	-12 084	-14 385	-14 385
Äldreomsorg, 90 år och äldre	1	-5 783	-1 446	-5 783	-4 338
Funktionshinderområdet, BoU	1	-1 684	-1 940	-1 610	-1 720
Funktionshinderområdet, vuxna	1	-4 501	-4 187	-5 077	-4 868
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5	-348	-353	-358	-363

Summa volymförändring		-22 875	-22 513	-27 929	-27 194
------------------------------	--	----------------	----------------	----------------	----------------

Lön- och prisuppräkningsvolymer

	0,027	0,027	0,027	0,027
	-618	-625	-788	-789

Tilläggsäskande feriepraktikverksamheten 2015 (AVUX/2015:26)

Beslut

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att hos kommunstyrelsen äska 2,24 mnkr för att möta kommunens feriepraktikgaranti.

Sammanfattning

Inför sommaren 2014 antog Botkyrka kommun en sommarjobbgaranti. Den innebär att alla ungdomar i åldern 16-18 år som söker en feriepraktikplats inom anvisad period ska få en plats. 2014 sökte 1380 ungdomar en feriepraktik och 1187 ungdomar tackade ja till den erbjudna platsen och genomförde en feriepraktik.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen har en budget för lönekostnader för 1250 feriepraktikplatser samt 1,5 tjänst för samordning. I samband med framåtsikten inför 2015 och ettårsplanen för 2015 äskade nämnden medel för lönekostnaden för ytterligare 200 feriepraktikanter (för att täcka det beräknade behovet av löner för 1450 feriepraktikanter) samt 3,8 mnkr i kvalitetshöjande åtgärder exempelvis i form av handledarstöd.

Till sommaren 2015 har 1612 ungdomar sökt feriepraktik. Utifrån tidigare års erfarenhet tackar 86 % - 90 % ja till den erbjudna platsen. Om 88 % tackar ja till sin erbjudna plats 2015 skulle det motsvara ett behov av 1419 feriepraktikplatser. Lönekostnaden för 169 fler feriepraktikanter upp till de beräknade 1419 feriepraktikanterna motsvarar 1,23 mnkr.¹

Enligt beslut i kommunledningsgruppen ska kommunens förvaltningar sammanlagt, inom egen budgetram, ta emot och handleda 1000 ungdomar inom feriepraktiksatsningen. Övriga platser anordnas i samarbete med kommunens bolag och föreningar.

¹ 61,5 kr/h * 1,3142 (arbetsgivaravgift, försäkringar etc.) * 90 h/period * 169 ungdomar

2015-04-16

Dnr AVUX/2015:26

Hittills i år har kommunens bolag och föreningar erbjudit sig att ta emot 318 ungdomar. Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen fortsätter att i dialog med föreningar och bolag att hitta lösningar för att öka deras åtagande. En dialog förs också med övriga förvaltningar om möjligheten att utöka deras åtaganden utöver det reglerade åtagandet. Ett utökat åtagande för de återstående 101 feriepraktikplatserna beräknas kräva utökade medel för framtagande av kvalitativa feriepraktikplatser och handledarstöd för dessa.

Den beräknade extra kostnaden för de återstående 101 feriepraktikplatserna bedöms vara 10 000 kr/feriepraktikant. Således äskar nämnden medel på 1,01 mnkr.²

² I samband med att kommunledningsgruppen fattade beslut om ett reglerat åtagande för förvaltningar lämnade några förvaltningars behovsbeskrivningar till arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen. Även föreningar och kommunala bolag har tidigare lämnat behovsbeskrivningar där de beskriver sina kostnader för att ta emot feriepraktikanter. Den beräknade kostnaden, exklusive feriepraktiklön, per feriepraktikant varierar stort i behovsbeskrivningarna.

Referens
Tove Bodin

Mottagare
Arbetsmarknads- och vuxenutbildnings-
nämnden

Tilläggsäskande feriepraktikverksamheten 2015

Förslag till beslut

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att hos kommunstyrelsen äska 2,24 mnkr för att möta kommunens feriepraktikgaranti.

Sammanfattning

Inför sommaren 2014 antog Botkyrka kommun en sommarjobbgaranti. Den innebär att alla ungdomar i åldern 16-18 år som söker en feriepraktikplats inom anvisad period ska få en plats. 2014 sökte 1380 ungdomar en feriepraktik och 1187 ungdomar tackade ja till den erbjudna platsen och genomförde en feriepraktik.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen har en budget för lönekostnader för 1250 feriepraktikplatser samt 1,5 tjänst för samordning. I samband med framåtsikten inför 2015 och ettårsplanen för 2015 äskade nämnden medel för lönekostnaden för ytterligare 200 feriepraktikanter (för att täcka det beräknade behovet av löner för 1450 feriepraktikanter) samt 3,8 mnkr i kvalitetshöjande åtgärder exempelvis i form av handledarstöd.

Till sommaren 2015 har 1612 ungdomar sökt feriepraktik. Utifrån tidigare års erfarenhet tackar 86 % - 90 % ja till den erbjudna platsen. Om 88 % tackar ja till sin erbjudna plats 2015 skulle det motsvara ett behov av 1419 feriepraktikplatser. Lönekostnaden för 169 fler feriepraktikanter upp till de beräknade 1419 feriepraktikanterna motsvarar 1,23 mnkr.¹

Enligt beslut i kommunledningsgruppen ska kommunens förvaltningar sammanlagt, inom egen budgetram, ta emot och handleda 1000 ungdomar inom feriepraktiksatsningen. Övriga platser anordnas i samarbete med kommunens bolag och föreningar.

Hittills i år har kommunens bolag och föreningar erbjudit sig att ta emot 318 ungdomar. Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen fortsätter att i dialog med föreningar och bolag att hitta lösningar för att öka deras åta-

¹ 61,5 kr/h * 1,3142 (arbetsgivaravgift, försäkringar etc.) * 90 h/period * 169 ungdomar

2015-04-09

Dnr AVUX/2015:26

gande. En dialog förs också med övriga förvaltningar om möjligheten att utöka deras åtaganden utöver det reglerade åtagandet. Ett utökat åtagande för de återstående 101 feriepraktikplatserna beräknas kräva utökade medel för framtagande av kvalitativa feriepraktikplatser och handledarstöd för dessa.

Den beräknade extra kostnaden för de återstående 101 feriepraktikplatserna bedöms vara 10 000 kr/feriepraktikant. Således äskar nämnden medel på 1,01 mnkr.²

Andreas Liljenrud
T.f. förvaltningschef

Tove Bodin
Administrativ chef

Expedieras till
Kommunledningsförvaltningen

² I samband med att kommunledningsgruppen fattade beslut om ett reglerat åtagande för förvaltningar lämnade några förvaltningars behovsbeskrivningar till arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen. Även föreningar och kommunala bolag har tidigare lämnat behovsbeskrivningar där de beskriver sina kostnader för att ta emot feriepraktikanter. Den beräknade kostnaden, exklusive feriepraktiklön, per feriepraktikant varierar stort i behovsbeskrivningarna.

Ekonomisk prognos 2015(AVUX/2015:25)

Beslut

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden godkänner lämnad prognos och lägger den till handlingarna.

Sammanfattning

Prognosen för 2015, utifrån resultatutfall januari till mars 2015 och förväntade kostnader och intäkter april till december 2015, är en budget i balans.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen redogör för ärendet i en tjänsteskrivelse 2015-04-08.

Referens
Tove Bodin

Mottagare
Arbetsmarknads- och
vuxenutbildningsnämnden

Ekonomisk prognos 2015

Förslag till beslut

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden godkänner lämnad prognos och lägger den till handlingarna.

Sammanfattning

Prognosen för 2015, utifrån resultatutfall januari till mars 2015 och förväntade kostnader och intäkter april till december 2015, är en budget i balans.

Övrig rubrik

Det är ännu tidigt på året, men prognosen för 2015, utifrån resultatutfall januari till mars 2015 och förväntade kostnader och intäkter april till december 2015, är en budget i balans.

Förvaltningen kommer inför delårsrapport 1 att göra fördjupade analyser över följande budgetposter som bedöms kan komma att leda till budgetavvikelser:

Feriepraktikgarantin

1612 ungdomar har sökt en feriepraktikplats och förvaltningens bedömning är att 1419 ungdomar kommer att tacka ja till erbjudandet och genomföra en feriepraktikplats. Nämnden har en budget för lönekostnaden för 1250 ungdomar och merkostnaden för 169 ungdomar motsvarar 1,23 mnkr. Utöver detta bedömer förvaltningen att en extra kostnad på 0,8 mnkr kan krävas för handledarstöd till föreningar och andra förvaltningar för att ordna kvalitativa feriepraktikplatser för att komma upp i de 1419 platserna. Förvaltningen redogör för detta i det tilläggsäskande som ställs till kommunstyrelsen efter nämnden i april.

2015-04-08

Dnr AVUX/2015:25

IT-funktionskostnader

Nämnden fick inför 2015 sänkt budgetram motsvarande den prissänkning för IT-tjänster som gjordes vid årsskiftet. En första faktura avseende jan-mar kommer i mitten på april och förvaltningen kommer att göra en analys över hur väl prissänkningen korrelerar med ramminskningen.

Andreas Liljenrud
T.f. förvaltningschef

Tove Bodin
Administrativ chef

Expedieras till
Kommunledningsförvaltningen

Personuppgiftsombud enligt personuppgiftslagen (AVUX/2015:22)

Beslut

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden utser Emma Jacobsson till personuppgiftsombud för nämnden och ger förvaltningschefen rätt att för nämndens räkning underteckna anmälan till Datainspektionen.

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden är ansvarig för att behandling av personuppgifter inom nämndens ansvarsområde sker i enlighet med personuppgiftslagen (1998:204). Den personuppgiftsansvarige har möjlighet att utse ett personuppgiftsombud som ska se till att personuppgifter behandlas korrekt och lagligt i verksamheten. Uppdraget som personuppgiftsombud för arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden föreslås ligga på förvaltningens nämndsekreterare.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen redogör för ärendet i en tjänsteskrivelse 2015-03-23.

Referens
Emma Jacobsson

Mottagare
Arbetsmarknads- och vuxenutbildnings-
nämnden

Personuppgiftsombud enligt personuppgiftslagen

Förslag till beslut

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden utser Emma Jacobsson till personuppgiftsombud för nämnden och ger förvaltningschefen rätt att för nämndens räkning underteckna anmälan till Datainspektionen.

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden är ansvarig för att behandling av personuppgifter inom nämndens ansvarsområde sker i enlighet med personuppgiftslagen (1998:204). Den personuppgiftsansvarige har möjlighet att utse ett personuppgiftsombud som ska se till att personuppgifter behandlas korrekt och lagligt i verksamheten. Uppdraget som personuppgiftsombud för arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden föreslås ligga på förvaltningens nämndsekreterare.

Ärendet

Behandling av personuppgifter regleras av personuppgiftslagen (1998:204). Lagen bygger på dataskyddsdirektivet (95/46/EG) och har till syfte att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks när personuppgifter behandlas.

Den personuppgiftsansvarige är den som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen med och medlen för behandling av personuppgifter i sin verksamhet. I en kommun är det vanligen de kommunala nämnderna som är personuppgiftsansvariga för sina respektive områden. Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden är personuppgiftsansvarig inom sitt ansvarsområde.

Enligt 36 § andra stycket personuppgiftslagen kan den personuppgiftsansvarige utse ett personuppgiftsombud. Personuppgiftsombudet är en fysisk person som självständigt ska se till att personuppgifter behandlas på ett korrekt och lagligt sätt. Vidare ska ombudet föra en förteckning över register och annan behandling av personuppgifter samt hjälpa de registrerade att få felaktiga uppgifter rättade.

2015-03-23

Dnr AVUX/2015:22

Om ett personuppgiftsombud utses måste detta anmälas till Datainspektionen, som är ansvarig tillsynsmyndighet för personuppgiftslagen.

Uppdraget som personuppgiftsombud för arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden föreslås ligga på förvaltningens nämndsekreterare.

Andreas Liljenrud
T.f. Förvaltningschef

Tove Bodin
Administrativ chef

Delegationsbeslut (AVUX/2014:84)

Beslut

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden godkänner redovisningen av delegationsbesluten.

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden som styrelse beslutar i stort om verksamhetens mål, inriktning och kvalitet samt i ärenden i övrigt som är av principiell natur. Andra ärenden delegeras till förvaltningschefen som i sin tur vidare delegerar till verksamhetscheferna, rektorer med flera.

Följande listor över delegationsbeslut har lämnats in:

- Botkyrka Vuxenutbildning, mars 2015
- Daglig verksamhet, mars 2015
- Förvaltningskontoret, mars 2015
- Xenter Botkyrka, mars 2015

Delegationsbeslut mars 2015

Inlämnas till arbetsmarknad.vuxenutbildning@botkyrka.se senast kl. 12.00
den 2:a i månaden efter besluts månaden.

Besluts- datum	Delega- tions- punkt	Beslut	Diarie- nummer	Delegat
2015-03-01- 2015-03-31	F 2	16 yttrande betr. gymnasial utbildning i annan kommun		Helen Myslek
2015-03-01- 2015-03-31	F 2	13 yttrande beträffande grundläggande vuxen- utbildning i annan kommun		Helen Myslek
2015-03-01- 2015-03-31	F 2	15 yttrande beträffande SFI i annan kommun		Helen Myslek
2015-03-01- 2015-03-31	F 1	Mottagande av 16 ele- ver folkbokförda i andra kommuner		Helen Myslek

Helen Myslek
Verksamhetschef/rektor
Botkyrka Vuxenutbildning

Delegationsbeslut mars 2015

Inlämnas till arbetsmarknad.vuxenutbildning@botkyrka.se senast kl. 12.00
den 2:a i månaden efter besluts månaden.

Besluts- datum	Delega- tions- punkt	Beslut	Diarie- nummer	Delegat
2015-03-01	E4	Anställningsavtal	2015:17	Yvonne Lundén
2015-03-01	E4	Anställningsavtal	2015:18	Tove Virtanen
2015-04-21	E4	Anställningsavtal	2015:19	Tove Virtanen
2015-04-01	E4	Anställningsavtal	2015:20	Yvonne Lundén

Yvonne Lundén
Verksamhetschef
Daglig verksamhet

Delegationsbeslut mars 2015

Inlämnas till arbetsmarknad.vuxenutbildning@botkyrka.se senast kl. 12.00
den 2:a i månaden efter besluts månaden.

Besluts- datum	Delega- tions- punkt	Beslut	Diarie- nummer	Delegat
2015-03-23	E2	Förordnande av biträ- dande förvaltningschef fr.o.m. 2015-03-23 t.o.m. 2015-08-22	AVUX/ 2015:29	Andreas Liljenrud

Andreas Liljenrud
T.f. förvaltningschef

Delegationsbeslut mars 2015

Inlämnas till arbetsmarknad.vuxenutbildning@botkyrka.se senast kl. 12.00
den 2:a i månaden efter besluts månaden.

Besluts- datum	Delega- tions- punkt	Beslut	Diarie- nummer	Delegat
2015-02-05	C3	Avtal Myndigheten radio och tv	2015:85	Tor-Erik Lillsebbas
2015-03-02	E4	Anställningsavtal timme	2015:86	Anna Eriksson
2015-03-17	E4	Ansökan om enledigande	2015:87	Håkan Sundborg
2015-03-25	C3	Kontrakt konferenssal Xenter	2015:88	Tor-Erik Lillsebbas

Tor-Erik Lillsebbas
Verksamhetschef
Xenter Botkyrka